

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EĞİTİMDE FATİH PROJESİNİN UYGULAMA SONUÇLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ VE İŞLETMELERDE İNSAN
KAYNAKLARI EĞİTİMİNDE KULLANILABİLİRLİĞİNİN ANALİZİ

İŞLETME ANABİLİM DALI

İŞLETME BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Yahya GENÇAY

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Abdülnaim TEMUR

İSTANBUL – 2018

TEZ TANITIM FORMU

- YAZAR ADI SOYADI** : Yahya GENÇAY
- TEZİN DİLİ** : Türkçe
- TEZİN ADI** : Eğitimde Fatih Projesinin Uygulama Sonuçlarının Değerlendirilmesi ve İşletmelerde İnsan Kaynakları Eğitiminde Kullanılabilirliğinin Analizi
- ENSTİTÜ** : İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- ANABİLİM DALI** : İşletme
- TEZİN TÜRÜ** : Yüksek Lisans
- TEZİN TARİHİ** : 12.03.2018
- SAYFA SAYISI** : 140
- TEZ DANIŞMANI** : Yrd. Doç. Dr. Abdülhaim TEMUR
- DİZİN TERİMLERİ** : Fatih Projesi, Eğitim, Teknoloji
- TÜRKÇE ÖZET** : Fatih Projesi, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması ve okullarda kullanılan teknolojinin iyileştirilmesi için bilişim teknolojisi araçlarının öğrenme-öğretme süreci kapsamında daha çok duyu organına hitap edecek biçimde derslerde etkin kullanımı için başlatılmıştır. İşletmelerde insan kaynakları eğitiminde, Fatih Projesi bileşenlerinin kullanılması, eğitim sürelerinin kısılmasına, fırsat eşitliğinin sağlanmasına ve planlı eğitimin yapılmasına yardımcı olacaktır.
- DAĞITIM LİSTESİ** : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

Yahya GENÇAY

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EĞİTİMDE FATİH PROJESİNİN UYGULAMA SONUÇLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ VE İŞLETMELERDE İNSAN
KAYNAKLARI EĞİTİMİNDE KULLANILABİLİRLİĞİNİN ANALİZİ

İŞLETME ANABİLİM DALI

İŞLETME BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Yahya GENÇAY

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Abdülnaim TEMUR

İSTANBUL – 2018

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Yahya GENÇAY

12.03.2018

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yahya GENÇAY'ın "Eğitimde Fatih Projesinin Uygulama Sonuçlarının Değerlendirilmesi ve İşletmelerde İnsan Kaynakları Eğitiminde Kullanılabilirliğinin Analizi" adlı tez çalışması, jürimiz tarafından İşletme Anabilim Dalı İşletme Bilim Dalı YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan _____
Üye _____
(Danışman)
Üye _____

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

... / ... / 2018

Enstitü Müdürü

ÖZET

21. yy bilgi toplumlarında, bilginin elde edildiği eğitim kurumları, bireyler arasında fırsat eşitliğini yakalamak ve geniş halk kitlelerine bilgiyi en hızlı şekilde ulaştırabilmek amacıyla, bilgi ve iletişim teknolojilerini eğitimde daha fazla kullanılmaktadırlar. Teknolojilerin eğitim kurumlarında daha yoğun kullanılmasıyla eğitimde kalite ve verimliliğin artırılması hedeflenmektedir. Bu gerekçelerle Türkiye’de Cumhuriyet tarihinin en büyük eğitim teknolojisi yatırımı olan Fatih Projesi başlatılmıştır.

Fatih Projesi, eğitim ve öğretim alanında fırsat eşitliğinin sağlanması ve okullarda kullanılan teknolojinin iyileştirilmesi için bilişim teknolojisi araçlarının, öğrenme-öğretme süreci kapsamında daha çok duyu organına hitap edecek biçimde derslerde etkin kullanımı için başlatılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı ve Ulaştırma Bakanlığı’nın ortaklaşa uyguladığı proje kapsamında; ülkedeki tüm okullara çok fonksiyonlu yazıcı ve doküman kamera verilmesi, tüm dersliklere etkileşimli tahta ve fiber internet altyapısı sağlanması, tüm öğretmen ve öğrencilere tablet bilgisayar dağıtılması planlanmıştır. Ayrıca proje kapsamında EBA (Eğitim Bilişim Ağı) adında çevrimiçi sosyal bir eğitim platformu oluşturularak, tüm kazanımlarla ilgili e-içeriklerin bu platformda paylaşılması düşünülmüştür.

2010 yılında başlatılan projenin beş yıl içerisinde bitirilmesi hedeflenmiş, ancak zamanında bitirilemeyen projeden mevcut durumuyla istenilen verim alınamamıştır. Projenin bazı değişiklikler yapılarak devam etmesi planlanmaktadır. Bu durumda kamu kaynaklarının daha verimli kullanılmasına destek olmak amacıyla, projenin eksiklerinin tamamlanması, etkin ve verimli bir şekilde uygulanabilmesi için tüm bileşenleri ile değerlendirilmesi gerekmektedir.

Fatih Projesi Uygulama Sonuçlarını Değerlendirme Anketi kullanılarak yapılan araştırma ile Fatih Projesinin mevcut durumu tespit edilerek, gerekli değişikliklerin yapılabilmesi için öneriler sunulmuştur. Anket ile öğretmenlerin Fatih Projesi bileşenlerini kullanım sıklığı ve projenin eğitim-öğretime katkısı ile ilgili genel tutumları tespit edilmiştir.

Fatih Projesiyle ülkenin her tarafına aynı hizmetin verilmeye çalışılması fırsat eşitliği açısından önemli olmakla birlikte uygulanabilirlik açısından bazı zorluklar barındırmaktadır. Ülkedeki tüm derslikleri aynı teknolojilerle donatmak, tüm öğrencilere tablet bilgisayar dağıtmak ve projenin tüm bileşenleriyle işler hale getirebilmek ülkenin genel koşulları düşünüldüğünde çok zor görünmektedir.

Projenin başarılı bir şekilde uygulanabilmesinde en önemli etken öğretmenlerdir. Öğretmenlerin proje ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmaları, proje

bileşenlerini derslerde aktif kullanmaları ve öğrencilere projenin kullanılması noktasında rehberlik yapmaları projenin amacına ulaşmasını sağlayacaktır.

Fatih Projesi yönetimi açısından değerlendirildiğinde; bu büyüklükteki bir projenin bir ekip tarafından yönetilmesi uygun olacaktır. Ülke çapındaki tüm okullarda proje kurulumunun iş takvimine uygun yapılabilmesi ve projenin verimli bir şekilde uygulanabilmesi için çok iyi bir yönetim ağı kurulması gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Eğitim, Teknoloji, Fatih Projesi,

SUMMARY

In the 21st century information societies, the educational institutions in which information is obtained, use information and communication technologies more in education to capture equal opportunity among individuals and to reach information to the mass number of people in the fastest way. It is aimed to increase the quality and productivity in education by using technology more intensively in educational institutions. For these reasons, the history of the Republic of Turkey in the largest educational technology investment in the Fatih Project is initiated.

The Fatih Project has been launched for the effective use of instructional technology tools in lessons that will appeal to the sense organs within the learning-teaching process, in order to provide equal opportunity in education and training and improve the technology used in schools. Within the scope of the project implemented jointly by the Ministry of National Education and the Ministry of Transport, multifunctional printer and document cameras are provided to all schools in the country; provision of interactive wooden and fiber internet infrastructure for all classrooms. It is planned to distribute tablet computers to all teachers and students. In addition, an online social education platform called EBA (Educational Information Network) was set up to share e-content related to all achievements on this platform.

The project started in 2010 aimed to be completed within five years, but the desired yield could not be obtained from the project which was not finished in time. The project is planned to be continued with some changes. In this case, in order to support more efficient use of public resources, all components must be evaluated in order to ensure that the shortcomings of the project are completed efficiently.

Fatih Project Application Results Assessment Questionnaire is used to determine the current situation of the Fatih Project and to make suggestions for the necessary changes. The questionnaire determines the frequency of use of the Fatih Project components by teachers and their general attitudes towards the education-teaching contribution of the project.

Attempt to provide the same service to all parts of the country with the Fatih Project has some difficulties in terms of applicability as well as being important in terms of equality of opportunity. It seems very difficult to equip all the classrooms in the country with the same technologies, to distribute tablet computers to all students and to be able to work with all components of the project, considering the general conditions of the country.

Teachers are the most important factor in successful implementation of the project. Teachers must have sufficient knowledge of the project, actively use the

project components in the lessons and guide students to the use of the project to achieve the goal of the project.

When Fatih Project management is evaluated; it may be appropriate for a team of this size to be managed by a team. It is necessary to establish a very good management network in all the country-wide schools so that project setting can be made in accordance with the work schedule and the project can be implemented efficiently.

Keywords: education, technology, Fatih Project

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
SUMMARY	III
İÇİNDEKİLER.....	V
KISALTMALAR	VIII
TABLOLAR LİSTESİ	IX
ŞEKİLLER LİSTESİ	XII
EKLER LİSTESİ.....	XIII
ÖNSÖZ.....	XIV
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM	4
EĞİTİM VE TEKNOLOJİ	4
1.1. EĞİTİM KAVRAMI.....	4
1.1.1. Eğitim Tarihi.....	4
1.1.2. Eğitim Gerekliliği	7
1.2. TEKNOLOJİ KAVRAMI.....	10
1.3. EĞİTİMDE TEKNOLOJİNİN KULLANILMASI.....	16
1.3.1. Eğitim Teknolojisi	16
1.3.2. Öğretim Teknolojisi	17
1.3.3. Bilgisayar Destekli Eğitim.....	18
1.4. TÜRKİYE'DE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ.....	19
1.5. MEB TARAFINDAN UYGULANAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ PROJELERİ..	20
1.5.1. Intel Öğretmen Programı.....	20
1.5.2. Web Tabanlı İçerik Geliştirme	21
1.5.3. Scientix Projesi	21
1.5.4. eTwinning	22
1.5.5. DynEd.....	22
1.5.6. DYS - Doküman Yönetim Sistemi	23
1.5.7. ETAP (Etkileşimli Tahta Arayüz Projesi) – Pardus	23
1.5.8. FATİH (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi	23
İKİNCİ BÖLÜM.....	24
FATİH PROJESİ.....	24
2.1. FATİH PROJESİNİN TANIMI	24
2.2. FATİH PROJESİNİN AMACI	25
2.3. FATİH PROJESİNİN FİNANSMANI	26

2.4. FATİH PROJESİNİN İÇERİK VE UYGULAMALARI	28
2.5. FATİH PROJESİNİN BİLEŞENLERİ	30
2.5.1. Etkileşimli Tahta.....	30
2.5.2. Tablet Bilgisayar	31
2.5.3. Doküman Kamera ve Yazıcı	32
2.5.4. İnternet Altyapısı.....	33
2.5.5. Eğitim Bilişim Ağı (EBA).....	33
2.6. DÜNYA'DA UYGULANAN BENZER PROJELER	34
2.7. FATİH PROJESİNİN YÖNETİMİ	35
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	40
YÖNTEM	40
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	40
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM	40
3.3. VERİ TOPLAMA ARACININ GELİŞTİRİLMESİ	40
3.4. VERİLERİN TOPLANMASI	49
3.5. VERİLERİN ANALİZİ	49
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	51
BULGULAR VE YORUMLAR	51
4.1. SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	51
4.2. FATİH PROJESİ ANKETİNE İLİŞKİN BETİMSSEL ANALİZLER	53
4.3. KORELASYON ANALİZİNE İLİŞKİN BULGULAR	60
4.3.1. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu İle Sınıflarda Etkileşimli Tahta Kullanma Durumu Arasındaki Korelasyon Analizi	60
4.3.2. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu İle Kendilerine Ait Tablet Bilgisayarı Kullanma Durumu Arasındaki Korelasyon Analizi	60
4.3.3. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu İle Okuldaki Doküman Kamera'yı Kullanma Durumu Arasındaki Korelasyon Analizi	61
4.3.4. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu İle Okuldaki Fatih Projesi Yazıcısını Kullanma Durumu Arasındaki Korelasyon Analizi	62
4.3.5. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu İle Eğitim Bilişim Ağı'ndaki e-içerikleri Kullanma Durumu Arasındaki Korelasyon Analizi.....	62
4.3.6. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu İle Fatih Projesi Bileşenlerini Kullanma Durumu Arasındaki Korelasyon Analizi	63
4.4. DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERLE FATİH PROJESİ TUTUM ÖLÇEĞİ VE ALT BOYUTLARINA İLİŞKİN ANALİZ SONUÇLARI	64
4.4.1. Cinsiyet Değişkenine İlişkin t-testi Sonuçları	64
4.4.2. Yaş Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları.....	66

4.4.3. Okul Türü Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları	69
4.4.4. Mesleki Unvan Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları	72
4.4.5. Mesleki Branş Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları	75
4.4.6. Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları	79
4.4.7. Mezun Olunan Fakülte Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları	82
4.4.8. Mesleki Kıdem Yılı Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları	85
BEŞİNCİ BÖLÜM	89
DEĞERLENDİRME	89
5.1. ETKİLEŞİMLİ TAHTA	90
5.2. TABLET BİLGİSAYAR.....	91
5.3. DOKÜMAN KAMERA VE FATİH PROJESİ YAZICISI	92
5.4. EBA (EĞİTİM BİLİŞİM AĞI)	93
5.5. FİBER İNTERNET ALTYAPISI.....	93
5.6. PROJE YÖNETİM SÜREÇLERİ VE BİLEŞEN YETERLİLİĞİ	94
5.7. PROJENİN EĞİTİM ÖĞRETİME KATKISI	96
5.8. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PROJE İLE UYUMU	97
5.9. HİZMET İÇİ EĞİTİM İHTİYACI.....	98
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	99
KAYNAKÇA.....	110

KISALTMALAR LİSTESİ

FATİH	:	Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi
MEB	:	Milli Eğitim Bakanlığı
EBA	:	Eğitim Bilişim Ağı
BT	:	Bilişim Teknolojileri
YEĞİTEK	:	Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü
EĞİTEK	:	Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü
BİT	:	Bilgi ve İletişim Teknolojileri
DynEd	:	Dynamic Education
SPSS	:	Statistical Package for Social Science
ANOVA	:	Tek Yönlü Varyans Analizi
t	:	T- değeri
f	:	Frekans
p	:	Anlamlılık düzeyi
sd	:	Serbestlik Derecesi
χ^2	:	Ki-kare (Chi –square)
t	:	t-Testi sonucu elde edilen değer
$\bar{x}$	:	Bir veri dağılımının aritmetik ortalaması X
N	:	Ölçek değerlendirmesine katılan kişi sayısı
s	:	Sayfa
a.g.e.	:	Adı geçen eser
a.g.m.	:	Adı geçen makale

TABLolar LİSTESİ

TABLO-1	Toplumsal Gelişim Sürecinde Eğitimde Ortaya Çıkan Farklı Algı Tutum ve Uygulamalar	6
TABLO-2	Sanayi Toplumu Eğitim Modeli ve Bilgi Toplumu Eğitim Modeli	9
TABLO-3	Teknolojik Gelişmelerin Katkıları	11
TABLO-4	Veri'den Teknolojiye Kısa Yol Haritası Örneği	11
TABLO-5	Fatih Projesi Hedefi	26
TABLO-6	Tablet Bilgisayarların Öğrenme-Öğretme Alanlarında Kullanım Yerleri ve Amaçları	32
TABLO-7	Anketin Uygulandığı Okullar ve Sayıları	40
TABLO-8	Ölçeğe Ait Faktör Analizi Sonuçları	42
TABLO-9	Faktör Analizi Sonuçlarına Ait Varyans Değerleri	44
TABLO-10	Faktör Yük Değerleri	45
TABLO-11	Faktör İsimleri	46
TABLO-12	Ölçeğin Cronbach Alfa Güvenilirlik Analizi Sonuçları	47
TABLO-13	Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Bulgular	48
TABLO-14	Öğretmenlere İlişkin Sosyo-Demografik Özelliklerin Dağılımı	51
TABLO-15	Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu	54
TABLO-16	Öğretmenlerin Sınıflarda Etkileşimli Tahta Kullanma Durumu	54
TABLO-17	Öğretmenlerin Kendine Ait Tablet Bilgisayarı Kullanma Durumu	55
TABLO-18	Öğretmenlerin Okuldaki Doküman Kamerayı Kullanma Durumu	55
TABLO-19	Öğretmenlerin Okuldaki Fatih Projesi Yazıcısını Kullanma Durumu	56
TABLO-20	Öğretmenlerin Eğitim Bilişim Ağı(EBA)'ndaki e- içerikleri Kullanma Durumu	57
TABLO-21	Öğretmenlerin Fatih Projesi İle Okullara Gelen Fiber İnternet Altyapısına İlişkin Analiz Bulguları	57

TABLO-22	Öğretmenlerin Fatih Projesi Bileşenlerini Kullanma Konusunda Kendilerini Ne Kadar Yeterli Gördüklerine İlişkin Analiz Bulguları	58
TABLO-23	Fatih Projesi Tutum Ölçeği Dağılımları	59
TABLO-24	Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu İle Sınıflarda Etkileşimli Tahta Kullanma Durumu Arasındaki Korelasyon	60
TABLO-25	Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu İle Kendilerine Ait Tablet Bilgisayarı Kullanma Durumu Arasındaki Korelasyon	61
TABLO-26	Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu İle Okuldaki Doküman Kamerayı Kullanma Durumu Arasındaki Korelasyon	61
TABLO-27	Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu İle Okuldaki Fatih Projesi Yazıcısını Kullanma Durumu Arasındaki Korelasyon	62
TABLO-28	Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu İle Eğitim Bilişim Ağı(EBA)'ndaki e-içerikleri Kullanma Durumu Arasındaki Korelasyon	63
TABLO-29	Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu İle Fatih Projesi Bileşenlerini Kullanma Durumu Arasındaki Korelasyon	63
TABLO-30	Cinsiyet Değişkeni ile Fatih Projesi Uygulama Sonuçları	64
TABLO-31	Yaş Değişkeni ile Fatih Projesi Uygulama Sonuçları Değerlendirmesine Yönelik Tutum Ölçeği Ve Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları	66
TABLO-32	Okul Türü Değişkeni ile Fatih Projesi Uygulama Sonuçları Değerlendirmesine Yönelik Tutum Ölçeği Ve Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları	69
TABLO-33	Öğretmenlerin Mesleki Unvan Değişkeni ile Fatih Projesi Uygulama Sonuçları Değerlendirmesine Yönelik Tutum Ölçeği Ve Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları	73
TABLO-34	Öğretmenlerin Mesleki Branş Değişkeni ile Fatih Projesi Uygulama Sonuçları Değerlendirmesine Yönelik Tutum Ölçeği Ve Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları	76
TABLO-35	Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkeni ile Fatih Projesi Uygulama Sonuçları Değerlendirmesine Yönelik Tutum Ölçeği Ve Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları	80

TABLO-36	Öğretmenlerin Mezun Olunan Fakülte Değişkeni ile Fatih Projesi Uygulama Sonuçları Değerlendirmesine Yönelik Tutum Ölçeği Ve Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları	83
TABLO-37	Öğretmenlerin Mesleki Kıdem Yılı Değişkeni ile Fatih Projesi Uygulama Sonuçları Değerlendirmesine Yönelik Tutum Ölçeği Ve Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları	86

ŞEKİLLER LİSTESİ

ŞEKİL-1	Açımlayıcı Faktör Analizine Ait Yamaç Birikinti Grafiği.....	43
---------	--	----

EKLER LİSTESİ

- EK-A** Fatih Projesi Uygulama Sonuçları Değerlendirme Anketi
EK-B İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü Anket İzin Onayı

ÖNSÖZ

Bu çalışmada Eğitimde Fatih Projesi'nin uygulama sonuçlarının değerlendirilmesi ve işletmelerde insan kaynakları eğitiminde kullanılabilirliğinin analizi yapılmıştır. İstanbul ili Beylikdüzü ilçesindeki okullarda görev yapan öğretmenlere uygulanan anket ile uygulamaların verimliliği test edilmiştir. Genel olarak uygulama sonuçları ortaya konmuş, verimliliği artırma adına öneriler sunulmuştur.

Çalışmalarım sırasında hazırladığım anketi doldurarak tezime katkı sunan Beylikdüzü ilçesi okullarında görev yapan tüm öğretmen arkadaşlarıma, hiçbir desteğini esirgemeyen, her konuda bana rehberlik yapan danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Abdül'naim TEMUR'a ve yoğun çalışma sürecimde ihmal ettiğim çocuklarım Elif Rana ve Ömer Safa'ya en içten dileklerle sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yahya GENÇAY

GİRİŞ

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişte, bilginin elde edildiği eğitim kurumları çok önemli bir yere sahiptir. Eğitim kurumlarında fırsat eşitliğini yakalamak ve geniş halk kitlelerine bilgiyi en hızlı şekilde ulaştırabilmek, ülkelerin önem verdiği konuların başında gelmektedir. Teknoloji, günümüzde bilgi toplumuna geçişi hızlandıran en önemli faktör halini almıştır.

Dünyadaki eğitim sistemlerinde teknolojinin kullanılmasıyla, bilginin daha geniş kitlelere hızlı ve verimli bir şekilde ulaştırılması amaçlanmaktadır. Türkiye’de de eğitimin teknoloji yardımıyla daha etkili ve verimli olmasını amaçlayan Fatih Projesi ile Cumhuriyet tarihinin en büyük eğitim teknolojisi yatırımı yapılmaktadır.

Türkiye’de, eğitimin teknoloji ile desteklenmesi ve teknolojik imkânlarla erişim konusunda fırsat eşitliği sağlamaya yönelik başlatılan Fatih Projesinin amacı; eğitim ve öğretim alanında fırsat eşitliğinin sağlanarak okullardaki teknolojik altyapının iyileştirilmesi ve derslerde bilişim teknolojilerinin en verimli biçimde kullanımının sağlanmasıdır.

Fatih Projesi ile beş yıl içerisinde Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı okullardaki bütün dersliklerde, bilgi teknolojisi araçlarının bulunması ve öğretim faaliyetlerinde kullanılması amaçlanmıştır. 620.000 dersliğe, 2015 yılına kadar etkileşimli tahta, ağ altyapısı, bunun yanı sıra öğretmen ve öğrencilere tablet bilgisayar verilmesi planlanmıştır.

2010 yılında başlatılan projenin beş yıl içerisinde bitirilmesi hedeflenmiş, ancak zamanında bitirilemeyen projeden mevcut durumuyla istenilen verim alınamamıştır. Projenin bazı değişiklikler yapılarak devam etmesi planlanmaktadır.

Problem

Fatih Projesi ile Türkiye’de eğitim teknolojileri kapsamında çok büyük yatırımlar yapılmıştır. Bu yatırımlarla eğitim kurumlarında teknolojinin iyileştirilmesi, öğrenciler arasında fırsat eşitliğinin sağlanması, ülkemizin bilgi toplumu olma yolunda eğitimli bireyleri yetiştirmesi hedeflenmektedir.

Hedeflere ulaşmak için proje bileşenlerinin etkin bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Projenin en aktif kullanıcısı olan öğretmenler, projenin başarıya ulaşmasında en önemli rolü oynamaktadırlar. Bu nedenle öğretmenlerin proje bileşenlerini kullanım düzeyleri, proje başarısı açısından en önemli göstergedir.

Bu hedefler doğrultusunda; 2015 yılında tamamen bitirilmesi planlanan proje hangi aşamadadır? Beş yıldır altyapısı tamamlanmış okullarda projenin kullanımı

hangi düzeydedir? Proje bileşenleri, işletmelerde insan kaynakları eğitimlerinde kullanılabilir mi? Soruları bu çalışmanın ana problemini oluşturmaktadır.

Alt Problemler

- Projenin kurulumu yapılan okullarda kullanımı hangi seviyededir?
- Proje ülkenin her bölge ve okulunda aynı hızla ilerlemekte midir?
- Teknolojik altyapıyı etkin kullanmaları için öğretmenler gerekli hizmet içi eğitim aldılar mı? Eğitim yeterli mi?
- Sınıflarda etkileşimli tahta ne sıklıkla kullanılıyor?
- Tablet bilgisayarlar ne sıklıkla kullanılıyor?
- Okullardaki doküman kamera ne sıklıkla kullanılıyor?
- Okullardaki Fatih Projesi yazıcısı ne sıklıkla kullanılıyor?
- Eğitim Bilişim Ağı (EBA)'ndaki e-içerikler ne sıklıkla kullanılıyor?
- Okullardaki fiber internet altyapısı yeterli mi?
- Proje derslerin daha verimli geçmesini sağladı mı?
- Öğrenciler Fatih Projesi bileşenlerini rahatlıkla kullanabiliyor mu?
- Proje mevcut müfredatla uyumlu mu?
- Proje bileşenlerinin daha aktif kullanılması için neler yapılabilir?
- Proje ile yapılan yatırımlar istenilen faydayı sağladı mı?

Amaç

Araştırmanın temel amacı, Fatih Projesinin mevcut durumunu tespit ederek, gerekli değişikliklerin yapılabilmesi için öneriler sunmaktır.

Fatih Projesi uygulama sonuçlarını değerlendirme anketini kullanarak, İstanbul/Beylikdüzü 1. Faz okulları öğretmenlerinin proje ile ilgili tutumları tespit edilerek, çeşitli değişkenlerle aralarında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Proje bileşenlerinin alt boyutları dikkate alınarak farklı açılardan değerlendirilmiştir.

Önem

Dünyanın en büyük eğitim teknolojisi projelerinden olan Fatih Projesi'nin daha etkin kullanılması ve hedeflerine ulaşabilmesi için mevcut durumunun ayrıntılı bir şekilde analiz edilmesi gerekmektedir. Analiz sonucu, projenin kalan kısımlarının tamamlanması ve projenin verimliliği konusunda hayati önem taşımaktadır.

Projenin asıl kullanıcısı ve uygulayıcıları olan öğretmenlerin proje ile ilgili tutumlarının tespit edilmesi projenin geleceği hakkında bilgi verecektir.

Öğretmenlerin yeterli hizmet içi eğitim almaları ve proje ile ilgili olumlu görüşe sahip olmaları projenin başarıya ulaşması açısından son derece önemlidir.

Varsayımlar

- Araştırmaya katılan öğretmenler, 1. Faz okullarında çalıştıkları için Fatih Projesi bileşenlerini yeterli kullanım imkânına sahip olmuşlardır.
- Ankete katılan öğretmenler sorulara samimi cevaplar vermişlerdir.

Sınırlılıklar

- Araştırma, İstanbul ili Beylikdüzü ilçesindeki 7 adet 1.Faz okulları öğretmenlerinin görüşleriyle sınırlıdır.

Tanımlar

Eğitim: Bireye içerisinde yaşadığı topluma uyum sağlaması konusunda yardım edebilecek temel davranışları kazandırmaktır¹.

Teknoloji: İnsanların ihtiyaçlarına uygun olarak yardımcı araç gereçlerin tasarlanması, yapılması veya üretilmesi için gereken yetenek ve bilgiyi ifade etmektedir.

Bilgisayar Destekli Eğitim: Öğrencilerin bilgisayar kullanarak etkileşimde bulunduğu, başka bir ifadeyle bilgisayar programları aracılığıyla öğrenmenin gerçekleştirildiği, öğrenmelerin izlenerek kendi kendini değerlendirebildiği öğretim biçimini kapsamaktadır.

Fatih Projesi: Türkiye’de tüm okulların teknolojik alt yapılarının iyileştirilmesi ve bilişim teknolojilerinin eğitim alanında en verimli biçimde kullanılmasının hedeflendiği projedir.

---

¹ Ayla Oktay, Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem, İstanbul: EPSİLON Yayınları, 2001, s. 25.

BİRİNCİ BÖLÜM

EĞİTİM VE TEKNOLOJİ

1.1. EĞİTİM KAVRAMI

Eğitim, insanlık tarihiyle yaşıt olan sosyal bir kavramdır. Eğitim, siyaset, aile, din ve ekonomi gibi beş temel sosyal kurumdan biri olarak kabul edilmektedir. İnsanların ortak ürünü sosyal bir olgu olsa da uygulama ve algılama biçimi olarak dönemsel ve toplumsal olarak değişkenlik göstermektedir². En çok kabul gören tanımıyla eğitim; bireyin davranışında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istenilen yönde değişim meydana getirme süreci olarak ifade edilebilir. Bu tanımlardan hareketle;

- Eğitim bir süreci ifade eder.
- Eğitim sürecinde, bireylerin davranışlarının istenilen şekilde değişmesi hedeflenir.
- Davranışlardaki değişmeler kasıtlı biçimde gerçekleştirilir.
- Eğitim süreci içinde bireylerin kendi yaşantıları esas alınmaktadır³.

Bu bilgilerden hareketle eğitimde davranış değişikliğinin öncelikli olduğunu söylemek mümkündür. Bu durum da bireylerin kendi hayatları yoluyla gerçekleşmektedir. Eğitim, birey veya bireylerin yaşadığı sosyal ortam ve çevrelerinde gelişerek oluşan bir süreci ifade etmektedir. Bireyler, toplumun kendinden istediği davranışları gerçekleştirme çabası içine girmekte; toplum ise istediği davranışları kazandırabilmek için bir anlamda bireyleri yönlendirmektedir. Bunu yaparken eğitimin niteliklerinden yararlanmaktadır⁴.

1.1.1. Eğitim Tarihi

İnsanlık tarihinden bu yana genel uygarlıklar, yaşanan devamlı değişimlerle oluşmuştur. Bu değişimlerin, insanoğlunun yeryüzünde var olma tarihinden başlayıp bugüne kadar ürettiği bütün değer ve bilgilerin kuşaklar arası geçişiyle sağlandığı görülmektedir. Bu durum planlı ya da plansız olsun bir eğitim süreciyle gerçekleşmiştir. İnsanoğlu, yeryüzünde halen var olmasını eğitim kurumlarına borçlu sayılmaktadır. Her kuşak öncelikli olarak kendisinden önceki kuşakların sahip olduğu değer ve bilgileri kullanıp hayatını devam ettirmektedir. Yaşarken daha iyi

---

² A. Rıza Abay, Eğitim Toplum İlişkisi ve Türkiye Uygulamaları, Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, 2004, ss.129 -146, s. 129.

³ Savaş Büyükkaragöz ve Çivi Cuma, Genel Öğretim Metotlarının Öğretimde Planlaması, Beta Basım Yayın, Ankara, 1999, s. 65.

⁴ Zehra Boyraz, Türk Eğitim Sisteminde Eğitim Teknolojisinin Eğitim - Öğretim Kalitesine Etkisi, İstanbul, 2008, s. 8, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

yaşama isteğinin bir neticesi olarak, bu değer ve bilgilere yenilerini katması önemlidir. Böylelikle insanoğlunun birikimlerden oluşan uygarlığı, zaman içerisinde gelişerek bugünkü düzeye ulaşmıştır. Bu kültürlenme ve kültürleme süreci, uzun yıllar belirli bir plan ve programdan yoksun olmuş ve gelişigüzel gerçekleşmiştir. Bunun nedeni ise insanoğlunda bulunan değer ve bilgilerin toplamının azlığı ve bunların gelişigüzel kültürleme etkinlikleriyle aktarılmasının kolaylığıdır. Bu oluşum esnasında insanların ihtiyaçlarını daha iyi karşılayan davranış, yol ve yöntemler tutulmuştur. Diğerleri atılmış ve daha işlevsel öğelerden oluşturulan kültürel bir birikim sağlanmıştır⁵.

Toplumsal gelişim süreci içerisinde milletler ve dönemler arasında eğitimle ilgili farklı tutum ve algıların ortaya çıktığı görülmektedir. Tablo-1 incelendiğinde; tarım toplumlarında, basitçe iş bölümleri ve toprak bilgilerinin yeterli olduğu bir eğitim sistemi olduğu görülür. Sanayi toplumlarında ise farklı alanlarda uzmanlaşmış iş gücü olan bireyler için mesleki eğitime yönelen bir eğitim sisteminin ağırlıklı olduğu görülmektedir. Tarım toplumundan sanayi toplumlarına, sanayi toplumlarından bilgi toplumlarına geçişte, farklı donanımlardaki insan gücünün gereklilik arz ettiğini belirtmek gerekir. Bu durum bireylerin eğitiminde kendini özellikle göstermektedir. Böylelikle, eğitim amaç ve hedeflerinde ve kişilerin eğitim algılarında da değişimler yaşanmaktadır. Dolayısıyla eğitime erişebilme konusunda farklı tutumların geliştirilmesini gerektirmektedir⁶.

---

⁵ Şükrü Ada, Eğitim Bilimine Giriş, Pegem A Yayıncılık, İstanbul, 2007, s. 24.

⁶ Zeynep Ceren Yeşilyurt, Çocukları Anaokuluna Devam Eden Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumlarından Beklentileri Ve Kurumların Bu Beklentileri Karşılama Durumları, Pamukkale Üniversitesi SBE, 2011, s. 7, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Tablo-1 Toplumsal Gelişim Sürecinde Eğitimde Ortaya Çıkan Farklı Algı Tutum ve Uygulamalar⁷

	Toplumsal Yapı Özelliği	Gerekli İnsan Özelliği	Oluşan Eğitim Algısı	Eğitime Erişimde Geliştirilen Tutum
Tarım Toplumu	Temel yiyecek maddelerinin üretimine dayalı; basit işbölümünü gerektiren, insan ve hayvan gücü ile işleyen durağan bir teknolojinin egemen olduğu yapı	Psikomotor beceriler, dayanışma ve paylaşma gibi sosyal beceriler. Yaratıcılık ve rekabet gerekli değil	Öğrenme, yaparak yaşayarak gerçekleşir. Usta çırak ilişkisi ön plandadır	Erkekler babalarından, kızlar annelerinden öğrenirler. Kurumsal eğitim seçkinler içindir
Sanayi Toplumu	Verimliliği artırıcı teknolojilerin üretilmesi ile birlikte fabrikada mal ve hizmet üretimine dayalı, daha az insana ihtiyaç duyulan bir yapı	Önceden belirlenmiş kesin çizgilerle birbirinden ayrılmış bilişsel ve psikomotor beceriler. Dayanışma ve paylaşma gibi sosyal becerilerle yaratıcılık ve rekabet gerekli değil	Farklı alanlarda uzmanlaşmak için eğitim önemlidir ve okulda gerçekleşir	Farklı alanlarda uzmanlaşmayı sağlayan mesleki okullara yönelme, eğitimin önemi. Kadının çalışması sonucu çocuğun bakımı için kurum ihtiyacı
Bilgi Toplumu	İnsan faktörünün önem kazandığı, mal üretimi yerine bilginin ve hizmetin üretildiği, işbölümünü gerekli kılan yapı	Bilgiyi üretme ve kullanma, işbölümü yapabilme becerisi, rekabet gücü ve liderlik özellikleri	Üretime katılım yüksek öğrenim görmüş nitelikli birey ile olur. Bunun da maliyeti yüksektir	Erken çocukluk eğitimi, her yerde herkese sürekli eğitim, bireysel özellikler ve farklı yaklaşımlarla öğrenmenin önemi

Türkiye’de eğitim tarihi incelendiğinde; eğitim kurumları günümüzdeki halini, Birinci Dünya Savaşı sonrasında 1923-1930 yılları arasında Atatürk reformları çerçevesinde kazandığı görülmektedir. Bunun yanında o günden bugüne kadar önemli değişikliklerle geliştirilmiştir. Okul sistemi, yeni Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşuyla beraber bugünkü yapısını kazanmış, sosyal ve ekonomik anlamda farklı bir düzende olan Osmanlı İmparatorluğunun okul yapısından da tamamen farklıdır.

⁷ Yeşilyurt, a.g.e., s. 7.

Modern Türk eğitim sisteminin dayandığı temel ilkeleri aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür⁸;

1. Eğitim işleri merkezî bir sistem olduğu için Millî Eğitim Bakanlığına bağlıdır.
2. Tüm devlet okulları ücretsizdir.
3. Zorunlu öğretim süresi 12 yıldır.
4. Öğretim laiklik ilkesine uygun yapılıdır.
5. Okul kuruluşu, millî okullar esasına göredir.

1962 planlı devrede oluşturulan politika ile günümüzdeki eğitim sisteminin temeli atılmıştır. Bu politikada iki temel amaç dikkat çekmektedir⁹;

1. Ekonomik Amaç: İnsan gücü kaynaklarını kalkınmanın ereklerine göre geliştirmeyi kapsar. Yetişmiş insan gücünün sayı ve kalite yetersizliğinin ve yurt yüzeyindeki sektörler arasında dağılım dengesizliğinin azaltılması amaçlanmıştır.
2. Sosyal Amaç: Eğitimde büyük rol oynayan sosyal ve coğrafi engellerin kaldırılmasını amaçlar. Bu amaçları gerçekleştirmek için, eğitim yatırımlarında hızlı bir artış öngörülmektedir.

1.1.2. Eğitim Gerekliliği

Eğitimi en genel anlamda insanları belirli hedef ve amaçlarına göre yetiştirmek süreci olarak tanımlamak mümkündür. Bu süreç içinde geçen insanların kişilikleri de farklılaşmaktadır. Bu farklılaşmanın eğitim süreci içinde kazanılmış olan beceri, bilgi, değer ve tutumlar yoluyla gerçekleştiği görülmektedir. Günümüzde okullar, eğitim sürecinde en önemli olgudur. Eğitimin sadece okullarda yapılmadığını da belirtmek gerekir. Günlük yaşamdaki eğitim ve okul bitişikliğinin, eğitim denilince okulu anımsattığı bilinmektedir. Oysaki okul dışında genç ve yetişkinlerin bir mesleğe hazırlanması ve onların yaşama uyumlarının kolaylaştırılması için açılmış olan kısa vadeli eğitim veren kurumlar bulunmaktadır. Bununla birlikte eğitim ailede, asker ocağında, iş yerinde ve insanların oluşturmuş oldukları çeşitli gruplar içerisinde de yer almaktadır. O halde eğitimin toplumda kültürleme sürecinin bir parçası olduğunu söylemek mümkündür¹⁰.

Eğitim, yaşam boyu yaşanan ancak tanımlanması zor olan bir süreci ifade eder. Eğitim temelde insana içerisinde yaşadığı topluma uyum sağlaması

⁸Tahir Aytaç, Öğrenen örgüt:Okul, Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 141, 2001, s. 244.

⁹ Yahya Akyüz, Anaokullarının Türkiye’de Kuruluş ve Gelişim Tarihçesi. Meb, 132, 2012, s.11–18.

¹⁰ Nurettin Fidan, Okulda Öğrenme ve Öğretme. Ankara: Pegem Akademi, 2012, s. 4.

konusunda yardım edebilecek temel davranışları kazandırmaktadır¹¹. Burada eğitim, belli bir toplumda var olan kabul edilebilir davranış ve değer yargılarının genç nesillere aktarılması olarak algılanmalıdır. Bu, aile içerisinde başlayan ve okul kurumu içerisinde devam eden bir süreci kapsamaktadır. Bir ulusun eğitilmesi, teknik ve bilimsel olarak bilgi sahibi olması, dolayısıyla da dünya gerçekleriyle ilgili bir toplum haline gelmesi; genel okullaşma oranı, öğrenci eğitim düzeylerinin dağılımı, aktif nüfusun eğitim düzeyleri ve yaş gruplarının okullaşma oranı gibi yapısal göstergeler ile izlenebilmekte ve değerlendirilebilmektedir¹².

Bilgi çağıyla beraber değişimlerin, ivme kazanıp önemli bir hıza eriştiği günümüzde, değişim ve hıza uyum sağlayabilmek için insanlara, teknoloji ve eğitime yatırım yapmalarının gerekliliği vurgulanmaktadır¹³. Amaçları ve yöntemleriyle yenilenen modern eğitim kurumları, ekonominin ihtiyacı olan nitelikte ve nicelikte insan gücü yetiştirmekle sorumludur. Ekonominin farklı düzeylerde eğitim gören insanlara ihtiyacı vardır¹⁴. İnsanların endüstriden bilgi toplumuna geçme sürecini yaşadığı bugünlerde teknolojik yenilikler ve benzeri görülmemiş gelişim ve değişimlere ortam hazırladıklarını söylemek mümkündür. Bu değişimlerin gelişme yönünde olması ve teknoloji, bilim, sanat ve değerler konusunda tutarlı ve bilgili insanların yetişmesi eğitimle sağlanmaktadır¹⁵.

Bilgi toplumlarında eğitim sisteminin açık bir sistem olduğunu söylemek mümkündür. Bireylerin geçmişleri, toplumdaki statüleri ya da önceki öğrenimlerinin bir önemi yoktur. Herkes istediği eğitimi alarak, başarılı olabilir ve toplumda istediği statüye ulaşabilir. Herkese açık bir sistem mevcuttur. Sanayi toplumuyla bilgi toplumu eğitim modellerini Tablo-2'de görmek mümkündür¹⁶.

---

¹¹ Oktay, a.g.e., s. 25.

¹² Cihan Dura Ve Hayriye Atik, Bilgi Toplumu, Literatür Yayınları İstanbul, 2002, s. 270.

¹³Şerif Şimşek, Yönetim ve Organizasyon. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara. TDK (1988). Türkçe Sözlük, 2000, s. 7.

¹⁴ Adil Türkoğlu, 99 Soruda Eğitim Bilimlerine Giriş. İzmir: Memleket Yayın, 1996, s. 46.

¹⁵ Ayla Oktay, 21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitimi Sistemi, Sedar Yayıncılık, İstanbul, 2001, s. 7.

¹⁶ Abdullah Öner, Hayat Boyu Eğitimin Sağlanmasında Halk Eğitimi Merkezlerinin Değerlendirilmesi: Yenişehir Hem Örneği, Mersin: Toros Üniversitesi, 2014, ss. 24-25, (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

Tablo-2 Sanayi Toplumu ve Bilgi Toplumu Eğitim Modelleri¹⁷

Sanayi Toplumu Eğitim Modeli	Bilgi Toplumu Eğitim Modeli	Teknolojik İhtiyaçlar
Sınıfta yapılan ders	Kişisel araştırma	Bireye erişimi olan ağ ortamındaki bilgisayarlar
Pasif özümleme	Çıraklık	Yeteneklerin geliştirilmesi ve simülasyonlar gerekli
Yalnız çalışma	Ekiple Öğrenme	Ortak çalışma araçlarından ve e-postadan faydalanır
Her şeyi bilen öğretmen	Kılavuz olan öğretmen	Ağ ortamında uzmanlara ulaşmaya dayalı
Değişmeyen içerik	Hızla değişen içerik	Ağları ve Yayın gereçlerini gerektirir
Homojenlik	Çeşitlilik	Değişik Erişim Gereçleri

Eğitimin ekonomik büyümeye olan katkısı, işgücündeki mevcut verimlilik düzeylerinin artırılmasıyla orantılıdır. Ancak eğitimin ekonomik büyümeye olan katkısının tanımlanması ve ölçülmesi ise oldukça güç görünmektedir. Eğitim ve kalkınma arasındaki ilişkiler ile ilgili aşağıdaki tespitlerin yerinde olduğunu söylemek mümkündür¹⁸:

1. Eğitim, nitelikli insan gücü yetiştirilmesine doğrudan katkı sağlar.
2. Verimliliği büyük ölçüde eğitime bağlı olan üretim; ileri bilgi donanımlarıyla artırabilir.
3. Eğitimin; nüfusun buluş ruhunu geliştirmek, tüketim yapısını iyileştirmek, ekonomi sektöründe görev yapacak yöneticileri seçmek ve yetiştirmek gibi ekonomi üzerinde dolaylı olarak önemli etkileri vardır.
4. Eğitim insanların geçimini sağlamasına ve iyi bir hayat yaşamasına katkıda bulunan önemli bir araçtır. Bu yönüyle bir tüketim malıdır.
5. Eğitim ekonomik açıdan gelir düzeyini artıran bir yatırımdır.
6. Eğitim yatırımlarının artması, ekonomiye bağlıdır.
7. Eğitim sektörü, üretiminin yine büyük bir kısmını kendisi tüketmek ister.
8. Eğitim kesimi özellikle yükseköğretim mezunlarına ihtiyaç duymaktadır.

¹⁷ Oktay, a.g.e.,s.42.

¹⁸ Selçuk Çabuk, Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Mikro Yayınları. Ankara, 2002, s. 157-158.

1.2. TEKNOLOJİ KAVRAMI

Teknoloji kavramı, uzun yıllardan itibaren süre gelmekle birlikte son dönemlerde sürekli gelişen bir oluşumlar bütünü olarak ortaya çıkmaktadır. Teknoloji günümüzde askeri sektörden sağlık sektörüne, bilişimden eğitim sektörüne birçok farklı alanda uyarlanarak kullanılmaktadır. Öyle ki, teknoloji kavramı savaşlarda ülkelerin kazanma ile kaybetme etkenlerini belirleyebilmekte, toplumların yaşam biçimleri üzerinde kalıcı ve somut değişiklikler yapabilmektedir. Eğitimde nesillerin çok daha verimli ve başarılı biçimde eğitim görmesi ve gelecek nesillerin çok daha geniş kapsamlı düşünebilen bireyler haline gelebilmesi yine teknoloji sayesinde olabilecektir. İnsanların kendi kişisel ihtiyaçları doğrultusunda bu ihtiyaçların karşılanması adına çevrede bulunan maddelere uyguladıkları yöntemler bütünü de teknoloji kavramının içerisinde yer almaktadır. Teknoloji kavramı son günlerde elektronik sistemler olarak anılsa da; taş ve tunç devirlerinde av, kazı, vb. işlemler için yapmış oldukları teknolojik aletlerden anlaşılacağı üzere sadece elektronik sistemler olarak tanımlanamamaktadır¹⁹. Ayrıca teknoloji son elli yılda icat edilen bir kavram olmamakla birlikte taş devrinden beri kullanılan teknolojik aletlerin sürekli geliştirilerek ilerletilmesi ve günümüzde kullanılan teknolojik aletlerin ortaya çıkması ile doğrudan ilişkilidir.

Aşağıda yer alan Tablo 3'te somut biçimde teknoloji ve gelişimleri ile insanlığa yaptığı katkılar görülmektedir. Bu tablo incelendiğinde; aslında bu etkenlere etkide bulunan bir diğer önemli kavramında bilişim kavramı olduğu anlaşılabilir. Taş devrinde yapılan araçların kesici, delici, vb. özelliği sebebiyle av amaçlı kullanılabileceği, robotlar ile güvenilir faaliyetler yapılabileceği gibi bilgilerin bilişim aşamasından geçerek teknoloji ile birleşmesi sonucu ortaya teknolojik ürünlerin çıktığı düşünülebilir. Tablo 4'te bu konuda bir örnek verilmiştir.

---

¹⁹ Elibol, a.g.m. s. 157.

Tablo-3 Teknolojik Gelişmelerin Katkıları²⁰

Teknolojik Gelişme	İnsanlığa Yaptığı Katkılar
Savaş (ok, yay, vb.) veya Av Malzemeleri	Taş Devri döneminde uygulanan bu gibi teknolojik imkânlar ile başarılı avlanma ve güvenli yaşam sağlanması,
Bilgisayar	Bilgi kavramına güvenli, pratik ve ekonomik bakımdan kolayca ulaşılabilmesi,
Mikro Elektronik	Tıp alanında protez vb. yapay organların oluşumu, Mini-portatif bilgisayar sistemlerinin üretimi,
Robot ve Kontrol Teçhizatları	Can kayıplarını azaltma (mayın arama, imha, vb.), yüksek başarı ile görevleri yerine getirebilme,
İletişim Sistemleri	Haberleşmenin her ortamda her an yapılabilmesi,
Malzeme (Nano) Teknoloji	Kompleks yapıda ürünlerin üretimi (çok amaçlı), Ekonomik ulaşım, yaşam, iletişim imkânları,
Enerji Teknoloji	Çeşitli ulaştırma sistemleri (elektrik hatları, vb.), Yenilenebilir enerji, doğal enerjiler ile oldukça ekonomik katkıların oluşturulması,
Sistemlere Entegrasyon	Yönetim, koordinasyon gibi işletme-örgüt yönetimlerinde her türlü bilgi, belge oluşumu, temini, takibi ve saklanması, haberleşmenin oldukça hızlı ve ekonomik sağlanması

Tablo-4 Veri'den Teknolojiye Kısa Yol Haritası Örneği

1. Etken: Veri	2. Etken: Bilgi	3. Etken: Bilişim	4. Etken: Teknoloji	Sonuç
Yer altı suları	Jeotermal Enerji	Jeotermal enerjinin oluşumu ve yararları	Jeotermal Enerjilerin Kullanım Sistemleri	Daha az enerji ile ekonomik iklimlendirme

²⁰ Selçuk Burak Haşiloğlu, İşletmelerde Siberuzayın Bir Yönetim Fonksiyonu Olarak Pazarlama Alanında Kullanılması: Elektronik Ticaret, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Denizli, 1998, s. 24 (Yüksek Lisans Tezi)'den esinlenerek yazar tarafından hazırlanmıştır.

Dünya tarihi içinde yaşanan teknolojik değişim ve gelişmelerin toplumsal ve ekonomik hayatın şekillenmesine önemli katkıları olmuştur. 1890'larda ABD'de yaşanan ilk ekonomik devrimin üzerine, sömürgecilik anlayışı yerini tarım toplumu anlayışına bırakmıştır. 1920'lerde yaşanan ikinci devrimle birlikte, birinci sınıf endüstriyel güç, tarım toplumunun yerine gelmiştir. Üçüncü devrim ise günümüzde yaşanan uzman olan bilgi ve bilgilere dayanan hizmet ekonomi dönüşümüdür. Üretimin artık az gelişen ülkelerde gerçekleştirildiği görülmektedir. Uzman bilgiler ve bilgiye dayanan ekonomik yapı içinde bilgiler temel olan zenginlik kaynaklarıdır. Üçüncü devrimin başlangıcı 20. yüzyıldır ve çeşitli aşamalardan geçerek ivme kazanmıştır. Bu süreç içindeki ilerlemelerin şekillenmesini sağlayan önemli etken ise bilgi teknolojilerindeki gelişmelerdir²¹.

Elektronik olarak 1946'da başlayan teknolojik ürünlerin bütün dünyaya hızla yayılması önemli bir süreçtir. Bu durumda daha önce sanayi üretimlerinin hiç birinde bu kadar hızlı yaşanmadığını söylemek mümkündür. Eğitim sektöründe son yıllarda birçok alanda kullanımı yaygınlaşan elektronik cihazlar hafiflikleri ve kolay taşınabilme özellikleri ile dikkatleri çekerken başlangıçta yaklaşık olarak otuz ton ağırlığında olan bilgisayarların bugün cebimize girecek küçüklüğe gelmesi de önemli bir gelişmedir²². Son elli yıl içerisinde kamu veya özel kurumlarda bilgisayar kullanımı ile ilgili ciddi gelişmeler olmuştur. Bilgisayar teknolojisinde görülen gelişmelerle ilgili, verilerin işlenmesi daha güvenilir, hızlı ve ucuz hale geldiği aşikârdır. Mikro-elektronik teknolojisinde görülen gelişmelerle ilgili olarak, bilgisayarların boyutlarının küçülmesi ile performanslarının artması neticesinde mikrobilgisayarların işletmelerde kullanım alanları da yaygın hale gelmiştir²³.

Örgütlerdeki bilişim teknolojilerinin tarihsel süreç içinde fonksiyonel ve teknolojik açıdan gelişim düzeyleri Nolan ve Croson'un geliştirdikleri aşamalar teorisiyle açıklanmıştır. Bu teoriye göre zamanla teknolojik gelişimleri sırası ile veri işleme dönemi, mikro dönem ve ağ dönemi şeklinde üç döneme ayrılır²⁴. Bununla birlikte bilişim teknolojilerinin, altyapısında bir sorun olduğunda örgüt faaliyetinin durdurulması kadar önemli olmuştur. Örgütlerin bilişim teknolojilerini ilk başlarda önemli fonksiyonların yerine getirilmesinde destek için kullandıkları görülmüştür. Bilişim teknolojilerinin örgüt süreçlerinin geleneksel yöntemlere göre daha etkin

²¹ Fatma Kevser Yıldırım ve Yılmaz Gökşen, Bilgi Teknolojilerinin Türkiye'deki KOBİ'lerin Rekabet Gücü Üzerindeki Rolünü Belirlemeye Yönelik Bir Saha Çalışması, Aralık, İstanbul, 2005, ss.10-18, s. 17.

²² H. Bahadır Akın, Bilişim Teknolojilerinin Evrimi ve Bilişim Teknolojilerinin Çağdaş İşletmelerde Stratejik Yönetim Üzerindeki Etkileri, Ç.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 1, 1998, ss. 239-253.

²³ Mahmut Tekin, H.KürşatGüleş, TomBurgess, Değişen Dünyada Teknoloji Yönetimi, Damla Yayın, Konya, 2000, s. 158.

²⁴Nolan Richard L. ve Croson, David C, Creative Destruction, Harvard Business SchoolPress, 1995, s. 43.

olmasıyla birlikte bilgisayar kullanımları da artmıştır. Kişisel bilgisayarlarla e-mail kullanımının da artması karar alma hızını ve kalitesini artırmıştır²⁵. Özetle bilişim teknolojilerinin gelişimini 4 aşamada değerlendirmek mümkündür: (2010 yılından sonra bilişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler dördüncü olarak “PC Sonrası Dönemi” ortaya çıkarmıştır).

- Veri İşleme Dönemi
- Mikro Dönem
- Ağ Dönemi
- PC Sonrası Dönem

1.2.1.1. Veri İşleme Dönemi

Veri İşleme Dönemi, otomasyon adımı şeklinde de kullanılmaktadır. Bu dönem içinde, iş süreçleri veri ekipmanlarının kullanımıyla otomatik duruma getirilmiş ve insana duyulan ihtiyaç da azalmıştır. Nolan ve Croson, bu dönemin özelliklerini aşağıdaki gibi sıralamışlardır²⁶:

- 1960-1980 yılları arasında geçen dönemi kapsar.
- Sistemin işleyiş düzeyi COBOL programıyla otomatikleştirilmiştir.
- Genel Muhasebe ve Bordro gibi standart olan paket programları ortaya çıkmış ve uygulama yazılım satışları başlamıştır.
- Milyonlarca sayıda kod satırlarını kapsayan portföy uygulamaları bulunmaktadır.

1.2.1.2. Mikro Dönem

Mikro Dönem, bilişselleştirme ve içselleştirme adımlarını kapsamaktadır. Bilişselleştirme adımı, üst düzey personelin bilgi görevlerinin otomasyona bağlı şekilde daha da düşük düzey personele aktarımının mümkün olmadığı görülmektedir. Bu kapsam içinde, orta ve üst düzey yöneticilerinin masalarında bulunan ve gücünü ana bilgisayardan alan bilgi işlemci ve masa üstü bilgisayarların geliştirilerek kullanılmaya başlanması önemli bir adımdır. Bu adımın özelliklerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür²⁷:

- 1980-1995 yılları arasında geçen dönemdir.
- Kelime işlemciler, grafikler, hesap çizelgeleri ve ComputerAidedDesign-Bilgisayar Destekli Tasarım(CAD) / ComputerAidedManufacturing-

---

²⁵Nolan ve Croson, a.g.e., s. 43

²⁶Nolan ve Croson, a.g.e., s. 44.

²⁷Nolan ve Croson, a.g.e., s. 45.

Bilgisayar Destekli Üretim(CAM) gibi kullanıcı odaklı yazılımlar ortaya çıkmıştır.

- Mikrobilgisayar kullanımı ve yazılımların satışı yapılmaktadır.
- Neredeyse tümü başka işletmelerden satın alınarak ve milyonlarca kod satırını kapsayan kullanıcı yazılımlarının satışı şeklinde gelişmiştir.

İçselleştirme adımı, arabalardaki konforun yüksekliği ve yakıt tüketimi, uydudan takip etme ve ölçme, arıza bildirmek gibi teknolojileri kapsayan mikroişlemcilerin kullanılmaya başlanmasıdır. Yine benzer olarak ATM kartlarıyla kredi kartlarının geliştirilmesi de bu adımdadır. Geniş Alan Ağları şeklinde de bilinen “WideArea Network (WAN)” ile “Bölgesel Alan Ağları / LocalArea Network (LAN)” geliştirilerek internal; belli bir bina ve/veya yakın olan mesafede bilgisayarların birbirlerine ağlar ile bağlanması ve external; işletme dışında olan tedarikçi ve/veya müşteriler ile bilgisayar ağı oluşturma sistemleri geliştirilerek veri transferi sağlandığını söylemek mümkündür. İçselleştirme adımının özellikleri aşağıdaki gibi özetlenebilir²⁸:

- 1980-1995 yılları arasında geçen dönemi kapsar.
- Mal ve hizmetlerin görevlerini artırmak amacıyla işletmeye özgü kodlar kullanılır.
- Gerek işletme bünyesinde program yazılımcılarının gerekse de dışarıdan sözleşmeli yazılımcıların geliştirdiği yüksek kombinasyonu olan programlar kullanılmaya başlanmıştır.

1.2.1.3. Ağ Dönemi

Ağ döneminde, işler ağ şeklinde örgütlenmektedir. Önce gerçekleştirilen terminaller veri işleme dönemine, ikinci olarak işlemcilerle mikro dönem ve elektronik bağlantı teknolojileri sayesinde oluşan ağ ortamı bütünleyici olarak ortaya çıkmıştır. Gerek içsel gerekse de dışsal ağ bağlantılarıyla işletmeler varlık alanlarını genişleterek yepyeni alanlara erişim sağlamaktadırlar. İnternet aracılığı ile ağların etkin bir şekilde kullanılmaya başlamasıyla bu dönem içinde kartlı bankacılık işlemleri, internet bankacılığı, POS cihazlarıyla mobil ödeme olanaklarının müşterilere sunulması, etkileşimli televizyon, sesli ve görüntülü iletişim gibi birçok gelişmeler yaşanmıştır. Ağ döneminin özellikleri aşağıdaki gibidir²⁹:

- 1990 ve sonraki yılları kapsamaktadır.

---

²⁸Nolan ve Croson, a.g.e., s. 44

²⁹Nolan ve Croson, a.g.e., s. 44

- Takım çalışmaları yapılabilmesi için grup ağları, dosya transferi, e-mail ve veri tabanı paylaşımı için kullanıcı odaklı olan yazılımların satışı yapılmaktadır.
- Bakım ve yazılım hizmetlerinin tümü dışarıdan satın alınmaktadır.

1.2.1.4. PC Sonrası Dönem

Yukarıdaki dönemlerin ardından PC Sonrası Dönem şeklinde isimlendirilen, PC haricindeki akıllı cihazların etkisi giderek artmıştır. Hızlı bir şekilde yayılan ve bütün dünyada birbiriyle iletişim kuran cihazların artışıyla bu dönemden bahsetmek mümkündür³⁰.

PC döneminin öneminin azalmasıyla birlikte tablet, akıllı telefon ve hatta saatler ile uyum çağının başladığını söylemek mümkündür. 2010'nun ardından bilişim teknolojilerindeki gelişmelerle 2012'de Microsoft'un geliştirdiği Windows 8 işletim sisteminin yenilikleriyle beraber dördüncü dönem PC Sonrası Dönem ortaya çıkmıştır³¹. PC Sonrası Dönem'de, PC odaklı bir modelden son kullanıcının istediği her zaman, her türlü aygıt üzerinden çalışma olanağı bulabileceği daha verimli, güvenli, çevik ve maliyet açısından avantajlı olan bulut tabanlı bir yaklaşımı tanımlamaktadır³².

PC Sonrası Dönem içerisinde zamanla bulut bilişiminin yaygınlaşması olasıdır. Gerçek zamanlı olan video, katılımının çoklu olduğu telekonferans, web tarama, mesajlaşma, e-posta ve bulut uygulamaları kapsamında merkezi veya yerel olarak saklanabilen içeriği üretmek, düzenlemek ve paylaşmak, merkezden yönetilebilirlik gibi geniş içerikli işbirliği uygulamalarının kullanılması olanağı sağlanmıştır. Esnek çalışma ve çalışan mobilitesinin günümüzde ön plana çıkması, kurum ve kuruluşların tabletlere yönelmesi ve kişilerin satın aldığı tabletlerin kısmen de olsa iş için kullanılmasıyla, kurumsal bilişim teknolojilerinin uygulanması yakın gelecekte masaüstü bilgisayarların ötesine geçeceğinin önemli bir kanıtı olduğu söylenebilir.³³

Bilişim teknolojilerini yönlendiren Apple firmasına bakıldığında düşük güç tüketimlerine sahip olan kendi çip tasarımını geliştirmek için önemli sayılacak yatırımlar yapmıştır. Microsoft'un Windows 8'de ARM tabanlı SOC (system on a

³⁰Levent Daşkiran, Ctrl+Alt+Del, Tübitak Bilim ve Teknik Dergisi, Sayı: 553, 2013, ss.14-17, s. 15.

³¹Ferit Çelik,n(2013), "Windows 8 ve daha fazlası" Artık Hazır, <http://www.btnet.com.tr/windows-8-ve-daha-fazlasi-artik-hazir/> (Erişim tarihi: 20.06.2017); Milliyet (2014), Casio, Hybrit TeknolojisiyleDünyada Eşi Benzeri Olmayan Saatler Üretti, 11 Aralık 2014 tarihli haber,<http://www.milliyet.com.tr/casio-hybrit-teknolojisiyle-dunyada-istanbul-yerelhaber-518113/> (Erişim Tarihi 25.06.2017)

³² Cenk Yapıcı, Bulut Bilişim Dosyası, TÜBİSAD Bilişim Sanayicileri Derneği Analizi, İstanbul, 2010, s. 69.

³³Mustafa Sözbilir, Chemistryeducationresearch in Turkey. Chemistry International, 2013, 35(2), 12-14, s. 12.

chip) çip desteği sunacağı düşünülür ise, önümüzdeki dönemlerde çip tasarımının kritik role sahip olacağı öngörülebilmektedir³⁴.

Tüm bu gelişmiş teknolojilerin ilerleyen yıllarda eğitim sektöründe kullanılması verimliliği üst seviyelere çıkarabilecektir.

1.3. EĞİTİMDE TEKNOLOJİNİN KULLANILMASI

Bilgi toplumunun temel özelliği, bilgi üretimi konusunda çalışmaların çoğalarak, yaşam boyu öğrenme alışkanlıklarının yerleştirilmesi, öğrenen bireyler ile öğrenen toplum anlayışlarının hayat biçimine dönüşmesidir. Öğrenen bireyler, bilgi insanlarını, bilgi insanların çalıştığı örgütlerse, öğrenen örgütü, öğrenen örgütlerle birlikte toplumlar da bilgi toplumunu oluşturur³⁵. Bilgi toplumu yeni temel teknolojilerin gelişmesiyle bilginin, bilgi üretimi, bilgi sermayesi ve nitelikli insanın önemli hale geldiği, eğitimin devamlılığının ön planda olduğu, iletişim teknolojisi, e-ticaret vb. yeni gelişmelerle toplumu sosyal, ekonomik, siyasal ve kültürel olarak sanayi toplumunun da ötesine taşımaya yol açan bir gelişme aşamasıdır. Bu noktada eğitim ve öğretim teknolojilerini ve bilgisayar destekli eğitimi açıklamak gerekmektedir.

1.3.1. Eğitim Teknolojisi

Eğitim, bireylerin davranışlarında kendi yaşantılarıyla ve kasıtlı bir şekilde istenilen değişimleri meydana getirme sürecine verilen isimdir³⁶. Teknolojiye, insanların gereklerine uygun olarak yardımcı aletlerin yapılması veya üretilmesi için gereken yetenek ve bilgiyi ifade etmektedir. Teknoloji, insanların eğitimle kazandığı beceri ve bilgilerin daha verimli ve daha etkin şekilde yararlanılabilmesi konusunda, onları daha bilinçli ve sistemli olarak uygulanmasında yardımcı olmaktadır³⁷. Böylelikle eğitim ve teknolojiyle beraber başarıya ulaşılabilecektir.

Eğitim teknolojisi neyin ve niçin öğretileceği sorularını cevapladıktan sonra, nasıl öğretileceğine verilecek olan en uygun cevaplar olarak açıklanabilir. Bunun yanında sadece öğretimden değil, eğitimin de kapsamış olduğu diğer bütün alanlarla ilgili öğrenme, değerlendirme, yönetim ve malzeme tasarımı gibi süreç ve yöntemlerin tasarlanması, uygulanarak; değerlendirilmesine yönelik bilimsel bilginin kullanılmasına verilen isimdir³⁸.

³⁴ Hanife Baş, 9 Ocak 2011 tarihli köşe yazısı, <http://www.hurriyet.com.tr/windows-tek-cip-e-sigacak-cihaz-uyumsuzlugu-bitecek-16702054> (Erişim Tarihi: 25.06.2017)

³⁵ Hasan Tutar, Bilgi Çağı Örgütleri İçin Yönetici Sekreterliği. Seckin Yayıncılık. Ankara, 2007, s. 19.

³⁶ Selahattin Ertürk, Öğretim Planlama Uygulama ve Değerlendirme, Ankara, 1998, s.13

³⁷ Cevat Alkan, Eğitim Teknolojisi, Anı yayıncılık, İstanbul, 1998, s.13

³⁸ Ersoy, a.g.e., s. 6.

Eğitim teknolojilerinde hem öğretme hem de öğrenme süreçleri çok önem arz etmektedir. Eğitim teknolojilerinin, eğitimin kalitesini arttırdığı; hedeflere ulaşabilmek için harcanılan zamanı azalttığı; öğretmenin verimliliğini arttırdığı ve öğrencileri daha aktif hale getirerek eğitim kalitesini düşürmeksizin masrafları azaltabildiği görülmektedir. Teknolojinin eğitimde kullanılmasının birçok avantajı bulunmaktadır:

1. Seçenekleri artırma,
2. Zengin bir tecrübe ortamı yaratma,
3. Her ğrencinin kendi hızında öğrenebilmesi için fırsat sunma,
4. İlk kaynaktan bilgi alma,
5. Fırsat eğitsizliği sorununu çözme,
6. Öğrencilerin yenilikçi ve yaratıcı taraflarını geliştirme,
7. Mevcut olan bilgiye ulaşmak, bilgileri yeniden yaratmak, bilgileri toplamak, saklamak, işlemek ve başka bir forma sokmak, bilgiyi yaymak ve koruyabilmek için öğrenmeyi kolaylařtırmaktadır³⁹.

Her zaman var olan ve yeni geliştirildiği görülen teknolojinin eğitimin kalitesini geliştirme konusunda önemli rolü olduğu grlmektedir⁴⁰. Teknoloji kavramı özellikle son elli yıl içerisinde toplum yeni teknolojiler geliştirdikçe değişmiştir.

1.3.2. Öğretim Teknolojisi

Eğitim teknolojisi, “ne” ve “niçin” sorularını ele alırken, ğretim teknolojisi “nasıl” sorusunu ele almaktadır.⁴¹ ğretim teknolojisi, bazılarına göre ğretim süreci içinde kullanılan gereç ve araçları ifade ederken, bazılarına göre ğretim süreçlerinin ne şekilde tasarlandığı, uygulandığı ve değerlendirildiği alanı tanımlar. Bazıları için ğretim ve eğitim teknolojisi kavramlarının birbirlerinin yerine kullanıldığını belirtmek gerekir. Öğretim teknolojisi, eğitimin bir alt kavramı olduğu anlayışlarına dayalı ve belli ğretim disiplinlerinin kendisine özgü yönlerini dikkate alarak düzenlenmiş teknoloji ile ilgili bir terimdir⁴².

Öğretim Teknolojisinin bir konunun öğretimiyle ilgili öğrenmenin kılavuzlanma etkinliğine verilen isim olduğunu söylemek mümkündür. Bu etkinlik kapsamında konu alanlarının kazanımıyla ilgili özel hedeflerin olduğu görülmektedir. Öğretim teknolojisinin özellikle, konu alanlarının dikkate alınarak ve bilimsel bilgilere dayandırılan araç ve gereçler, teknik ve yöntemlerin tasarlanma, geliştirilme, uygulanma ve değerlendirilme durumlarını kapsayan süreçleri kapsamaktadır. Bu

³⁹Aytekin İşman Hatice Ferhan Odabaşı ve Buket Akkoyunlu, 2016Eğitim Teknolojileri Okumaları 2016, 1. Baskı: Nisan 2016, Ankara: Salmat Basım Yayıncılık, ss. 317-318.

⁴⁰İřman vd., a.g.e., ss. 317-318.

⁴¹Kaya, a.g.e., s. 37.

⁴² Cevat Alkan, Eğitim teknolojisi. 4. Baskı. Ankara: Atilla Kitabevi, 1995, s. 25.

tanımdan hareketle öğretim teknolojisinin konu alanlarına özgü sistematik bilgileri başvuru kaynağı şeklinde kullanacağını belirtmek gerekir. Konuyla ilgili örnek vermek gerekirse; matematik öğretiminde kullanılması için bir araç veya gereç tasarlayarak kullanma, belli bir konunun öğretilmesi konusunda çeşitli yöntemler uygulama ve/veya matematik dersi içeriğinin kazanımlarına bakılarak nasıl anlatılacağına karar verme durumu öğretim teknolojileri kapsamına girmektedir. Başka bir deyişle öğretim teknolojileri, öğretimdeki etkililiğin artırılması için gerçekleştirilen bütün uygulamaları içine almaktadır. Dolayısıyla öğretim teknolojisindeki en önemli amacın etkili öğrenme ve etkili öğretmedir⁴³.

1.3.3. Bilgisayar Destekli Eğitim

Bilgisayar, ilk defa kullanılmaya başlandığı 1960'lı yıllardan bu zamana kadar eğitimde önemli bir yer edinmiştir. Günümüze bakıldığında özellikle çoklu ortam teknikleriyle farklı ve çok güçlü formatlarda eğitim paketi üretmenin mümkün olduğu görülmektedir. Bu tarz programların kullanıcılara birebir etkileşim imkânı verip motivasyonu arttırdığını belirtmek gerekir. Bu programların, konuların aktarılması konusunda güçlü oldukları aşikârdır.

Bilgisayar destekli eğitimde, öğrencilerin programlı öğrenme materyalleriyle bilgisayar kullanılarak etkileşimde bulunduğu, başka bir ifadeyle bilgisayar programları aracılığıyla öğrenmenin gerçekleştirildiği, öğrenmelerin izlenerek kendi kendini değerlendirebildiği öğretim biçimini kapsamaktadır⁴⁴.

Birçok eğitim programının, kullanıcılara ait olan verileri tutup, öğrenmenin ne kadar başarılı olduğunu saptayabildiği görülmektedir. Bu programların, konularda ne denli zaman harcandığı, öğrenme eğrileri, kullanıcıların gelişimlerini saptayabilmeleri de önemli avantajlardandır. Bu tarz bir bilgi, öğretmenler tarafından öğrencilerin performanslarını görme ve takip etmek için kullanılabilirler. Bire bir öğrenmenin yanında Bilgisayar Destekli Eğitimin, uzaktan eğitimde de önemli rolü vardır. Günümüzde internetin, bilgisayarlar ile verilen eğitimlerde de yeni ufuklar açtığını belirtmek gerekir⁴⁵.

---

⁴³Mehmet Fırat, Işıl Yurdakul ve Ali Ersoy, Bir Eğitim Teknolojisi Araştırmasına Dayalı Olarak Karma Yöntem Araştırması Deneyimi, ENAD Dergisi, Cilt 2, Sayı 1, 2014,ss. 65-86.

⁴⁴MEB, 2012.

⁴⁵ Fırat vd.,a.g.m., s. 80.

1.4. TÜRKİYE'DE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ

Teknolojik gelişimlerden eğitim sistemi yapısı, öğretme ve öğrenme ortamları ve uygulanan faaliyetler de etkilenmektedir. Eğitim alanında teknolojinin kullanılması her ülkede olduğu gibi Türkiye'de de eğitim sistemi içinde etkin olarak kullanmak temel hedeflerdendir. Kullanılabilirlik, bilimsellik, etkililik, üretkenlik, verimlilik ve kalite gibi isteklerin karşılanması için eğitim alanında teknolojinin kullanımı Eğitim Teknolojisini oluşturmaktadır.

Bilgi çağında iletişimin önem kazanması, çağdaş eğitim politika, plan ve programlarının, örgütsel yapısıyla bilimsel esasların olmadığı, uygulamalarda teknolojik imkânlardan faydalanılmadığında bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar karşılanamaz.1930'larda teknoloji araç ve gereçlerin Türkiye'ye girmeye başladığı görülmektedir.1950'lerde bu eğitim araç ve gereçlerinin üretilmesi Türkiye'de yapılmaya başlanmıştır. 1951'de "Öğretici Filmler Merkezi (ÖFM)", 1952'de "Test Bürosu" ardından da 1962'de "Radyo İle Eğitim Ünitesi" kurulmuştur. ÖFM'nin ismi daha sonra "Film Radyo Grafik Merkezi"ne çevrilmiştir. Bilgisayarın ise Türkiye'ye 1980'lerde hızla girerek yayılması, eğitim alanında çok yararlanan bu araç konusunda "Bilgi İşlem Daire Başkanlığı" 1982 yılında açılmış ve 1992'de "Bilgisayar Hizmetleri ve Eğitimi Genel Müdürlüğü" olmuştur. Sonradan "Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü" (EğiTek) ve son olarak günümüzde YEĞİTEK adını almıştır. YEĞİTEK'in Türkiye'nin yetkin bir eğitim teknoloji merkezi olması hedeflenmiştir. Eğitim alanında kullanılmak için her çeşit işitsel, görsel ve bilgisayar tabanlı dijital eğitim aracının geliştirilmesi ve üretilmesi gibi çalışmaları sürdürmektedir⁴⁶.

Eğitim ve öğretim alanında teknolojik malzemeler ile güçlendirilmesi, her ortama ulaştırılması, kalite artışı, açık öğretimle örgün öğretimin arasındaki bağın kurulabilmesi için gerekli olan planlama, araştırma, uygulama ve değerlendirme çalışmaları, bitirme sınavları ve resmi yerleştirme gibi çalışmaların YEĞİTEK'in görevleri arasında olduğu görülmektedir⁴⁷.

Milli Eğitim Bakanlığı, 1990'lı yıllarda kalkınma planları kapsamında, bilgi çağını yakalayabilmek amacıyla hız verdiği çalışmalar sonucu bazı projeleri uygulamaya koymuştur. Dünya bankası desteğiyle, bilgisayar eğitimini yaygınlaştırmak amacıyla "Milli Eğitimi Geliştirme Projesi" kapsamında "53 Bilgisayar Deneme Okulu Projesi" ve "182 Bilgisayar Laboratuvar Okulu Projesi"ni yürütmüştür. 2003 yılında Türk Telekom ile imzalamış olduğu protokol çerçevesinde, 2007 yılına kadar yaklaşık 29 bin okulun internet erişimini sağlamıştır.

⁴⁶Boyraz, a.g.e., s. 40.

⁴⁷MEB Resmi İnternet Sayfası, <http://ejitek.meb.gov.tr/ejitek/tanitim.htm/> (Erişim tarihi 12.06.2017).

Türkiye’de eğitim teknolojileri konusunda yürütülen birbirinden bağımsız bazı çalışmalarda çocukların eğitim yaşamının ciddi değişmelere sebep olduğu tespit edilmiştir. Ancak merkezi yapılardan yeniden kurgulandığı görülen bir sisteme olan ihtiyacın gittikçe arttığını da vurgulamak gerekir. Dijital içeriklerin tamamlanma durumu ile metodolojisinin yaygınlığı, okulların altyapılarının “akıllanma” ve üniversitelerin “dijitalleşmesine” gereksinim duyulmaktadır⁴⁸.

1.5. MEB TARAFINDAN UYGULANAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ PROJELERİ

1.5.1. İntel Öğretmen Programı

Öğretmenlerin iletişim ve bilgi teknolojilerini kullanma becerilerinin gelişiminin öneminin giderek arttığı görülmektedir. Bu sebeple, öğretmenlerin bu becerilerinin geliştirilmesinde hizmet içi eğitim programlarının sunulduğunu belirtmek gerekir. Bu programlardan birinin, İntel Öğretmen programı olduğu görülmektedir. Türkiye’de 2003 yılında uygulanmaya başlanılan İntel Öğretmen programının, öğretmenlerin öğrenim amaçlarıyla öğretim programı gereklerinin sunulması için bilgi teknolojilerinin kullanılması konusunda güven ve yeterlik kazanmalarına yardımcı olmaktadır⁴⁹. Bu kapsamda hizmet içi eğitim şeklinde verildiği görülen “İntel Öğretmen Programı” uygulamaya dayanan, bire bir profesyonel gelişimlerin etkinliğinden yararlanan, kapsamlı ve esnek bir eğitim kursu sunmaktadır. Programda eğitici temelli modeller kullanıldığı görülmektedir. İntel, Milli Eğitim Bakanlığı’nın katkısıyla Türkiye’nin neredeyse her bölgesinden katılan uzman formatör öğretmenlerini eğitmektedir. Kapsamlı eğitimden sonra, uzman formatör öğretmenler kendi bölgelerinde bulunan okullarda bulunan katılımcı öğretmenleri eğitmektedirler.

Milli Eğitim Bakanlığı ve İntel, eğitimle hayalleri gerçekleştirme amacıyla uygulanan “İntel Öğretmen Programı”nda online ve yüz yüze eğitimi birlikte kapsayan, yeni karma bir eğitim modeline geçilmiştir⁵⁰. Öğretmenlerin İntel Öğretmen Programı’nı iki türlü aldıkları görülmektedir. İlki “Yüz Yüze Eğitim”, ikincisi “Karma Eğitim”dir. Karma Eğitim’de, uzaktan ve yüz yüze eğitim birlikte alınmaktadır⁵¹.

⁴⁸ Murat Yıldız, Eğitim Teknolojileri Eğitim Teknolojileri Nereye Gidiyor?, Teknoloji, 2015, s. 104-105.

⁴⁹ Intel Öğretmen Programı. <http://www.intel.com/education>, (Erişim tarihi 01.06.2017).

⁵⁰ MEB İntel Öğretmen Programı. <http://ogretmenprogrami.meb.gov.tr>. (Erişim tarihi 01.06.2017).

⁵¹ Esra Cesur Ve Tuğba Yelken, Intel Öğretmen Programı Karma Model Hizmetiçi Eğitimi Hakkındaki Öğretmen Görüşleri, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 8 Sayı: 38 Volume: 8/38 Haziran 2015, s. 673-688.

1.5.2. Web Tabanlı İçerik Geliştirme

Web Tabanlı İçerik Geliştirme Projesi ile ülkenin değişik yerlerinde çalışan öğretmenler kurslara alınmaktadır. Bu kurslarda yazarlık yazılımı eğitimleri verilmektedir. Eğitim sonunda öğretmenlerden derslerde kullanılmak üzere e- içerikler hazırlamaları beklenmektedir. Eğitimlere öncelikle İntel Öğretmen Programı Kursu'na katılmış ve başarı göstermiş öğretmenler alınmaktadır⁵².

1.5.3. Scientix Projesi

Scientix Projesi, Avrupa'da STEM (Fen, Teknoloji, Mühendislik, Matematik) eğitiminde sorgulamaya, araştırmaya, ürün geliştirmeye, buluş yapmaya dayalı eğitimi Scientix Portalı aracılığıyla yaygınlaştırmayı amaçlayan, öğretmenlere, akademisyenlere, okul yöneticilerine, ailelere ve STEM eğitimi ile ilgilenen tüm kişilere açık bir projedir.⁵³

Sorgulamaya dayanan eğitimde esas alınan, öğrencilere bilimsel araştırmalarda kullanılan tekniklerin kullanılarak fiziksel dünyayı anlamalarında yardımcı olmaktır. Sorgulamaya dayalı eğitim kapsamında öğrencilerin, kendi öğrenmelerinden sorumlu oldukları, öğrenme süreçlerinde aktif katılımların sağlandığı, bilgileri kendi zihinlerinde yapılandırması konusunda teşvik eden araştırma ve sorgulamaya dayalı öğrenme stratejisi söz konusudur. Scientix Projesindeki temel amaçlar aşağıdaki gibidir⁵⁴:

- Bütün Avrupa genelinde gerçekleştiği görülen matematik ve fen eğitimiyle ilgili öğretmen ve öğrencilere yönelik olarak gerçekleştirilen proje ve bu projelerdeki eğitim materyallerin internette paylaşılmasını sağlama,
- Avrupa genelindeki matematik ve fen öğretmen ve akademisyenlerin deneyim ve tecrübelerini paylaşabilecekleri, fikir alışverişinde bulunabilecekleri "Scientix portalı" platformu oluşturma,
- Matematik ve fen öğretmenlerinin derslerde kullanacakları sorgulama temeli olan matematik ve fen eğitimine uygun olan projelere dahil olmaları ve materyal geliştirebilmeleri konusunda iletişim ortamı oluşturma ve mesleki gelişmelere katkı sağlama,
- Scientix projesine dahil ülkelerdeki matematik ve fen eğitim politikalarına katkı sağlama.

---

⁵²Eğitek,2007

⁵³ MEB-Scientix Resmi İnternet Sayfası, <http://scientix.meb.gov.tr> (Erişim tarihi: 17.08.2017).

⁵⁴ Tunç Erdal Akdur ve Hacer Merve Kurbanoglu, Scientix Projesi: Sorgulamaya Dayalı Fen ve Matematik Eğitimi, MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, Ankara, 2015, s. 2.

1.5.4. eTwinning

eTwinning, Avrupa'daki okullar için oluşturulmuş bir topluluktur. İletişim kurmak, işbirliği yapmak, projeler geliştirmek, paylaşmak; kısacası Avrupa ülkelerinde çalışan eğitimcilere dönük bir portal sunmaktadır.

eTwinning Avrupa Komisyonunun e-öğrenme Programının ana hareketi olarak başlatılmıştır. 2014'den beri Erasmus+ içerisinde yer almaktadır. European Schoolnet (31 Avrupa Eğitim Bakanlığı) tarafından yönetilmektedir.⁵⁵

1.5.5. DynEd (Dynamic Education)

DynEd kendi başına öğrenme yöntemleri üzerine kurulan bilgisayar destekli İngilizce dil eğitimi yazılımına verilen isimdir. Başka bir deyişle çeşitli yaş grupları, düzey ve ihtiyaçlara göre özel bir şekilde hazırlandığı görülen İngilizce öğrenme sistemini ifade etmektedir⁵⁶.

DynEd, bilgisayar programcıları, dil eğitimcileri, sanatçı ve nörologlardan oluşan bir ekip tarafından tasarlanmıştır. DynEd İngilizce Dil Eğitim Sistemi bilgisayarlar üzerinden interaktif bir eğitim programıdır. Özellikle 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıfların İngilizce ders öğretimlerinde yardımcı ders aracı şeklinde kullanıldığı görülmektedir. DynEd ön uygulamasının, 2007 ile 2008 eğitim/öğretim yılında yapıldığını belirtmek gerekir. 2008 ile 2009 eğitim/öğretim yılından sonra da ülke genelinde internet bağlantısı bulunan bütün ilköğretim okullarında uygulandığı görülmektedir⁵⁷.

Kullanıcılar çalışma esnasında DynEd'in kayıt yöneticisi sistemiyle aşağıdaki aktiviteleri yapabilmektedirler⁵⁸:

- Kullanıcıların davranış ve çalışmalarının adım adım izlenmesi,
- Kendi çalışmalarını denetlemeleri,
- Başarılı olabilmek için öğretmenlerin kontrolünde olmak ve yönlendirilmek,
- Sınıf veya birey olarak yapılan çalışmalarla ilgili sayısal tablo ve yazılı raporların otomatik bir şekilde hazırlanmasının sağlanmasıdır.

DynEd programına ait bir özellik olan Düzey Ayarlama™ (Shuffler™) sistemi, eğitimin hızını ve zorluğunu öğrencilerin çalıştığı üniteye göre

⁵⁵MEB-etwinning Resmi İnternet Sayfası, <https://www.etwinning.net/tr/pub/about.htm> (Erişim tarihi 01.06.2017)

⁵⁶MEB-Dyned Resmi İnternet Sayfası <http://www.dyned.com.tr>, (Erişim tarihi 02.09.2017)

⁵⁷ Ali Döngel, Dyned; Bilgisayar Tabanlı İngilizce Programının İçerik Analizi, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2011, ss. 1128-1148

⁵⁸Elif Pınar Coşkun, Dyned Programının İlköğretim İngilizce Dersini Desteklemesi Hakkındaki Öğretmen Görüşleri, Kırşehir: Ahi Evran Üniversitesi SBE, 2013, s. 51.

sunmaktadır. Öğrenciler bu özellikle birlikte ihtiyaçlarına göre çalışmakta ve daha hızlı başarı elde edilebilmektedir. Tamamlama Yüzdesi (CompletionPercentage) ile kullanıcıların her üniteyi ne oranda tamamladığı görülebilmektedir. Öğrenciler, öğretmenlerin daha önceden belirlediği yüzdelere erişmeden sınavlara katılamazlar. Sınavlarda da öğrencilerin derslerdeki ilerlemesi takip edilir ve başarıları değerlendirilebilir. Sınavlar öğrenciye özel hazırlanmakta ve her sınavda sorular değiştirilmektedir.

Eğitmenler, kullanıcıların çalışmalarını izleyebilir ve kullanıcıların çalışma verilerini görebilirler. Ayrıca en son ne zaman çalıştığını, ders sırasında kullandığı aracı ya da sözlük kullanıp kullanmadığını görebilirler. Sınavlar sonunda genel olarak öğrencilerin ya da sınıfların ortalamalarını inceleyebilirler⁵⁹.

1.5.6. DYS - Doküman Yönetim Sistemi

Milli Eğitim Bakanlığı, idari işlemlerin daha hızlı yapılabilmesi, kâğıt israfının önüne geçilmesi ve bürokrasinin azaltılması gibi nedenlerden dolayı tüm işlemleri dijital ortamda yapmak amacıyla yıllardır aşamalı olarak geçiş yaptığı DYS sistemine Mayıs 2017 itibariyle tüm kurumlarıyla tamamen geçmiş bulunmaktadır. DYS ile birlikte kurumlara gelen ve giden yazılar çıktı alınmadan, memur, şef ya da müdür tarafından dijital ortamda görülmekte, havale edilmekte ve e-imza ile imzalanabilmektedir. Sistem tüm yazılara otomatik sayı vermektedir. Gelen ve giden tüm yazılar dijital ortamda sistematik bir şekilde arşivlendiğinden, evrakların yönetilmesi eskiye oranla kolaylaşmıştır.

1.5.7. ETAP (Etkileşimli Tahta Arayüz Projesi) – Pardus

ETAP, yerli işletim sistemi olan Pardus'un eğitim kurumlarında bulunan etkileşimli tahtalarda kullanılmak üzere özel olarak tasarladığı arayüzdür. Yeni yapılan tasarım ve özellikler ile etkileşimli tahtaların daha kolay ve etkili kullanılması sağlanmıştır.⁶⁰

1.5.8. FATİH (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi

Milli Eğitim Bakanlığı ve Ulaştırma Bakanlığı tarafından ortaklaşa yürütülen proje ile ülkedeki tüm okulların teknolojik alt yapılarının iyileştirilmesi ve bilişim teknolojilerinin eğitim alanında en verimli biçimde kullanılması hedeflenmektedir.

---

⁵⁹Coşkun, a.g.e., s. 51-52

⁶⁰Pardus Resmi İnternet Sayfası, <http://www.pardus.org.tr/projeler/etap/> (Erişim tarihi 01.11.2016).

İKİNCİ BÖLÜM FATİH PROJESİ

2.1.FATİH PROJESİNİN TANIMI

Günümüzde teknolojinin, bilimsel çalışma ve araştırmalar kapsamında hızla ilerlediği görülmektedir. Teknolojide yaşanan bu ilerlemelerin hayatın her alanında kendini gösterdiğini söylemek mümkündür. Bu gelişmelerde önemli ölçüde etkilenen bir alan da eğitimidir. Teknoloji ve bilimin hızla gelişmesi bilginin aktarılması konusunda oldukça faydalı olmuştur⁶¹. Teknolojideki gelişmelere bağlı olarak eğitim uzmanları eğitim ortamlarında son teknolojiyi kullanabilmek için çeşitli öğretim programlarında değişiklik yapılması hususunda bazı fikirler geliştirmişlerdir. Teknolojik ve bilimsel ilerlemelerle beraber eğitim alanında kalitenin artırılması, gelişmiş olan ülkelerin eğitim standartlarının yakalanabilmesi için gereken hamleleri yapmaları gerekir. Bu anlamda Türkiye Cumhuriyetinin Başbakanı, 2010 yılında okullarda teknolojinin etkin kullanılmasıyla öğrencilerin başarılarını artırma amacını taşıyan FATİH projesini kamuoyuna sunmuştur⁶².

Fatih Projesi, eğitim ve öğretim alanında fırsat eşitliğinin sağlanması ve okullarda kullanılan teknolojinin iyileştirilmesi için bilişim teknolojisi araçlarının öğrenme-öğretme süreci kapsamında daha çok duyu organına hitap edecek biçimde derslerde etkin kullanımı için başlatılmıştır.⁶³

Bilgisayar Destekli Eğitim'den "bilgisayar" ile "eğitim" tanımlamalarının ortaya çıktığı bugün, artık teknoloji ve bilgisayar eğitimin vazgeçilmez parçası haline gelmiştir. Fatih Projesi ile insanların yaşam boyu öğrenim yaklaşımı ve e-öğrenme yöntemiyle, kendilerini geliştirebilmelerine olanak tanıyan yapıların oluşturulması ve e-içeriğin geliştirilmesi kapsamında gereken donanımların sağlanması amaçlanmıştır. Fatih Projesinin temelinde her sınıfa etkileşimli tahta, renkli yazıcı ve dizüstü bilgisayar verilerek, e-içerikle öğrencilerin bilgisayar destekli eğitim almalarının sağlanması vardır⁶⁴.

⁶¹Mehmet Gürol,Vildan Donmuş ve Müge Arslan, Eğitim Teknolojileri Araştırmaları Dergisi, 2012, (3).

⁶² Hakan Şevki Ayvacı, Hasan Bakırcı ve M. Hulki Başak, Fatih Projesinin Uygulama Sürecinde Ortaya Çıkan Sorunların İdareciler, Öğretmenler Ve Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi, YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi (YYU Journal Of EducationFaculty),2014, Sayı:I, s. 21-22.

⁶³Meb-Fatih Projesi Resmi İnternet Sayfası, <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/proje-hakkinda/> (Erişim tarihi 10.12.2017).

⁶⁴İdris Emre ve Zehra Kaya, Etkileşimli Tahta Kullanımının Öğretmenlerin Bilgi Ve İletişim Teknolojilerine Karşı Tutumlarının Başarılarına Etkisi. 2011, s. 24-27.

2.2. FATİH PROJESİNİN AMACI

Bireyleri, kurumları, ülkeleri derinden etkilemekte olan küreselleşme süreci; teknolojik, ekonomik, siyasi, toplumsal ve kültürel alanlarda yaşanan hızlı değişim ve dönüşümler olarak ifade edilmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, insanların, yaşama, öğrenme ve çalışma biçimini hızla değiştirmekte, sürekli olarak yeni bilgi ve becerilerin edinilmesini gerekli kılmakta, bu da yaşam boyu sürecek bir eğitim gereksinimini öne çıkarmaktadır. Bir başka ifadeyle bilişim çağının kendine özgü koşulları, kritik düşünebilen sorun çözümede farklı yaklaşımlar geliştirebilme becerisi kazanmış bireylerin yetiştirilmesini gerektirmektedir.⁶⁵

Fatih Projesi ifade edilirken amacının da özellikle belirtildiği görülmektedir. Bu amaç, eğitim ve öğretim alanında fırsat eşitliğinin sağlanması ve okullarda teknolojinin iyileştirilmesi için BT araçlarının öğrenme/öğretme süreci kapsamında daha çok duyu organına hitap edecek biçimde derslerde etkin kullanılmasıdır⁶⁶. Bilgi iletişim teknolojilerinin öğretim programları içinde ve sınıf içindeki uygulamalarda aktif bir şekilde kullanılmasıyla⁶⁷:

- Bireylerin yaşam boyu öğrenim yaklaşımı ile e-öğrenme yöntemiyle kendilerini geliştirebilmelerine olanak tanıyan yapıların oluşturulması ve e-içeriğin geliştirilmesi,
- Okuldan mezun olan tüm öğrencilerin bilişim teknolojisi araçlarını kullanabilmeleri,
- Her üç kişiden birinin e-egitimden faydalanması,
- Tüm bireylere bilişim teknolojileri ile öğrenebilme ve kullanma imkânının verilmesi,
- İnternetin herkes tarafından kullanılabilmesi ve güvenli bir hale getirilmesi hedeflenmiştir.

Fatih Projesi resmi sitesinde her okul, her derslik, her öğretmen ve her öğrenci için neler hedeflendiği Tablo-5'te gösterilmektedir.

⁶⁵Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi, Milli Eğitim Bakanlığı, Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü.

⁶⁶İnel vd., a.g.e., s. 130.

⁶⁷FATİH Projesi Resmi İnternet Sayfası, <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/icerikincele.php?id=6> (Erişim tarihi 05.10.2017)

Tablo-5 Fatih Projesi Hedefi⁶⁸

Her Okul İçin	Her Derslik İçin	Her Öğretmen İçin	Her Öğrenci İçin
Bir adet çok fonksiyonlu yazıcı	Etkileşimli tahta	Tablet bilgisayar	Tablet bilgisayar
Alt yapı	Kablolu/Kablosuz internet bağlantısı	EBA portal	EBA portal
Yüksek hızlı erişim	Sınıf yönetimi	EBA market	EBA market
		e-posta hesabı	Bulut hesabı
		İçerik geliştirme stüdyosu	Dijital kimlik
		Bulut hesabı	Ödev paylaşımı
		Öğrenim yönetim sistemi	e-posta hesabı
		Ders notları paylaşımı	Bireysel öğrenim materyalleri

Fatih projesinin temel hedefi kısaca; eğitim ve öğretim alanında fırsat eşitliğinin sağlanarak okullardaki teknolojik altyapının iyileştirilmesi ve derslerde bilişim teknolojilerinin en verimli biçimde kullanımının sağlanmasıdır. Buradaki fırsat eşitliği, sınıfların teknolojik cihazlar ile donatımı ve teknik altyapının güçlendirilmesiyle ilgili bir durumdur. Bununla birlikte eğitimdeki kalite de artırılmış olacak ve eğitim teknolojilerinden bütün öğrencilerin verimli olarak yararlanması sağlanacaktır⁶⁹.

Eğitim alanında Fatih Projesi, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Ayrıca projenin Ulaştırma Bakanlığı tarafından desteklendiğini de belirtmek gerekir⁷⁰.

2.3. FATİH PROJESİNİN FİNANSMANI

Fatih Projesi, ülke tarihinin en büyük bütçeli eğitim yatırımı projesi olarak kabul edilmektedir. İhale süreçleri 3 faz halinde planlanmıştır. Kamu İhale Kanununa uygun açık ihale usulü ile 23 Kasım 2011'de 1. faz ihalesi yapılmıştır. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından yapılan ihalede 84 bin 921 adet etkileşimli tahta ile 3.657 adet yazıcı ve doküman kamera alınmıştır. İhaleyi Vestel Dijital Üretim AŞ 339 milyon 595 bin TL ile kazanmıştır.

2. Faz ihalesi 12 Aralık 2011'de Devlet Malzeme Ofisi tarafından yapılmıştır. Telpa Elektronik 4 bin adet General Mobile marka Tablet bilgisayar için 2 milyon 396 bin TL ve Sentim Bilişim AŞ. 4 bin 800 adet Samsung marka Tablet bilgisayar için 3 milyon 624 bin TL ile ihaleleri kazanmışlardır. Bu tabletler 52 okulda denenmek üzere dağıtılmıştır.

⁶⁸Meb-Fatih Projesi Resmi İnternet Sayfası, <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/proje-hakkinda/> (Erişim tarihi 10.08.2017).

⁶⁹İnel vd., a.g.e., s. 131.

⁷⁰ MEB, 2015. s 4.

YEĞİTEK, okulların “Yerel Alan Ağı (LAN) kurulum işi” ihalesini 11 Eylül 2012’de yapmıştır. Toplam 3362 okul için Türkiye 3 ayrı bölgeye ayrılmış, 2 bölgenin ihalesini 35’er milyon TL ile Türk Telekom AŞ, diğer bölgenin ihalesini ise Sentim Bilişim AŞ yaklaşık 32 milyon TL ile kazanmışlardır.

9 Ekim 2012’de yapılan ihalede Vestel Dijital AŞ, 49 bin tablet alım işini 18 milyon 654 bin TL ile kazanmış, tablet bilgisayarlar 102 okulun dokuzuncu sınıflarına dağıtılmıştır.

24 Haziran 2013 tarihinde YEĞİTEK tarafından, üretimleri Türkiye’de yapılmak şartıyla 10 milyon 600 bin tablet bilgisayar alımı için teklif alınmıştır.

12 Kasım 2013’te 675 bin tablet bilgisayar alımı için ihale yapılmıştır. Telpa Telekom AŞ 409 milyon TL ile kazanmıştır.

Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından 09 Nisan 2014’te 347 bin 367 etkileşimli tahta alımı ihalesi yapılmış, Vestel Dijital Üretim AŞ 999 milyon 722 bin 226 TL en düşük teklifle ihaleyi kazanmıştır. 13.645 A3 yazıcı, 28.351 A4 yazıcı alımı için yapılan ihaleyi ise Oyak Teknoloji AŞ 96 milyon 359 bin 58 TL ile kazanmıştır.

26 Ocak 2015’teki “2.Faz Yerel Alan Ağı Kurulumu İşi” ihalesini 4 ayrı paket şeklinde 249 milyon 939 bin 377 TL bedelle Netaş AŞ kazanmıştır.

20 Şubat 2015’te yapılan “700 bin Tablet Bilgisayar Seti Dağıtımı” ihalesini Telpa Telekom AŞ kazanmış, mayıs ayına kadar tablet bilgisayarları dağıtmayı taahhüt etmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada; tablet bilgisayarların bugüne kadar alınan en kaliteli ve en ucuz tabletler olduğu vurgulanmış, bir tablet bilgisayara ödenecek tutarın 550 TL olacağı belirtilmiştir.⁷¹

Eğitimde Fatih Projesinde, 4734 sayılı kanuna eklenen geçici madde ile proje kamu ihale kanunu dışına çıkarılmıştır. Ayrıca 5018 sayılı kanuna eklenen geçici madde ile proje kapsamında gelecek 15 yıla kadar yüklenmeler yapılabilmesi sağlanmıştır.

Her geçen yıl yeni dersliklerin açılması ve fiyatlardaki değişimlerden dolayı Fatih Projesinin maliyetini hesaplamak zorlaşmaktadır. Bu konuda Nisan 2012’de yapılan resmi açıklamada, Fatih Projesinin yaklaşık maliyetinin 7-8 milyar dolar olacağı belirtilmiştir.⁷²

MEB’in eğitim, yönetim, sunum ve denetimlerinin bilgi işlem teknolojileri ile birleştirildiği ciddi e-dönüşüm projeleri yürüttüğü görülmektedir. Bu projelerin birbiriyle sadece 2014 yılı bütçesinin 1,4 milyar TL olduğu görülen Fatih Projesi’yle

⁷¹ YEĞİTEK Resmi İnternet Sayfası, <http://yegitek.meb.gov.tr/www/egitimde-fatih-projesi-kapsaminda-700-bin-tablet-bilgisayar-seti-dagitimi-imza-toreni-gerceklestirildi/icerik/302> (Erişim Tarihi 30.04.2017

⁷²<http://www.milliyet.com.tr/fatih-projesinde-maliyet-7-8-milyar-dolara-cikar-ekonomi-1534745/>(Erişim tarihi 30.04.2017).

uyumlu bir şekilde geliştirilerek tamamlaması, kaynakların etkili kullanılması ve nihai uygulama bakımından önemlidir. MEB'in 2014 yılı bütçesi ve Fatih Projesi'nin kamuoyu ile paylaşma biçimleri, eğitim sisteminin büyük e-dönüşüm sürecindeki bütün bileşenlerini birbiriyle ilişki halinde ve daha ziyade ortaya koyma konusunda yetersiz kaldığını söylemek mümkündür. Fatih Projesi kapsamında Etkileşimli tahta için 2014 yılında, 300 milyon TL'sinin MEB bütçesinden, toplam 700 milyon TL kaynak ayrıldığı görülmektedir. 1 milyondan fazla öğrenci ve 100 bin öğretmene tablet bilgisayar dağıtımı ile 2014 yılındaki maliyeti 520 milyon TL olduğu görülmektedir. Fatih Projesi, Eğitim Bilişim Ağı ve e-dönüşüm bileşenlerinin uyumlulaştırma projeleri kapsamında doğrudan hizmet içi eğitime ayrılmış olan toplam kaynakların donanım dışı yatırım ve faaliyetlere oranı yüzde 3 civarında olduğu; donanım bütçelerinde hizmet içi eğitim payınınsa izlenemediği görülmüştür⁷³.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Şubat 2017'de yapılan açıklamada, Fatih Projesi'ne, pilot uygulamalar amacıyla 2011 ve 2012 yıllarında sembolik bütçeler tahsis edildiğini, 2013-2014-2015 yıllarında yaklaşık 1 milyar TL, 2016 yılı için ise 1 milyar 20 milyon TL tahsis edildiğini, 03.11.2016 tarihine kadarki toplam harcama tutarının 1 milyar 549 milyon 064 bin 245 TL olduğu belirtilmiştir.⁷⁴

2.4. FATİH PROJESİNİN İÇERİK VE UYGULAMALARI

Türkiye nüfusun yüzde 54,9'unun 30 yaşının altında olması ve 15 yaşın altındakilerin yüzde 28,1'ini oluşturma durumu, ülkede büyük insan gücü potansiyelinin olduğunu göstermektedir. Nüfus dağılımının sonucunda, 2020 yılında nüfus gruplarından 25 ile 39 yaş grubunun fazla olacağı öngörülmektedir. Dolayısıyla da, genç nüfusa yatırım yapma ve bilgi toplumunun ferdi olmalarının sağlanması, gelecek için çok önemli bir faktördür. Bu kazanımların sağlanabilmesi için *Eğitimde Fatih Projesi'nin* büyük bir atılım gerçekleştirilmesini sağlayacağını söylemek mümkündür⁷⁵. Eğitimde Fatih Projesi beş ana içerikten oluşmaktadır⁷⁶⁷⁷:

2.4.1. Donanım ve Yazılım Alt Yapısının Sağlanması: Kullanılan cihazların öğretmen ve öğrenciler için ortak kullanılmasını sağlayan araçlar olarak tasarlanma

⁷³ ERG (Eğitim Reformu Girişimi), http://www.egitimreformugirisimi.org/wp-content/uploads/2017/03/ERG_-MEB-2014-Butce-Notu.pdf, Bu politika notu, Eğitim Reformu Girişimi tarafından 13 Aralık 2013 tarihinde yayımlanmıştır.

⁷⁴<http://www2.tbmm.gov.tr/d26/77-8361sgc.pdf> (Erişim tarihi 10.05.2016)

⁷⁵ Emre vd., a.g.e., s. 26.

⁷⁶MEB- Fatih Projesi Resmi İnternet Sayfası, <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/index.php> (Erişim tarihi 10.06.2016).

⁷⁷Diel Doğan, Murat Çınar ve Murat Seferoğlu, projectsand FATİH project: A comparativeexamination. SDU InternationalJournalof EducationalStudies,2016 3(1), 1-26, s. 22.

durumu, standart bir ağ yapısı olmaksızın cihazların birbirlerine bağlanması için örgütsel bir ağın olması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Bu bileşenle okul öncesi, ilköğretim ile ortaöğretim kurumlarına çok fonksiyonlu yazıcı ve kamera sağlanacağı belirtilmiştir. Bununla birlikte bu bileşenle bütün dersliklere internet bağlantısı ve etkileşimli tahta sistemi kurulup, bütün öğretmenlere dizüstü bilgisayar verilmesinin planlandığı görülmektedir. Projenin diğer aşamasında ise her öğrenciye tablet bilgisayar verilmesi planlanmaktadır⁷⁸.

2.4.2. Eğitsel E-İçeriğin Sağlanması ve Yönetilmesi: Bilgilerin hızla değişimi, bilgilere ulaşmanın birçok yolunun oluşu ve özellikle de öğrencilerin bilişim teknolojilerini aktif olarak kullanması, öğrenme ile e-öğrenme sistemlerindeki yeni düşüncelerin geliştirilerek; öğrencilere e-öğrenme sisteminin imkânlarının sunulmasını kaçınılmaz kılmıştır. İçeriğin, BİT tabanlı eğitimin belkemiği olduğunu söylemek mümkündür. Öğrencilere içerik geliştirmeksizin tablet bilgisayarın sağlanması, bu cihazların sınıf içinde düzenli bir şekilde kullanma olasılığının göz ardı edildiği anlamına gelmektedir. Ülkelere bakarak değerlendirildiği zaman eğitim teknolojileri projelerinde donanım ve yazılım altyapısının etkin kullanımı ve sürekliliğinin sağlanabilmesi bakımından içeriklerin önemli bileşenler olduğu görülmektedir⁷⁹. Eğitim Bilişim Ağı(EBA) bu amaçla ortaya çıkmış, sürekli büyüyen ve gelişen güvenli bir sosyal platformdur. Proje donanımlarına hayat verecek olan e-İçeriklerin EBA içerisinde sürekli geliştirilmesi planlanmaktadır.

2.4.3. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitimi: Bu kapsamda okullarda ki görevli tüm öğretmenlere yüz yüze ve uzaktan eğitimler verilmektedir. Teknoloji destekli eğitim ve teknolojinin bilinçli kullanımı konularında bilgi ve becerilerinin arttırılması hedeflenmektedir.⁸⁰ Yüz yüze eğitimlerden bazıları şunlardır:

- **Fatih Projesi Eğitimde Teknoloji Kullanımı Eğitici Eğitimi:** Projenin temel eğitimidir. Etkileşimli tahta ve tahta yazılımını kullanabilme ve ders süreçlerinde materyal kullanmaya yönelik uygulama yapmayı hedefleyen eğitimlerdir.
- **Fatih Projesi Etkileşimli Sınıf Yönetimi Eğitici Eğitimi:** EBA, EBA ders, içerik geliştirme araçları ve EBA V sınıf tahta tablet etkileşimini içeren eğitimidir.
- **Fatih Projesi Pardus Temel Eğitimi:** Öğretmen ve öğrencilerin etkileşimli tahtayı özellikle ders anlatımı sırasında ihtiyaç duydukları temel işlevleri

⁷⁸ MEB, <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/index.php>, (Erişim Tarihi: Ocak, 2016).

⁷⁹Dođan vd.,a.g.m. s. 22.

⁸⁰ Fatih Projesi Resmi İnternet Sayfası, <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/ogretmen-egitimi/> (Erişim tarihi 01.12.2016)

daha rahat şekilde kullanmalarını sağlamak amacıyla geliştirilen Pardus ETAP işletim sistemi hakkında yapılan temel eğitimidir.

2.4.4. Bilinçli, Güvenli, Yönetilebilir ve Ölçülebilir BT Kullanımının Sağlanması:

Öğrencilerin araştırma yaparken uygun olmayan içeriklerle karşılaşmaları ya da faydasız sitelerde dolaşmalarının önüne geçebilmek için güvenli ağ bağlantılarının kurulması gerekmektedir. Öğretmenlerin, öğrencilerinin doğru bilgiye ulaşmaları konusunda rehberlik yapmaları beklenmektedir. Bu içerikle öğrencilerin BT kullanımlarının gerektiğinde sınırlandırılması, bilgiye ulaşım yollarının yönetilebilir ve ölçülebilir olması amaçlanmaktadır.

2.4.5. Öğretim Programlarında Etkin BT Kullanımı:

Proje kapsamında tüm öğretim programlarındaki kazanımların, sınıflardaki teknolojik dönüşüme uygun bir şekilde, yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Dersin amaçları ve öğretim ilkelerine uygun yeni hazırlanacak kazanımlar, dersliklerdeki BT araçlarının daha etkin kullanılmasını sağlayacaktır. E-içerik, ders kitapları ve öğretmen kılavuz kitaplarının yeni teknolojik alt yapıya uygun bir şekilde hazırlanması beklenmektedir.

Bu bileşenin temel amacı; dersin amaç ve hedeflerine, öğrenme alanlarına ve öğretim ilke ve yöntemlerine uygun olarak hazırlanmış kazanımların uygulanmasında ve öğretim etkinliklerinde Fatih Projesi kapsamında dersliklere sağlanan BT'nin daha etkin biçimde kullanılmasının sağlanmasıdır. Öncelikle, dersliklere sağlanacak BT'nin öğretim programlarında etkin kullanımının gerektiği ders kazanımları belirlenecek ve bu kazanımlar doğrultusunda BT'nin etkin kullanımını içerecek biçimde güncelleştirilmesi gerçekleştirilecektir.⁸¹

2.5. FATİH PROJESİNİN BİLEŞENLERİ

2.5.1. Etkileşimli Tahta

Fatih Projesinde okullarda kullanılan tahtanın yerine beyaz tahta, kara tahta ve etkileşimli tahtanın üçünün birlikte olduğu bir sistemden oluşturulan tahta düzeneğinin kullanılmaya başlandığı görülmektedir. Multimedya ve elektronik bağlantılı etkileşimli tahtaların bütün kademelerde her sınıfta bulundurulması hedeflenmiştir. Etkileşimli tahtadaki dokunmatik ekran, fare veya bir kalem yardımıyla kontrol edilmektedir. Kullanım alanı olarak ekran ve bilgisayar gibi

---

⁸¹Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi, s. 15.

gözüküyor olsa da etkileşimli tahta özelliklerinin etkin bir şekilde kullanıldığı zaman bunlardan çok daha fazlasını ifade ettiği anlaşılmaktadır⁸².

2.5.2. Tablet Bilgisayar

Tablet bilgisayarların, dizüstü bilgisayarlara birçok açıdan benzediği görülmektedir. Bir tablet bilgisayar, dizüstü bilgisayarın yapabildiği her işi yapabilir. Bunun yanında tablet bilgisayarların bazı ekstra özellikleri de olduğunu belirtmek gerekir. Bu özelliklerden en önemlisi ise ekranının dokunmatik olmasıdır. Bu ekranlar, katlanmış ve klavyenin üzerinde bulunan bir bilgisayar gibi kullanma imkânı sağlar. Dokunmatik ekranlar sayesinde el yazısı ile yazı yazılabilen tablet bilgisayarlar aynı zamanda bu el yazısını tanıyıp dijital formata dönüştürebilmektedir⁸³. Tablet bilgisayarlar internete kablosuz ve kablolu bağlanma özelliğine sahiptir⁸⁴. Ses tanıma gibi çeşitli özelliklerinin olduğu ve kullanıcıya kişisel tablet bilgisayarı sesle kontrol etme imkânı sunduğunu da belirtmek gerekir.

Tablet bilgisayarların eğitim-öğretim süreçlerinde kullanım şekilleri oldukça çeşitlidir. Tablet bilgisayarları öğrenciler bireysel olarak ödev yapma ya da araştırma amaçlı kullanabilecekleri gibi öğretmen gözetiminde ders esnasında da kullanabilirler. Tablo-6'da tablet bilgisayarların öğretme-öğrenme alanlarında kullanım yerleri ve amaçları gösterilmiştir.

---

⁸²Tufan Adıgüzel, Neşe Gürbulak ve Hakan Sarıçayır, Akıllı Tahtlar ve Öğretim Uygulamaları, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2011, 8(15), 457-471.

⁸³İlknur Reisoğlu, Yüksel Gökteş ve Kürşat Çağiltay, Öğretim Teknolojilerinin Türkiye Tarihine Bir Bakış, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2013.

⁸⁴Özge Hacıfazlıoğlu Şirin Karadeniz ve Gülay Dalgıç, Eğitim Yöneticileri Teknoloji Liderliği Öz-Yeterlik Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, 2011, s. 145-166.

Tablo- 6 Tablet Bilgisayarların Öğretme-Öğrenme Alanlarında Kullanım Yerleri ve Amaçları⁸⁵

Tablet Bilgisayar Hizmetleri	Öğretim Alanında Kullanım Amacı	Öğrenme Alanında Kullanım Amacı
Dijital mürekkep fonksiyonları	Öğretmenin ders anlatırken esnek olmasını, öğrencilerin not almasını kolaylaştırmak, Sınıfta öğrencilerin fikirlerini öğretmene aktarabilmek, Öğretmen ve öğrencilerin tüm verilerini arşivleyebilmek.	Öğrenci katılımını sağlamak, öğrenciler ve öğretmenin iletişimi artırmak, gerektiğinde geri dönüt verebilmek.
Masaüstü Paylaşım Hizmeti	Öğrencileri simülasyonların içerisine almak, dersi anlatan kişinin kendileriymiş gibi algılamalarına yardımcı olmak.	Simülasyon araçları ile konulara gerçekçi yaklaşmak, öğrencilere sorumluluk verebilmek.
Değerlendirme hizmetleri	Öğrencilerin başarısını artırmak, öğrencilerin genel öğrenme seviyelerini görmek, öğrenmede yaşanan sıkıntıları görüp düzeltebilmek.	Öğrencilerde özsaygıyı geliştirerek gerektiğinde geri dönüt verebilme imkânı sağlamak.
Dijital notebook hizmetleri	Tüm yıl yapılanları toplamak, öğrencilerin ödevlerini inceleyebilmek, öğrencilerin genel durumları ile ilgili fikir sahibi olmak.	Tüm faaliyetlerin incelenerek sürekli değerlendirme imkânı sağlamak.

2.5.3. Doküman Kamera ve Yazıcı

Fatih Projesi kapsamında okullara dağıtılan doküman kamerasıyla öğrencilerin ya da öğretmenlerin kendilerinin hazırladıkları çalışmaları etkileşimli tahtaya yansıtarak tahta üzerinde değişiklikler yapabildikleri görülmektedir. Kâğıda veya deftere yazılan her şeyin bu kameralar yardımıyla kolayca etkileşimli tahtaya yansıtılması söz konusudur. Geleneksel cihazlarda, tepegözün bir anlamda yerini aldığı görülen bu doküman kameralarının çözünürlükleri de oldukça yüksektir. Ayrıca altına tutulan materyalleri renkli resim olarak tahtaya yansıtılmaktadır. Bununla

⁸⁵Halis Arıcan, Tablet Bilgisayarın Ortaöğretimde Kullanımı, İ.T.Ü. S.B.E., 2014, s. 153. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

birlikte cisimlerin de altına tutularak üç boyutlu yansıtılabildiğini belirtmek gerekir⁸⁶. Ayrıca proje kapsamında tüm okullara Ulaştırma Bakanlığı tarafından yapılan ihale sonucunda 41 bin 996 adet yazıcı dağıtılmıştır. Bugünün şartlarında en gelişmiş yazıcılardan olan Fatih Projesi çok fonksiyonlu yazıcılarına okulda herhangi bir yerde iken ağ üzerinden bağlanılıp istenilen çıktılar alınabilmektedir.

2.5.4. İnternet Altyapısı

Okullarda yapılacak alt yapı çalışmaları sonucunda, her sınıftan internet ağına güvenli ve filtreli erişim sağlanması planlanmaktadır. Bu nedenle okullara gerekli cihazlar kurularak, güvenli internet erişimlerinin sağlanması hedeflenmektedir.

Fatih Projesinin ilk aşamasında 2013'de 3 bin 362 okulun ağ alt yapıları tamamlanmış; 2014'te de 4 bin 462 okulda İnternet kurulum sürecinin bitirilmesi planlanmıştır. 1 Mayıs 2015 tarihi itibarıyla 9.052 okula daha internetin sağlanacağı belirtilmiştir.

2.5.5. EBA (Eğitim Bilişim Ağı)

Fatih Projesi'nin, eğitim kurumlarında bilgi ve iletişim teknolojileriyle donatılmasının yanı sıra çağdaş teknoloji anlayışı şeklinde bunların etkin bir şekilde işe koşma, işletimi ve öğrenme süreçlerini kapsadığını da belirtmek gerekir. Bu hususta etkin materyal kullanımının desteklenmesi ve teknolojinin eğitimde kullanılabilmesi için Eğitim Bilişim Ağı'nın geliştirilmesi sağlanmıştır. Eğitim Bilişim Ağı, mektupla öğretimle başlayan TV, radyo ve bilgisayarlı ortamlarla birlikte gelişen eğitim kavramıyla günümüzdeki gelişmiş teknolojinin temel alındığı, web tabanlı eğitim ve e-öğrenme kavramını beraber değerlendiren sosyal eğitim platformu şeklinde geliştirilmiştir. İnternet üzerinden verilmek üzere hazırlanan, zaman ve mekândan bağımsız bir şekilde erişim imkânları web tabanlı eğitimin yanı sıra insanların öğrenme ihtiyaçlarının, yüksek teknolojiye dayanan geleneksel eğitimin dışında yeni imkânlar sağlayan sistemler bütününe kapsamaktadır. Eğitsel içerikli modüllerden oluşturulan bu platformda EBA kapsamında, z-kitaplar, yardımcı uygulamalar, oyunlar, videolu anlatımlarla sesli hikâye gibi içerikler mevcuttur.

EBA kapsamında öğretmenler ile öğrencilere yönelik neredeyse her alanda materyal üretme ve yayınlanmaya devam edildiği görülmektedir. Ders kitaplarının zenginleştirilmesi, sesli ve görsel materyaller ile destekleme çalışmalarının

---

⁸⁶Tolga Gündoğdu, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 2, Sayı: 6, Eylül 2014, s. 392-401, s. 397-398.

yapılması ve böylece öğrenmenin kalıcılığı ve etkisinin daha fazla genişletilmesi söz konusu olmaktadır⁸⁷.

EBA kapsamında haber, e-İçerik, e-Kitap, Video, e-Dergi, Görsel, Ses, e-Doküman ile Tartışma modülleri bulunur. Bunun yanı sıra YEĞİTEK Projelerinin, İçerik geliştirme araçları, UZEM, EBA dosya vb. EBA temel bağlantıları bulunur. EBA giriş sayfasına bakıldığında haberlerin geniş alanı kaplayacak biçimde verildiği görülmektedir.

2.6. DÜNYA'DA UYGULANAN BENZER PROJELER

Diğer ülkelere bakıldığında Fatih Projesiyle donanım ve yazılım altyapısının sağlanma sürecinde yaşanan durumlarda benzerlikler olduğu görülmektedir⁸⁸:

Fransa'da 2007'de Plan Ordinateur Portable adında pilot bir çalışma başlatılmıştır. 2008-2010 yılları arasında okullara dizüstü bilgisayar ve projeksiyon verilmiş, ayrıca internet bağlantısı sağlanmıştır. Öğrencilere ödünç verilen cihazlar 3 yıl kullanımlarından sonra ailelere satılmıştır.

Çek Cumhuriyeti'nde 2009'da Vzdelani21/Education21 adında ki proje ile 65 öğretmen ve 275 öğrenciye netbook verilmiş, pilot 6 okula akıllı tahta dağıtılmış ve internet bağlatılmıştır.

Peru'da 2008'de Her Çocuğa Bir Bilgisayar adında kırsal bölgelerde tek öğretmeni olan okullarda eğitimin kalitesinin artırılması amacıyla 560 okul 40 bin öğrenciye bilgisayar dağıtılmıştır. Projenin uygulandığı okulların çok büyük bir kısmında elektrik ve internet bulunmamaktadır.

Brezilya'da 2007'de Um ComputadorporAlumno(Her Çocuğa Bir Dizüstü Bilgisayar) adında ki projeye devlet okullarında ki öğrencilere dizüstü bilgisayar verilmiştir. 2011 yılına kadar 1,5 milyon bilgisayar dağıtılmıştır.

Arjantin'de 750 milyon dolarlık yatırımla devlet okullarında ki öğrenci ve öğretmenlere dizüstü bilgisayar verilmiştir. Yatırımın yarısı altyapı için harcanmıştır. Nüfusu 20'den fazla olan yerlere fiber optik ağ, IP telefon sistemi ve geniş bant kablosuz internet sistemi kurulmuştur.

Uruguay'da 2007'de 16 bin öğretmen ve 340 bin öğrencinin faydalanacağı projeye ülkede tüm okullara elektrik ve internet sağlanmıştır.

Hindistan'da 2011 yılında Aakash adında ki proje kapsamında 25 bin kolej ile 400 üniversiteye Hindistan Bombay Teknoloji Enstitüsü tarafından 1 milyon tablet bilgisayar dağıtılmıştır.

---

⁸⁷MEB YEĞİTEK, Fatih Projesine Bir Ödül De İtalya'dan, YEGİTEK Dergisi, Ocak-Şubat-Mart 12/2015, s. 74.

⁸⁸ Doğan vd.,a.g.m., s. 14.

Güney Kore'de 3 aşamalı bir planla eğitim sisteminde BİT uygulamaları projelendirilmiştir. İlk aşamada 1996-2000 yılları arasında ülke genelindeki okullarda teknolojik altyapının kurulumu yapılmıştır. İkinci aşamada 2001-2005 yılları arasında sınıflarda teknolojik altyapının kurulması, öğretmen eğitimlerinin yapılması ve NEIS(Eğitim Bilgi Sistemi) ile okulların elektronik ortamda yönetilmesi için bilgisayar ağı oluşturulmuştur. Üçüncü aşamada 2006-2010 yılları arasında ise u-öğrenme ile dijital ders kitapları geliştirilmiştir. Okul geliştirme projesiyle okulların internet alt yapılarının kurulması, sınıfların teknolojik alt yapılarının güçlendirilmesi amaçlanmıştır.⁸⁹ Tüm kitapların dijitale dönüştürülmesi planlanan projenin yatırım beledi 2 milyar dolardır.

Dünyada uygulanan projelerde benzer sorunlarla karşılaşıldığı görülmektedir:

- Tablet, LCD panel etkileşimli tahta vb. cihazlarla ilgili problemler
- Elektrik vb. enerji türünün eksikliği
- Teknik destek eksikliği
- Politik nedenlerden dolayı gecikmeler
- Kullanılan cihazların farklı işletim sistemlerine uyumsuzluğu
- İnternet ve altyapı eksikliği

Ükelere bakıldığında genel anlamda donanım ve alt yapı bakımından yatırımların yapıldığı ancak projelerin sürekliliği bakımından gereken teknik desteğin sağlanamadığı görülmüştür. Güney Kore haricindeki diğer ülkelerde projeler, uzun vadeli planlar yapılmadan gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle projelerin devamlılığındaki belirsizlik, yatırımların istenilen faydayı sağlamamasına neden olabilmektedir. Fatih Projesinde de tüm aşamaların aynı anda yapılmaya çalışılması, bir bütün halinde çalışması gereken donanımların farklı zamanlarda kurulumunun tamamlanması, kurulum sürelerinin çok uzaması gibi sorunlar projenin planlama aşamasındaki yetersizliğini göstermektedir.

2.7. FATİH PROJESİNİN YÖNETİMİ

Üç faz halinde hayata geçirilmesi planlanan Fatih Projesinin ilk pilot uygulaması 2011-2012 eğitim-öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında yaklaşık 620 bin dersliğe etkileşimli tahta, 40 bin okula yazıcı, doküman kamera ve fiber internet altyapı sağlanması hedeflenmiş, her öğretmen ve öğrenciye tablet bilgisayar dağıtılması planlanmıştır. EBA(Eğitim Bilişim Ağı) adında tüm ders ve konuları içeren e-içeriklerin bulunduğu bir eğitim portalının oluşturulması

---

⁸⁹Hwang, Yang & Kim, E-Learning in the Republic of Korea, UNESCO Institute for Information Technologies in Education, 2010, s. 17.

amaçlanmıştır. Projenin büyüklüğü yaklaşık 8 milyar TL civarında hesaplanmıştır. Proje ile ilgili ilk ihale yönetmeliği, 07.07.2012 tarihinde yayımlanmış, üç yılda tamamlanması planlanan projenin son ihale yönetmeliği ise 21.03.2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir.⁹⁰

2011 yılında başlayan proje kapsamında bugüne kadar 58 ihale ve 110 doğrudan alım yapılmıştır. İhale süreçlerinin daha hızlı ve kolay yürütülmesi gerekçe gösterilerek proje, Kamu İhale Kanunu (KİK) dışına çıkarılmıştır.

23 Kasım 2011’de Ulaştırma Bakanlığı’nın yapmış olduğu ihale ile 84.921 etkileşimli tahta, 3.657 adet yazıcı ve doküman kamera alınmış, ihaleyi Vestel firması kazanmıştır. 12 Aralık 2011’de Devlet Malzeme Ofisi tarafından gerçekleştirilen diğer bir ihalede toplam 8 bin 800 adet tablet alım ihalesi yapılmış, General Mobile marka 4 bin adet tablet bilgisayar Telpa Elektronik, Samsung marka 4 bin 800 adet tablet bilgisayar ise Sentim Bilişim AŞ almıştır.

11 Eylül 2012’de YEĞİTEK “Yerel Alan Ağı kurulum işi” ihalesini yapmıştır. İhale kapsamında 3362 okulun internet altyapısının kurulması işini Türk Telekom AŞ. ve Sentim Bilişim AŞ. kazanmıştır.

9 Ekim 2012’de yapılan ihalede Vestel Dijital AŞ, 49 bin tablet alım işini kazanmış, tablet bilgisayarlar 102 okulun 9’uncu sınıflarına dağıtılmıştır.

675 bin tablet bilgisayar alımı için 12 Kasım 2013’te yapılan ihaleyi Telpa Telekom kazanmıştır. Firma tablet bilgisayarları Aralıkta 50 bin, 2014 Ocakta 100 bin, Şubatta 250 bin ve Martta 275 bin olacak şekilde 4 parti halinde teslim etmeyi planlamıştır.

Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından 09 Nisan 2014’te 347 bin 367 etkileşimli tahta alımı için yapılan ihaleyi kazanan Vestel Dijital Üretim AŞ, 41 bin 996 okula bu tahtaların dağıtımını yapmıştır. Ayrıca 13.645 A3 yazıcı, 28.351 A4 yazıcı alımı için yapılan ihaleyi ise Oyak Teknoloji AŞ kazanmıştır.

26 Ocak 2015’te “2.Faz Yerel Alan Ağı Kurulumu İşini” ihalesini Netaş AŞ kazanmış, 3 Mart 2015 tarihinde YEĞİTEK ile 9 bin 52 okulda, 157 bin 272 derslik için donanım, kurulum, ağ bağlantısı, garanti ve bakımı kapsayan dört sözleşme imzalamıştır.

20 Şubat 2015’te yapılan “700 bin Tablet Bilgisayar Seti Dağıtım ihalesi”ni Telpa Telekom AŞ kazanmıştır. Mayıs 2015’te yapılan törenle tabletlerin dağıtımı gerçekleşmiştir. Yapılan resmi açıklamada; tamamen yerli üretimle gerçekleştirilen tablet bilgisayarların 8 çekirdekli işlemci, 2 gb Ram, 5 mp kamera, 32 gb bellek ve 10,1 inç ekran boyutu gibi teknik özelliklerinin yanında öğrencilerin not almasına

⁹⁰<http://dergi.bmo.org.tr/tekno-politika/fatih-projesini-fetheden-firmalar>(Erişim tarihi 01.11.2017).

imkân sağlayacak özellikte olduğu belirtilmiştir. Ayrıca tablet bilgisayarların düşmeye karşı dayanıklı olduğu, 4 yıl garanti sürelerinin bulunduğu, kablosuz internete bağlanılabilecekleri, etkili sınıf yönetimi yazılımının yüklü olduğu ve kılıfla birlikte öğrencilere teslim edileceği bildirilmiştir.⁹¹

Yerli üretim şartıyla 24 Haziran 2013'te tek seferde yapılması planlanan en büyük ihale olan 10 milyon 600 bin tablet bilgisayar alımı için ihale süreci başlamış, Microsoft, Apple, Toshiba, Samsung gibi dev firmalardan teklifler alınmıştır. Mart 2015'te YEĞİTEK tarafından yapılan açıklamada; Türkiye'de kurulacak tesiste yerli üretim yapılmak üzere son hazırlıkların yapıldığını ve 7 firmanın yarıştığı ihale sürecinin son aşamasında oldukları belirtilmiştir.⁹² Ancak Mayıs 2015'te yapılan diğer bir açıklamada ise 10 milyon 600 bin tablet bilgisayarın 2016 yılından itibaren 4 yıl içinde üretiminin yapılıp dağıtımının gerçekleştirileceği belirtilmiştir.⁹³

2016 yılı itibariyle Türkiye'deki tüm okullara yazıcı, tüm dersliklere etkileşimli tahta ve tüm öğrencilere tablet bilgisayar verilmesi amaçlanmıştır. Etkileşimli tahta ve yazıcıların temini ve kurdurulması Ulaştırma Bakanlığı tarafından, tablet bilgisayar ve e-içeriklerin temini ise Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılacak şekilde planlanmıştır. 2016 Eylül itibariyle toplamda 45 bin 653 okula çok fonksiyonlu yazıcı ve 432 bin 288 dersliğe etkileşimli tahta kurulumları tamamlanmıştır⁹⁴. Ayrıca 1 milyon 438 bin öğrenciye tablet bilgisayar dağıtılmış, 12 bin 130 okulun internet erişimi sağlanmış ve 150 binden fazla e-içerik EBA'ya yüklenmiştir.

Eylül 2017'de çıkarılan kanun tasarısıyla Fatih Projesi kapsamında mal ve hizmet alımlarında kdv ve diğer vergilerde istisna sağlanacağı belirtilmiştir. Bu kapsamda Milli Eğitim Bakanlığına yapılan mal ve hizmet ifalarında kdv alınmayacağı belirtilmiştir. Bu sebeple yüklenilen vergiler, diğer vergiye tabi işlemler için hesaplanan vergilerden düşürülecektir. Telafi edilemeyen vergiler ise mükellefin talebi üzerine iade edilecektir.⁹⁵

Ekim 2017'de Milli Eğitim Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada; Fatih Projesi için yeni bir modele geçileceği belirtmiştir. Şimdiye kadar etkileşimli tahta, tablet bilgisayar ihalesi yapılırken, yeni modellerin altyapı hizmetleri, cihazlar vb.

⁹¹Fatih Projesi Resmi İnternet Sayfası, <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/700-bin-tablet-bilgisayar-dagitimi-gerceklesti/>(Erişim tarihi 01.11.2017).

⁹²http://pwa.ntv.com.tr/teknoloji/turkiyeye-yerli-tablet-fabrikasi,WuHZgDB2Y0OEXKro_iYSyWJ(Erişim tarihi 01.11.2017).

⁹³ Fatih Projesi Resmi İnternet Sayfası, <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/700-bin-tablet-bilgisayar-dagitimi-gerceklesti/>(Erişim tarihi 01.11.2017).

⁹⁴ T.C. Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Ulusal Genişbant Stratejisi ve Eylem Planı (2017-2020)(Taslak), 2017.

⁹⁵<https://www.memurlar.net/haber/696533/fatih-projesine-vergi-duzenlemesi.html>(Erişim tarihi 01.11.2017).

ihtiyacı olan tüm ürünler için tek elden ihaleye çıkılacaktır. Etkileşimli tahta, tablet bilgisayar ve internet altyapı ihalesi ayrı ayrı yapılırken, artık tüm hizmet ihalesi GSM operatörleri davet edilerek, bütün olarak gerçekleştirilecektir. Mal alımı yerine hizmet alımı yapılacaktır. Ürünleri alıp dağıtmak yerine, Türkiye'yi bölgelere ayırıp, bölge bölge teklifler alınacaktır. Etkileşimli tahta, tablet bilgisayar, televizyon, kamera gibi eğitim için kullanılan tüm elektronik cihazlar operatörler tarafından karşılanacaktır. İhale, öğrenci başına fiyat üzerinden gerçekleştirilecektir. Bölgede ki öğrenci sayısına göre parasını alan firma, Fatih Projesi ile ilgili kalan tüm işleri 10 yıl içerisinde tamamlayacaktır. Bu süreçte her ay kontrollü denetim yapılması planlanmaktadır. Yetkililer, 18 milyon öğrenciye tablet bilgisayar dağıtımının yapılması gibi devlet için operasyonu yönetme kısmında birçok zorluğu barındırması, operatörlerin operasyon tecrübelerinden faydalanılması gerekliliğini ortaya çıkardığı belirtilmiştir.⁹⁶

Milli Eğitim Bakanlığı'nın hazırlamış olduğu yeni şartnameye göre, bundan sonraki süreçte öğrencilere; tablet bilgisayar yerine, ikisi bir arada olarak ifade edilen, hem tablet hem dizüstü bilgisayar olabilen, klavye ile bütünleşik ve ekranı 360 derece dönebilen bilgisayarların dağıtılacağı belirtilmiştir. Şartnamede bu bilgisayarlarda 4,5G bağlantısının yapılabilmesi için gömülü bir sim kartın da olacağı belirtilmiştir. Tablet ihalesi ile yıllık 2 milyondan fazla bilgisayar siparişinin verilmesi ve toplamda 4 yılsonunda 8 milyondan fazla bilgisayarın dağıtılması planlanmaktadır.⁹⁷

Fatih Projesi henüz tamamlanmamış, devam eden bir proje olduğu için kamuoyu ile paylaşılan herhangi bir değerlendirme raporu ve kamuoyu ile paylaşılan ayrıntılı bir proje planı da bulunmamaktadır. Bu nedenle burada yapılan yorumlar, projenin dışarıdan nasıl görüldüğüne ve algılandığına dair yorumlardır. Fatih Projesi ile ilgili üretilen belgelerden elde edilen bilgilerin Proje Yönetimi yaklaşımına göre değerlendirilmesi sonucu elde edilen veriler temelinde ulaşılan sonuçlar şöyle sıralanabilir⁹⁸:

- Fatih Projesi fikri, Vizyon 2023, "e-Dönüşüm Türkiye Projesi" kapsamında üretilen ve Türkiye'nin bilgi toplumu olma sürecindeki eylemlerini tanımlayan Bilgi Toplumu Stratejisi Belgesi, Kalkınma Planları, MEB Stratejik Planı ve BT Politika Raporuna dayandırılarak oluşturulmuştur.
- Projenin hazırlanmış bilinen bir planı bulunmamaktadır.
- Projenin mevcut durum analizinin yapılmadığı görülmektedir.

⁹⁶<http://www.turkiyegazetesi.com.tr/egitim/513818.aspx>(Erişim tarihi 12.10.2017).

⁹⁷<http://www.hurriyet.com.tr/tablet-yerine-ikisi-bir-arada-40466408>(Erişim tarihi 22.11.2017).

⁹⁸ Selda Ekici ve Bülent Yılmaz, FATİH Projesi Üzerine Bir Değerlendirme, 317-339, s. 334.

- Projenin net hedefleri bulunmamaktadır.
- Projenin stratejileri belli değildir.
- Projenin ilerleyen süreçlerinde izleme amaçlı göstergeleri bulunmamaktadır.
- Projenin çıkabilecek sorunlara dönük çözüm önerileri bulunmamaktadır.
- Proje paydaşları sadece uygulayıcı olarak görülmekte, fikirleri önemsenmemektedir.
- Proje sürecini takip edebilecek bir mekanizma mevcut değildir.
- Proje, paydaşları tarafından yeterince sahiplenilmemiştir.
- Proje hedefleri ile ilgili yeterli planlama yapılmamıştır.
- Proje bütçesinin bileşenleri ile ilgili bilgilendirme yapılmamaktadır.
- Pilot uygulamalarda çıkan sonuçların doğru değerlendirildiği ile ilgili endişeler bulunmaktadır.
- Projenin sonuçlarını ya da başarısını ölçebilecek net kriterler bulunmamaktadır.
- Projenin devamlılığı ile ilgili teknik ve ekonomik sorunların olduğu düşünülmektedir.
- Proje ile ilgili araştırmalar yeterli değildir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

2010 yılında başlayan ve 2015 yılında tamamen bitirilmesi hedeflenen Fatih Projesini 1.Faz okullarda kullanan yönetici ve öğretmenlerin, proje bileşenlerini kullanma düzeyleri ve projenin uygulama sonuçları incelenmiştir. Araştırma betimsel nitelikte olup tarama modeli kullanılmıştır.

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın çalışma evreni, İstanbul ili Beylikdüzü ilçesinde bulunan Fatih Projesi kapsamında kurulumu tamamlanan okullardaki yönetici ve öğretmenlerden oluşmaktadır.

Araştırmanın örneklemi, İstanbul ili Beylikdüzü ilçesinde bulunan Eğitimde Fatih Projesi kapsamında kurulumu yapılan ve yaklaşık beş yıllık uygulama imkânına sahip olmuş olan, 1. Faz okulları olarak bilinen, 7 farklı lisedeki 245 yönetici ve öğretmenden oluşmaktadır. 245 öğretmene anket uygulanmış, eksik veya hatalı işaretlemelerden kaynaklı bir kısım anket elenmiş ve geriye kalan 237 adet anket, yapılacak analiz için kabul edilmiştir.

Tablo-7 Anketin Uygulandığı Okullar ve Sayıları

<i>Okullar</i>	<i>N</i>
Yaşar Acar Fen Lisesi	27
Azem Yükseloğlu Anadolu İmam Hatip Lisesi	30
Beşir Balcıoğlu Anadolu Lisesi	35
Cahit Zarifoğlu Anadolu Lisesi	46
Vali Muammer Güler Sosyal Bilimler Lisesi	30
75. Yıl Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	40
Hüseyin Yıldız Anadolu Lisesi	29
Toplam	237

3.3. VERİ TOPLAMA ARACININ GELİŞTİRİLMESİ

Bir araştırmada kullanılacak ölçeğin kaç boyutlu olduğunu belirlemek için farklı tekniklerden yararlanılır. Bu tekniklerden en yoğun kullanılanı faktör analizidir. Faktör analizinin başlıca amacı, aralarında bağlantı bulunduğu düşünülen çok sayıdaki değişkenin arasındaki ilişkilerin anlaşılmasını ve yorumlanmasını

kolaylaştırmak için daha az sayıdaki temel boyuta indirgemek veya özetlemektir. Yani temel bileşenler çözümlenmesi gibi bir boyut indirgeme ve bağımlılık yapısını yok etme yöntemidir. Buradan çıkarılacak anlamı şöyle ifadelemek mümkündür; faktör analizinin iki esas amacı bulunmaktadır. Bunlar; değişken sayısını azaltmak ve değişkenler arasındaki bağlantılardan yararlanarak bazı yeni yapılar ortaya çıkarmaktır⁹⁹.

3.3.1. Ölçme Aracı Geliştirme Aşamaları

Bu araştırmada Fatih Projesi Uygulama Sonuçlarının Değerlendirilmesine Yönelik Tutum Ölçeği geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda ilk olarak Fatih Projesi ve uygulama alanlarına yönelik alan yazın taraması yapılmıştır. Alan yazın taramasından sonra uzman görüşleri alınmıştır. Uzman görüşlerinden sonra 7 soruluk görüş alma formu oluşturulmuştur. Görüş alma formu ile 22 yönetici ve öğretmenlerden Fatih Projesi Uygulama Sonuçları Değerlendirmesine yönelik düşüncelerini almak için bilgi toplanmıştır. Uzman görüşleri ve öğretmenlerden toplanan veriler analiz edilerek 52 maddelik bir ölçme aracı oluşturulmuştur.

Hazırlanan 52 maddelik ölçek kapsam geçerliği ve dil yönünden anlaşılabilirliğini belirlemek için 3 alan uzmanı ve 1 dil uzmanının görüşüne sunulmuştur. Uzmanların verdiği yanıtlar doğrultusunda ölçekten iki madde çıkartılmış ve 50 maddelik ölçek oluşturulmuştur. Ölçek maddelerinin 48 tanesi olumlu, 2 tanesi olumsuz ifade içermektedir. Oluşturulan maddeler beşli likert tipinde olup, tamamen katılıyorum (1), katılıyorum (2), kararsızım (3), katılmıyorum (4), tamamen katılmıyorum (5) şeklinde derecelendirilmiştir.

Hazırlanan 50 maddelik Fatih Projesi Uygulama Sonuçları Değerlendirmesine Yönelik Tutum Ölçeği pilot uygulaması 20 öğretmen ile yapılmıştır. Pilot uygulaması aşamasından sonra öğretmenler tarafından anlaşılmadığı düşünölen üç madde düzeltilerek ölçek yine 50 madde olarak uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Ölçek maddelerindeki soruların belirtilen özellikleri ne derece doğru ölçtüğünü belirlemek için yapı geçerliliğine bakılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi, bir grup değişkenin kovaryans yapısını incelemek ve bu değişkenler arasındaki ilişkileri, faktör olarak isimlendirilen daha az sayıdaki gözlenemeyen gizli değişkenler bakımından açıklamayı sağlamak üzere düzenlenmiş bir teknik olarak tanımlanmaktadır. Maksimum varyansı açıklayan az sayıda açıklayıcı faktöre (kavrama) ulaşmayı

---

⁹⁹ Doğan ve Başokçu, a.g.e., s. 65-66

amaçlayan ve gözlenen değişkenler arasındaki ilişkileri temel alan bir hesaplama mantığına sahiptir¹⁰⁰. Açımlayıcı faktör analizi için 300 kişiden veri toplanmıştır.

3.3.2. Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)

Fatih Projesi Uygulama Sonuçları Değerlendirmesine Yönelik Tutum ölçeğinin yapı geçerliliğini sağlamak ve ölçekte yer alan maddelerin faktör yüklerinin belirlenerek işlevsel bir boyutlandırmanın elde edilmesi¹⁰¹ amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi yapılmadan önce verilerin faktör analizine uygunluğu KaiserMayerOlkin (KMO) ve Bartlett testiyle test edilmiştir. Değerlendirmeye alınan 50 maddeden oluşan ölçek için KMO değeri 0,756, Bartlett testi sonucu $\chi^2=1234,806$ ($p \leq .05$) olarak bulunmuştur. KMO'nun 60'dan yüksek, Bartlett testinin anlamlı çıkması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu gösterir¹⁰². Yapılan faktör analizi sonucu ölçek maddelerinin faktör öz değerleri hesaplanmış ve sonuçlar Tablo-8'de gösterilmiştir.

Tablo-8 Ölçeğe Ait Faktör Analizi Sonuçları

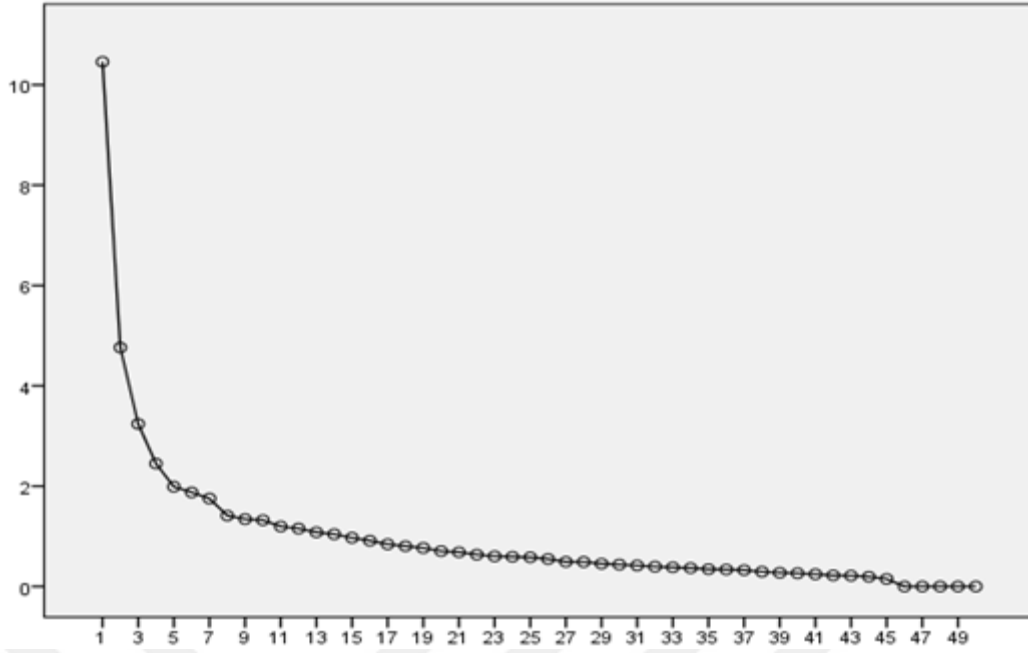
Faktörler	Faktör Özdeğerleri	Açıklanan Varyans %	Kümülatif Varyans %
1	10,458	20,916	20,916
2	4,763	9,525	30,441
3	3,240	6,481	36,922
4	2,449	4,899	41,821
5	1,989	3,979	45,799
6	1,875	3,750	49,550
7	1,752	3,503	53,053
8	1,412	2,824	55,877
9	1,343	2,686	58,563
10	1,321	2,641	61,204
11	1,196	2,391	63,595
12	1,154	2,309	65,904
13	1,081	2,161	68,065
14	1,042	2,084	70,150

Faktör analizinden elde edilen verilere göre öz değeri 1.00'in üzerinde yer alan 14 faktör, ölçek puanlarındaki varyansın % 70,150'sini açıklamaktadır. Ölçeğin kaç faktörden oluşacağına karar verebilmek için Şekil-1'deki yamaç birikinti grafiği incelenmiştir.

¹⁰⁰Büyüköztürk, Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2011, s. 16.

¹⁰¹Büyüköztürk, a.g.e., s. 16.

¹⁰²Büyüköztürk, a.g.e., s. 16.

Şekil-1 Açıklayıcı Faktör Analizine Ait Yamaç Birikinti Grafiği

Yamaç birikinti grafiği faktör sayısına karar vermede kullanılır. Dikey eksen öz değerleri, yatay eksen faktörleri gösterir. Grafikte dik eğim veren noktalar alınır. Yüzeysel düz eğim veren noktalar alınmaz. Grafiğin yatay eğime geçtiği noktadan itibaren yatay bir çizgi çizilir. Bu çizginin üzerinde kalan noktaların arası, boyut olarak kabul edilir. Grafikte hızlı düşüşün yaşandığı yer, önemli faktör sayısını verir¹⁰³. Şekil 8'deki yamaç birikinti grafiği incelendikten sonra ölçeğin 5 faktörlü olmasına karar verilmiştir. Çünkü sosyal bilimlerde toplam varyansı ölçek maddelerinin % 40 ile % 60 arasında açıklaması beklenmektedir¹⁰⁴. Bu bağlamda çalışmanın amacına uygun olması, araştırmacının alan yazın bilgisi ve toplam varyansın % 40'ın üzerinde olduğu boyut beşinci faktör olması nedeniyle ölçeğin beş faktörlü yapıda olmasına karar verilmiştir. Faktör sayısına karar verildikten sonra yapılan ikinci faktör analizine göre faktör yük değeri 0,40'ın altında olan 37, 30, 43, 44, 25, 16 ve 47'inci maddeler ve iki faktörde farkı 10'dan az olan 48,19 ve 50'inci maddeler ölçekten çıkartılmıştır. Alan yazında, bir maddenin faktör yük değeri için 0,40 ya da daha yüksek olması seçim için iyi bir ölçüttür. Ayrıca bir maddenin iki faktör için yüksek yük değeri verdiğinde yük değerleri arasındaki farkın binişiklik oluşturmaması için en az 0.10 olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir¹⁰⁵. Bu belirtilen değerleri karşılamayan maddeler analizden çıkarıldıktan sonra üçüncü kez faktör analizi yapılmıştır.

¹⁰³Can, SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2014, s. 27.

¹⁰⁴Can, a.g.e., s. 27.

¹⁰⁵Can, a.g.e., s. 27.

Yapılan faktör analizi sonucunda 40 maddeden oluşan ölçek için KMO değeri 0,821 Bartlett testi sonucu $\chi^2=5324,604$ ($p \leq .05$) olarak bulunmuştur. Bu değerler ölçek verilerinin faktör analizi yapmaya uygun olduğunu göstermektedir. Yapılan faktör analizi sonucu ölçek maddelerinin faktör özdeğerleri hesaplanmış ve Tablo-9'da gösterilmiştir.

Tablo-9 Faktör Analizi Sonuçlarına Ait Varyans Değerleri

Faktörler	Faktör Özdeğerleri	Açıklanan Varyans %	Kümülatif Varyans %
1	8,069	12,949	12,949
2	3,947	12,315	25,265
3	2,750	11,139	36,404
4	1,988	10,501	46,905
5	1,456	7,206	54,111

Analiz sonuçlarına göre birinci faktör ölçeğin % 12,949'unu, ikinci faktör ölçeğin % 12,315'ini, üçüncü faktörde ölçeğin % 11,139'unu, dördüncü faktör ölçeğin % 10,501'ini ve beşinci faktör ölçeğin % 7,206'sını açıklamaktadır. Ölçek faktörleri toplam varyansın % 54,111'ini açıkladığı belirlenmiştir. Tablo-10'da faktör maddelerinin hangi faktör altında toplandığı ve faktör yük değerleri verilmiştir.

Tablo-10 Faktör Yük Değerleri

	Maddeler	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4	Faktör 5
Faktör 1	M20	,756				
	M27	,688				
	M32	,684				
	M38	,683				
	M39	,660				
Faktör 2	M8		,754			
	M9		,702			
	M10		,689			
	M11		,673			
	M12		,659			
	M15		,651			
	M19		,616			
	M23		,610			
	M30		,590			
	M40		,487			
Faktör 3	M13			,743		
	M14			,707		
	M17			,658		
	M18			,621		
	M24			,615		
	M26			,606		
	M29			,597		
	M31			,590		
	M33			,528		
	M37			,501		
Faktör 4	M25				,645	
	M28				,605	
	M34				,529	
	M35				,478	
	M36				,439	
Faktör 5	M1					,607
	M2					,598
	M3					,591
	M4					,588
	M5					,580
	M6					,554
	M7					,545
	M16					,516
	M21					,456
	M22					,406

Tablo-10 incelendiğinde, maddelerin toplam korelasyon değerleri 0,40'dan yüksektir. Maddelerin faktör yüklerinin 0.40 ile 0.75 arasında değiştiği belirlenmiştir.

3.3.3. Faktörlerin Belirlenmesi

Faktör analizi sonucunda, ölçek maddeleri ortak özelliği ölçmek için bir araya gelmektedir. Bu bağlamda Fatih Projesi Uygulama Sonuçları Değerlendirmesine Yönelik Tutum Ölçeği için bir araya gelen maddelerin özellikleri göz önünde bulundurularak, alan uzmanlarından görüş alarak ve alan yazındaki çalışmalar incelenerek faktörler isimlendirilmiştir. Faktör isimleri Tablo-11'de verilmiştir.

Tablo-11 Faktör İsimleri

Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4	Faktör 5
Öğretim Programlarının Proje ile Uyumunu	Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı	Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği	Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Projenin Eğitim-Öğretime Katkısı

3.3.4. Güvenilirlik Analizi

Ölçeğin güvenilirlik analizi için Cronbach Alfa katsayısına bakılmıştır. Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı, maddelerin ağırlıklı olarak puanlandığı ya da derecelendirme yöntemiyle puanlandığı durumlarda kullanılır¹⁰⁶. Alan yazında Cronbach Alfa katsayısının 0,80 ile 1 arasındaki değerleri ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu, 0,60 ile 0,79 arasındaki değerlerin güvenilir olduğunu, 0,40 ile 0,60 arasındaki değerlerin düşük güvenilirlikte olduğunu ve 0 ile 0,39 arasındaki değerlerin güvenilir olmadığını belirtmektedir¹⁰⁷. Bu bağlamda ölçeğe tamamına ve alt boyutlarına ilişkin Cronbach Alfa katsayıları Tablo 12'de yer almaktadır.

¹⁰⁶Can, a.g.e., s. 27.

¹⁰⁷Büyüköztürk, a.g.e., s. 16.

Tablo-12 Ölçeğin Cronbach Alfa Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Faktör	Madde Sayısı	Cronbach's Alfa(α)
Öğretim Programlarının Proje ile Uyumu	5	0,72
Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı	10	0,79
Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği	10	0,75
Hizmet içi Eğitim İhtiyacı	5	0,74
Projenin Eğitim-Öğretime Katkısı	10	0,78
Toplam	40	0,80

Tablo 12'de belirtildiği gibi ölçeğin Öğretim Programlarının Proje ile Uyumu boyutunun Cronbach Alfa katsayısı 0,72, Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı boyutunun Cronbach Alfa katsayısı 0,79, Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği boyutunun Cronbach Alfa katsayısı 0,75, Hizmet içi Eğitim İhtiyacı boyutunun Cronbach Alfa katsayısı 0,74 ve Projenin Eğitim-Öğretime Katkısı boyutunun Cronbach Alfa katsayısı 0,78 olarak bulunmuştur. Ölçeğin tamamının Cronbach Alfa katsayısı 0,80 olarak bulunmuştur. Bu değerlere göre yapılan güvenilirlik analizi sonucunda ölçek alt boyutlarının ve ölçeğin tamamının güvenilir çıktığı belirlenmiştir.

3.3.5. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)

Fatih Projesi Uygulama Sonuçlarının Değerlendirilmesine Yönelik Tutum Ölçeği için yapılan açımlayıcı faktör analizi sonrası elde edilen faktörlerin doğrulanması için doğrulayıcı faktör analizine ihtiyaç duyulmaktadır.

Anlamlılık değeri olan p , beklenen kovaryans matrisi ile gözlenen kovaryans matrisi arasındaki farkın (değerinin) manidarlığı hakkında bilgi verir. DFA'da p değerinin anlamlı olması beklenir¹⁰⁸. $p=.000$; $p<.05$ olarak elde edilmiştir. Beklenen kovaryans matrisi ile gözlenen kovaryans matrisi arasındaki fark anlamlıdır. Modele ilişkin uyumluluk indeksleri Tablo 13'de verilmiştir.

¹⁰⁸ Büyüköztürk, a.g.e., s. 18.

Tablo-13 Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Bulgular

Index	Mükemmel Uyum Ölçütü	Kabul Edilebilir Uyum Ölçütü	Araştırma Bulgusu	Sonuç
χ^2/sd	0-3	3-5	3,35	İyi uyum
RMSEA	.00 ≤ RMSEA ≤ .05	.05 ≤ RMSEA ≤ .10	.02	Mükemmel uyum
CFI	.95 ≤ CFI ≤ 1.00	.90 ≤ CFI ≤ .95	.96	Mükemmel uyum
NNFI	.95 ≤ NNFI (TLI) ≤ 1.00	.90 ≤ NNFI (TLI) ≤ .95	.96	Mükemmel uyum
NFI	.95 ≤ NFI ≤ 1.00	.90 ≤ NFI ≤ .94	.95	Mükemmel uyum
SRMR	.00 ≤ SRMR ≤ .05	.05 ≤ SRMR ≤ .08	.07	İyi uyum
GFI	.95 ≤ GFI ≤ 1.00	.90 ≤ GFI ≤ .95	.78	Zayıf uyum
AGFI	.90 ≤ AGFI ≤ 1.00	.85 ≤ AGFI ≤ .90	.75	Zayıf uyum

Kaynak: Schumacker ve Lomax, 1996

DFA'da öncelikle incelenmesi gereken uyumluluk indeksi Ki-kare (X^2) uyum istatistiğidir ve serbestlik derecesine olan oranı 3'ün altında olması mükemmel uyuma 5 ve altında olması iyi uyum olduğunu gösterir¹⁰⁹. Bu oran 3,35 olarak bulunmuştur.

RMSEA; hata karelerinin ortalamasının karekökü olup, modelin anlamlı olabilmesi için 0,05'den küçük olduğunda mükemmel uyum, 0,10'dan küçük olduğunda ise iyi uyum olduğunu gösterir¹¹⁰. RMSEA değeri 0,02 olarak bulunmuştur ve mükemmel uyum göstermektedir.

CFI; model tarafından tahmin edilen kovaryans matrisi ile sıfır hipotezli modelin kovaryans matrisini karşılaştıran bir uyum indeksidir¹¹¹. CFI 0 ile 1 arasında değişen değerler alır. 0.95 ile 1 arasında CFI değerine sahip bir modelin iyi uyum içinde olduğu, 0.90 ile 0.95 arasında CFI değerine sahip bir modelin kabul edilebilir uyum içinde olduğu söylenebilir¹¹². Araştırmanın 0.96 bulunan CFI değeri mükemmel uyumu gösterir. CFI indeksi günümüzde yapısal eşitlik modellerinde en yaygın olarak kullanılan uyum indeksidir¹¹³.

NFI; normlaştırılmış uyum indeksi olup, CFI'ya alternatif olarak Bentler ve Bonett (1980) tarafından geliştirilmiştir. Bu indeks varsayılan modelin temel ya da sıfır hipoteziyle olan uygunluğunu araştırır. NFI değeri 0,95 olarak elde edilmiştir ve

¹⁰⁹Kline, Principle and practice of structural equation modelling. New York: The Guilford Press. 2005, s. 36.

¹¹⁰Steiger, Structural model evaluation and modification. Multivariate Behavioral Research, 1990, 25.

¹¹¹Hooper, Coughlan ve Mullen, Structural Equation Modelling, Guidelines for Determining Model Fit, Electronic Journal of Business Research Methods, 53-60.

¹¹²Hu ve Bentler, Cutoff Criteria for Fit Indexes in Covariance Structure Analysis: Conventional Criteria Versus New Alternatives, Structural Equation Modeling, 1999, 1-55

¹¹³Fan, Thompson ve Wang, Effects of Sample Size, Estimations Methods, and Model Specification on Structural Equation Modeling Fit Indexes, Structural Equation Modeling, 1999, 56-83.

mükemmel uyum olduğunu gösterir. Ayrıca normlaştırılmamış uyum indeksi olan NNFI değeri ise 0,96 olarak bulunmuştur ve mükemmel uyum olduğunu gösterir¹¹⁴.

GFI; varsayılan modelce hesaplanan gözlenen değişkenler arasındaki genel kovaryans miktarını gösterir. GFI değeri 0 ile 1 arasında değişir. GFI'nın 0.90'ı aşması iyi bir model göstergesi olarak alınmaktadır. Bu gözlenen değişkenler arasında yeterince kovaryansın hesaplandığı anlamına gelmektedir¹¹⁵. GFI değeri 0,78 olarak elde edilmiştir ve zayıf uyum olduğunu gösterir. AGFI ise düzenlenmiş uyum indeksidir. Bu değer 0,75 olarak elde edilmiştir ve zayıf uyum göstermektedir.

SRMR; standartlaştırılmış ortalama hataların kareköküdür. SRMR değeri 0'a yaklaştıkça modelin uyum iyiliği artar. Model, 0.05'ten düşük bir SRMR değeri almışsa iyi uyum, 0.05 ile 0.08 arasında bir SRMR değeri almışsa kabul edilebilir uyum içerisinde¹¹⁶. Araştırmada bulunan 0.07'lik değer iyi uyumu göstermektedir. Sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde modelin doğrulandığı söylenebilir.

3.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Gerekli faktör analizleri yapılan, geçerlik ve güvenilirlik testlerinden geçen Fatih Projesi Uygulama Sonuçlarının Değerlendirilmesine Yönelik Tutum Ölçeği, İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nden alınan izin doğrultusunda, Beylikdüzü ilçesindeki Fatih Projesi 1. Faz okulları olan 7 farklı lisede toplam 245 yönetici ve öğretmene uygulanmıştır.

3.5. VERİLERİN ANALİZİ

Fatih Projesi Uygulama Sonuçlarını Değerlendirme Anketi uygulanması sonucunda elde edilen veriler SPSS istatistik programına girilmiş, ortaya çıkan sonuçlar farklı boyutlarıyla analiz edilmiştir.

Anketin I. Bölümü'ndeki Sosyo-Demografik özellikler yüzdeleri bakımından tespit edilmiştir. Ankete katılan yönetici ve öğretmenlerin Demografik özellikleri ile Fatih Projesi Uygulama Sonuçlarını Değerlendirilmesine yönelik tutum ölçeği ve alt boyutları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ilişkisiz t-testi yapılmıştır.

Anketin II. Bölümü'ndeki Fatih Projesi bileşenlerinin kullanım düzeyleri ile ilgili tüm maddeler için betimsel analiz yapılmıştır. Ayrıca Öğretmenlerin Hizmet içi Eğitim

¹¹⁴Şehribanoğlu, Yapısal Eşitlik Modelleri ve Bir Uygulaması, Yüzüncü yıl üniversitesi fen bilimleri enstitüsü zooteknik anabilim dalı, Van, 2005, (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

¹¹⁵Schumacker&Lomax, A.Beginner's Guide to Structural Equation Modelling Mahwah, New Jersey, 1996, s. 77.

¹¹⁶Hu ve Bentler, a.g.e., s.1-55.

alma durumları ile Fatih Projesi bileşenlerinin kullanım düzeyleri arasındaki ilişkinin varlığını tespit edebilmek için Spearman korelasyon analizi yapılmıştır.

Fatih Projesi Uygulama Sonuçlarının Değerlendirilmesine yönelik tutum ölçeği ve alt boyutları ile Sosyo-Demografik özellikler arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ANOVA analizi yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmacıların katılımıyla elde edilen ölçek ve anket verilerinin analizlerine ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1. SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

Araştırmaya katılan öğretmenlere ilişkin sosyo-demografik özellikler Tablo 14'te yer almaktadır.

Tablo-14 Öğretmenlere İlişkin Sosyo-Demografik Özelliklerin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>Sıklık (n)</i>	<i>Yüzde Değeri (%)</i>
Cinsiyet		
Kadın	156	65,8
Erkek	81	34,2
Yaş		
26-30	18	7,6
31-35	30	12,7
36-40	71	30,0
41-45	60	25,3
46-50	24	10,1
51-55	22	9,3
55 ve Üzeri	12	5,1
Okul Türü		
Meslek Lisesi	40	16,9
İmam Hatip Lisesi	30	12,7
Sosyal Bilimler Lisesi	30	12,7
Anadolu Lisesi	110	46,4
Fen Lisesi	27	11,4
Mesleki Unvan		
Okul Müdürü	3	1,3
Müdür Yardımcısı	17	7,2
Öğretmen	217	91,6
Mesleki Branş		
Edebiyat	42	17,7
Tarih	14	5,9
Coğrafya	16	6,8
Felsefe	5	2,1

Değişkenler	Sıklık (n)	Yüzde Değeri (%)
Matematik	39	16,5
Fizik	17	7,2
Kimya	11	4,6
Biyoloji	17	7,2
İngilizce	26	11,0
Beden Eğitimi	6	2,5
Bilişim Teknolojileri	7	2,9
Din Kül. ve Ahlak Bil.	7	3,0
Diğer	30	12,7
Eğitim Durumu		
Ön Lisans	2	,8
Lisans	179	75,5
Yüksek Lisans	52	21,9
Doktora	4	1,7
Mezun Olunan Fakülte		
Eğitim Fakültesi	103	43,5
Fen-Edebiyat Fakültesi	115	48,5
İlahiyat Fakültesi	9	3,8
Diğer	10	4,2
Mesleki Kıdem Yılı		
1-5 yıl arası	27	11,4
6-10 yıl arası	31	13,1
11-15 yıl arası	36	15,2
16-20 yıl arası	73	30,8
21-25 yıl arası	38	16,0
26-30 yıl arası	20	8,4
30 yıl üzeri	12	5,1
Toplam	237	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin sosyo-demografik özellikleri incelendiğinde, araştırmaya katılan kadın bireylerin sayısı 156 kişi (% 65,8), erkek bireylerin sayısının da 81 kişi (% 34,2) olduğu görülmektedir.

Araştırmaya 26-30 yaş arası 18 kişi (% 7,6), 31-35 yaş arası 30 kişi (% 12,7), 36-40 yaş arası 71 kişi (% 30,0), 41-45 yaş arası 60 kişi (% 25,3), 46-50 yaş arası 24 kişi (% 10,1), 51-55 yaş arası 22 kişi (% 9,3) ve 55 yaş ve üzeri 12 kişi (% 5,1) katılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çalıştıkları okul türüne göre incelendiğinde, 40 kişi (% 16,9) meslek lisesinde, 30 kişi (% 12,7) imam hatip lisesinde, 30 kişi (% 12,7) sosyal bilimler lisesinde, 110 kişi (% 46,4) Anadolu lisesinde ve 27 kişi (% 11,3) diğer okullarda çalışmaktadır.

11,4) fen lisesinde çalışmaktadır. Bu okullarda çalışan öğretmenlerden 3 kişi (% 1,3) okul müdürü, 17 kişi (% 7,2) müdür yardımcısı ve 217 kişi (% 91,6) öğretmenlik mesleğini yapmaktadırlar.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki branş durumuna göre dağılımına bakıldığında, 42 kişi (% 17,7) edebiyat öğretmenliği, 39 kişi (% 16,5) matematik öğretmenliği, 30 kişi (% 12,7) diğer branşlarda, 26 kişi (% 11,0) İngilizce öğretmenliği, 17 kişi (% 7,2) fizik öğretmenliği, 17 kişi (% 7,2) biyoloji öğretmenliği, 16 kişi (% 6,8) coğrafya öğretmenliği, 14 kişi (% 7,2) tarih öğretmenliği, 7 kişi (% 3,0) Din Kül. ve Ahlak Bil. öğretmenliği, 6 kişi (% 2,5) beden eğitimi öğretmenliği, 5 kişi (% 2,1) felsefe öğretmenliği ve 7 kişi (% 1,7) bilişim teknolojileri öğretmenliği branşında çalışmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim durumuna göre dağılımına bakıldığında, 2 kişi (% 0,8) ön lisans mezunu, 179 kişi (% 75,5) lisans mezunu, 52 kişi (% 21,9) yüksek lisans mezunu ve 4 kişi (% 1,7) doktora mezunudur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları fakülte dağılımına bakıldığında, 103 kişi (% 43,5) eğitim fakültesi, 115 kişi (% 48,5) Fen-Edebiyat fakültesi, 9 kişi (% 43,5) ilahiyat fakültesi ve 10 kişi (% 4,2) diğer fakültelerden mezun olmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki kıdem yılı durumu incelendiğinde, 1-5 yıl arası çalışan öğretmenlerin sayısı 27 kişi (% 11,4), 6-10 yıl arası çalışan öğretmenlerin sayısı 31 kişi (% 13,1), 11-15 yıl arası çalışan öğretmenlerin sayısı 36 kişi (% 15,2), 16-20 yıl arası çalışan öğretmenlerin sayısı 73 kişi (% 30,8), 21-25 yıl arası çalışan öğretmenlerin sayısı 38 kişi (% 16,0), 26-30 yıl arası çalışan öğretmenlerin sayısı 20 kişi (% 8,4) ve 30 yıl ve üzeri çalışan öğretmenlerin sayısı 12 kişi (% 5,1) olarak bulunmuştur.

4.2. FATİH PROJESİ ANKETİNE İLİŞKİN BETİMSSEL ANALİZLER

4.2.1. Birinci Soruya İlişkin Betimsel Analizler

Fatih Projesi Anketi kapsamında öğretmenlere birinci soru olarak “*Fatih Projesi bileşenlerini (Etkileşimli Tahta, Tablet Bilgisayar, Doküman Kamera, Fatih Projesi Yazıcısı, EBA-Eğitim Bilişim Ağı) kullanma konusunda bir hizmet içi eğitim aldınız mı?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu bağlamda analizlere ilişkin bulgular Tablo 15’de yer almaktadır.

Tablo-15 Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu

<i>Değişkenler</i>	<i>Sıklık (n)</i>	<i>Yüzde Değeri (%)</i>
Evet, aldım	213	89,9
Hayır, almadım	24	10,1
Toplam	237	100,0

Araştırma kapsamında yer alan 237 öğretmenin büyük bir çoğunluğu 213 kişi (% 89,9) Fatih Projesi bileşenlerini (etkileşimli tahta, tablet bilgisayar, doküman kamera, Fatih Projesi yazıcısı, eba-eğitim bilişim ağı) kullanma konusunda bir hizmet içi eğitim almıştır. Almayan öğretmen sayısı ise 24 kişidir (% 10,1). Bu bağlamda okullarda görev yapan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu (% 89,9) hizmet içi eğitim aldıklarını belirtmişlerdir.

4.2.2. İkinci Soruya İlişkin Betimsel Analizler

Fatih Projesi Anketi kapsamında öğretmenlere ikinci soru olarak “*Sınıflardaki etkileşimli tahtaları ne sıklıkla kullanıyorsunuz?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu bağlamda analizlere ilişkin bulgular Tablo-16’da yer almaktadır.

Tablo-16 Öğretmenlerin Sınıflarda Etkileşimli Tahta Kullanma Durumu

<i>Değişkenler</i>	<i>Sıklık (n)</i>	<i>Yüzde Değeri (%)</i>
Hiçbir zaman	8	3,4
Nadiren	24	10,1
Ara sıra	61	25,7
Sık sık	78	32,9
Her zaman	66	27,8
Toplam	237	100,0

Araştırma kapsamında yer alan öğretmenlerden 144 kişi (% 60,7) sınıflarındaki etkileşimli tahtayı aktif bir şekilde kullandıklarını belirtmişlerdir. 32 öğretmen (% 13,5) ise sınıflarında etkileşimli tahtayı çok az kullandığını, 61 öğretmen ise sınıflarında etkileşimli tahtayı ara sıra kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin yarısından fazlası (% 60,7) ders kapsamında sınıflarındaki etkileşimli tahtayı kullandıklarını belirtmişlerdir.

4.2.3. Üçüncü Soruya İlişkin Betimsel Analizler

Fatih Projesi Anketi kapsamında öğretmenlere üçüncü soru olarak “*Size ait Tablet Bilgisayarı ne sıklıkla kullanıyorsunuz?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu bağlamda analizlere ilişkin bulgular Tablo-17’de yer almaktadır.

Tablo-17 Öğretmenlerin Kendine Ait Tablet Bilgisayarı Kullanma Durumu

<i>Değişkenler</i>	<i>Sıklık (n)</i>	<i>Yüzde Değeri (%)</i>
Hiçbir zaman	93	39,2
Nadiren	56	23,6
Ara sıra	48	20,3
Sık sık	30	12,7
Her zaman	10	4,2
Toplam	237	100,0

Araştırma kapsamında yer alan öğretmenlerden 40 kişi (% 16,9) kendilerine ait tablet bilgisayarı aktif bir şekilde kullandıklarını belirtmişlerdir. 149 öğretmen (% 62,8) ise kendilerine ait tablet bilgisayarı çok az kullandığını, 48 öğretmen ise kendilerine ait tablet bilgisayarı ara sıra kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin yarısından fazlası (% 62,8) kendine ait tablet bilgisayarı kullanmadıklarını belirtmişlerdir.

4.2.4. Dördüncü Soruya İlişkin Betimsel Analizler

Fatih Projesi Anketi kapsamında öğretmenlere dördüncü soru olarak “*Okuldaki Doküman Kamera’yı ne sıklıkla kullanıyorsunuz?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu bağlamda analizlere ilişkin bulgular Tablo-18’de yer almaktadır.

Tablo-18 Öğretmenlerin Okuldaki Doküman Kamerayı Kullanma Durumu

<i>Değişkenler</i>	<i>Sıklık (n)</i>	<i>Yüzde Değeri (%)</i>
Hiçbir zaman	192	81,0
Nadiren	28	11,8
Ara sıra	14	5,9
Sık sık	3	1,3
Toplam	237	100,0

Araştırma kapsamında yer alan öğretmenlerden 220 kişi (% 92,8) okuldaki doküman kamerayı aktif bir şekilde kullanmadıklarını belirtmişlerdir. 3 öğretmen (%)

1,3) ise okuldaki doküman kamerayı sık sık kullandıklarını, 14 öğretmen (% 5,9) ise okuldaki doküman kamerayı ara sıra kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu (% 92,8) okuldaki doküman kamerayı aktif bir şekilde kullanmadıklarını belirtmişlerdir.

4.2.5. Beşinci Soruya İlişkin Betimsel Analizler

Fatih Projesi Anketi kapsamında öğretmenlere beşinci soru olarak “Okuldaki Fatih Projesi Yazıcısını ne sıklıkla kullanıyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Bu bağlamda analizlere ilişkin bulgular Tablo-19’da yer almaktadır.

Tablo-19 Öğretmenlerin Okuldaki Fatih Projesi Yazıcısını Kullanma Durumu

<i>Değişkenler</i>	<i>Sıklık (n)</i>	<i>Yüzde Değeri (%)</i>
Hiçbir zaman	104	43,9
Nadiren	31	13,1
Ara sıra	40	16,9
Sık sık	40	16,9
Her zaman	22	9,3
Toplam	237	100,0

Araştırma kapsamında yer alan öğretmenlerden 135 kişi (% 57,0) okuldaki Fatih Projesi yazıcısını aktif bir şekilde kullanmadıklarını belirtmişlerdir. 62 öğretmen (% 26,2) ise okuldaki Fatih Projesi yazıcısını sık sık kullandıklarını, 40 öğretmen (% 16,9) ise okuldaki Fatih Projesi yazıcısını ara sıra kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin yarısından fazlası (% 57,0) okuldaki Fatih Projesi yazıcısını aktif bir şekilde kullanmadıklarını belirtmişlerdir.

4.2.6. Altıncı Soruya İlişkin Betimsel Analizler

Fatih Projesi Anketi kapsamında öğretmenlere altıncı soru olarak “Eğitim Bilişim Ağı(EBA)’ındaki e-içerikleri ne sıklıkla kullanıyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Bu bağlamda analizlere ilişkin bulgular Tablo-20’de yer almaktadır.

Tablo-20 Öğretmenlerin Eğitim Bilişim Ağı(EBA)'ındaki e-içerikleri Kullanma Durumu

Değişkenler	Sıklık (n)	Yüzde Değeri (%)
Hiçbir zaman	27	11,4
Nadiren	65	27,4
Ara sıra	96	40,5
Sık sık	41	17,3
Her zaman	8	3,4
Toplam	237	100,0

Araştırma kapsamında yer alan öğretmenlerden 92 kişi (% 38,8) Eğitim Bilişim Ağı (EBA)'ındaki e-içerikleri kullanmadıklarını belirtmişlerdir. 49 (% 17,7) öğretmen ise e-içerikleri sık sık kullandıklarını, 96 öğretmen (% 40,5) ise e-içerikleri ara sıra kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlara göre e-içerikleri sık sık kullanan (% 40,5) ve kullanmadığını belirten (38,8) öğretmen sayısının birbirine yakın olduğu belirlenmiştir.

4.2.7. Yedinci Soruya İlişkin Betimsel Analizler

Fatih Projesi Anketi kapsamında öğretmenlere yedinci soru olarak “*Fatih Projesi ile okullara gelen fiber internet altyapısını ne kadar yeterli görüyorsunuz?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu bağlamda analizlere ilişkin bulgular Tablo 21’de yer almaktadır.

Tablo-21 Öğretmenlerin Fatih Projesi İle Okullara Gelen Fiber İnternet Altyapısına İlişkin Analiz Bulguları

Değişkenler	Sıklık (n)	Yüzde Değeri (%)
Hiç yeterli görmüyorum	43	18,1
Çok az yeterli görüyorum	48	20,3
Biraz yeterli görüyorum	74	31,2
Yeterli görüyorum	66	27,8
Çok yeterli görüyorum	6	2,5
Toplam	237	100,0

Araştırma kapsamında yer alan öğretmenlerden 91 kişi (% 38,4) Fatih Projesi ile okullara gelen fiber internet altyapısını yeterli görmemektedir. Öğretmenlerden 72 kişi (% 30,3) Fatih Projesi ile okullara gelen fiber internet altyapısını yeterli

görmekte, 74 öğretmen (% 31,2) ise fiber alt yapısını biraz yeterli görmektedir. Bu sonuçlara göre Fatih Projesi ile okullara gelen fiber internet altyapısını yeterli görmeyen öğretmen sayısı (% 38,4) çoğunlukta olmasına rağmen, fiber internet altyapısını yeterli gören (% 30,3) ve biraz yeterli gören (% 31,2) öğretmen sayılarını birbirine yakın olduğu belirlenmiştir.

4.2.8. Sekizinci Soruya İlişkin Betimsel Analizler

Fatih Projesi Anketi kapsamında öğretmenlere sekizinci soru olarak “*Fatih Projesi bileşenlerini kullanma konusunda kendinizi ne kadar yeterli görüyorsunuz?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu bağlamda analizlere ilişkin bulgular Tablo-22’de yer almaktadır.

Tablo-22 Öğretmenlerin Fatih Projesi Bileşenlerini Kullanma Konusunda Kendilerini Ne Kadar Yeterli Gördüklerine İlişkin Analiz Bulguları

<i>Değişkenler</i>	<i>Sıklık (n)</i>	<i>Yüzde Değeri (%)</i>
Hiç yeterli görmüyorum	11	4,6
Çok az yeterli görüyorum	23	9,7
Biraz yeterli görüyorum	89	37,6
Yeterli görüyorum	101	42,6
Çok yeterli görüyorum	13	5,5
Toplam	237	100,0

Araştırma kapsamında yer alan öğretmenlerden 114 kişi (% 48,3) Fatih Projesi bileşenlerini kullanma konusunda kendilerini yeterli görmektedir. 34 öğretmen (14,3) ise bu konuda kendini yeterli görmemekte, 89 öğretmen (37,6) ise biraz yeterli görmektedir. Araştırma kapsamında öğretmenlerin % 89,9’u bu konuda bir eğitim almış olmasına rağmen sadece % 48,3’ü kendilerini Fatih Projesi bileşenlerini kullanma konusunda kendilerini yeterli görmektedir.

4.2.9. Fatih Projesine Yönelik Genel Tutumlar

Fatih Projesi Uygulama Sonuçlarını Değerlendirme Anketi III. Bölüm’de 5 boyutlu 40 maddeden oluşan Fatih Projesi tutum ölçeği için yapılan betimsel analiz sonucunda oluşan frekans ve yüzdeler Tablo 23’te verilmiştir.

Tablo-23 Fatih Projesi Tutum Ölçeği Dağılımları

Boyutlar	Maddeler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği	M13	90	38.0	120	50.6	10	4.2	15	6.3	2	.8
	M14	31	13.1	67	28.3	43	18.1	55	23.2	41	17.3
	M17	14	5.9	59	24.9	77	32.5	54	22.8	33	13.9
	M18	15	6.3	73	30.8	64	27.0	56	23.6	29	12.2
	M24	41	17.3	90	38.0	59	24.9	34	14.3	13	5.5
	M26	24	10.1	61	25.7	87	36.7	47	19.8	18	7.6
	M29	32	13.5	129	54.4	55	23.2	20	8.4	1	.4
	M31	9	3.8	60	25.3	68	28.7	67	28.3	33	13.9
	M33	42	17.7	106	44.7	55	23.2	20	8.4	14	5.9
	M37	28	11.8	88	37.1	48	20.3	39	16.5	34	14.3
Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı	M8	51	21.5	128	54.0	38	16.0	15	6.3	5	2.1
	M9	37	15.6	90	38.0	46	19.4	33	13.9	31	13.1
	M10	25	10.5	95	40.1	50	21.1	36	15.2	31	13.1
	M11	9	3.8	20	8.4	46	19.4	88	37.1	74	31.2
	M12	32	13.5	56	23.6	49	20.7	59	24.9	41	17.3
	M15	68	28.7	128	54.0	31	13.1	9	3.8	1	.4
	M19	27	11.4	104	43.9	69	29.1	28	11.8	9	3.8
	M23	7	3.0	23	9.7	55	23.2	78	32.9	74	31.2
	M30	15	6.3	60	25.3	81	34.2	67	28.3	14	5.9
	M40	7	3.0	41	17.3	94	39.7	73	30.8	22	9.3
Öğretim Programlarının Proje ile Uyumu	M20	16	6.8	80	33.8	98	41.4	36	15.2	7	3.0
	M27	20	8.4	104	43.9	74	31.2	26	11.0	13	5.5
	M32	25	10.5	86	36.3	66	27.8	48	20.3	12	5.1
	M38	33	13.9	146	61.6	45	19.0	12	5.1	1	.4
	M39	39	16.5	135	57.0	50	21.1	11	4.6	2	.8
Projenin Eğitim-Öğretime Katkısı	M1	57	24.1	132	55.7	31	13.1	12	5.1	5	2.1
	M2	52	21.9	127	53.6	41	17.3	13	5.5	4	1.7
	M3	42	17.7	94	39.7	59	24.9	35	14.8	7	3.0
	M4	41	17.3	113	47.7	61	25.7	19	8.0	3	1.3
	M5	35	14.8	92	38.8	60	25.3	45	19.0	5	2.1
	M6	13	5.5	38	16.0	57	24.1	99	41.8	30	12.7
	M7	67	28.3	107	45.1	44	18.6	16	6.8	3	1.3
	M16	35	14.8	100	42.2	65	27.4	30	12.7	7	3.0
	M21	42	17.7	91	38.4	52	21.9	26	11.0	26	11.0
	M22	14	5.9	54	22.8	85	35.9	45	19.0	39	16.5
Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	M25	19	8.0	63	26.6	98	41.4	41	17.3	16	6.8
	M28	32	13.5	124	52.3	48	20.3	27	11.4	6	2.5
	M34	12	5.1	92	38.8	48	20.3	58	24.5	27	11.4
	M35	24	10.1	105	44.3	58	24.5	33	13.9	17	7.2
	M36	21	8.9	105	44.3	43	18.1	45	19.0	23	9.7

4.3.KORELASYON ANALİZİNE İLİŞKİN BULGULAR

Bu bölümde araştırma kapsamında Fatih Projesi anketi içerisinde yer alan öğretmenlerin hizmet içi eğitim alma durumu ile diğer yedi soru arasındaki ilişki yönü ve büyüklüğünü belirlemek için yapılan Spearman Korelasyon Analizi sonuçları yer almaktadır.

4.3.1. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu İle Sınıflarda Etkileşimli Tahta Kullanma Durumu Arasındaki Korelasyon Analizi

Öğretmenlerin hizmet içi eğitim alma durumu ile sınıflarda etkileşimli tahta kullanma durumu arasındaki ilişkiyi belirlemek için Spearman korelasyon analizine bakılarak analiz sonuçları Tablo 24'de yer almaktadır.

Tablo-24 Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu İle Sınıflarda Etkileşimli Tahta Kullanma Durumu Arasındaki Korelasyon

Boyutlar		Etkileşimli Tahta Kullanma
Spearman'srho	Hizmet İçi Eğitim Alma	CorrelationCoefficient
		-,117
		Sig. (2-tailed)
		,072
	N	237

Tablo 24'te korelasyon analizine ilişkin bulgulara göre; öğretmenlerin hizmet içi eğitim alma durumu ile etkileşimli tahta kullanma durumu arasında anlamlı bir ilişki yoktur; $r=-0,117$, $p>0,05$. Bu sonuçlara göre hizmet içi eğitim alma durumu etkileşimli tahta kullanma durumunu etkilememektedir.

4.3.2. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu İle Kendilerine Ait Tablet Bilgisayarı Kullanma Durumu Arasındaki Korelasyon Analizi

Öğretmenlerin hizmet içi eğitim alma durumu ile kendisine ait tablet bilgisayar kullanma durumu arasındaki ilişkiyi belirlemek için Spearman korelasyon analizine bakılarak analiz sonuçları Tablo 25'te yer almaktadır.

Tablo-25 Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu İle Kendilerine Ait Tablet Bilgisayarı Kullanma Durumu Arasındaki Korelasyon

Boyutlar		Tablet Bilgisayarı Kullanma
Spearman'srho	Hizmet İçi Eğitim Alma	CorrelationCoefficient
		Sig. (2-tailed)
		N

Tablo 25'te korelasyon analizine ilişkin bulgulara göre; öğretmenlerin hizmet içi eğitim alma durumu ile kendilerine ait tablet bilgisayar kullanma durumu arasında anlamlı ilişki yoktur; $r=-0,032$, $p>0,05$. Bu sonuçlara göre hizmet içi eğitim alma durumu öğretmenlerin kendilerine ait tablet bilgisayar kullanma durumunu etkilememektedir.

4.3.3. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu İle Okuldaki Doküman Kamera'yı Kullanma Durumu Arasındaki Korelasyon Analizi

Öğretmenlerin hizmet içi eğitim alma durumu ile okuldaki doküman kamerayı kullanma durumu arasındaki ilişkiyi belirlemek için Spearman korelasyon analizine bakılarak analiz sonuçları Tablo 26'da yer almaktadır.

Tablo-26 Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu İle Okuldaki Doküman Kamerayı Kullanma Durumu Arasındaki Korelasyon

Boyutlar		Okuldaki Doküman Kamera'yı Kullanma
Spearman'srho	Hizmet İçi Eğitim Alma	CorrelationCoefficient
		Sig. (2-tailed)
		N

Tablo 26'da korelasyon analizine ilişkin bulgulara göre; öğretmenlerin hizmet içi eğitim alma durumu ile okuldaki doküman kamerayı kullanma durumu arasında anlamlı ilişki yoktur; $r=-0,057$, $p>0,05$. Bu sonuçlara göre hizmet içi eğitim alma

durumu öğretmenlerin okuldaki doküman kamerayı kullanma durumunu etkilememektedir.

4.3.4. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu İle Okuldaki Fatih Projesi Yazıcısını Kullanma Durumu Arasındaki Korelasyon Analizi

Öğretmenlerin hizmet içi eğitim alma durumu ile okuldaki Fatih Projesi yazıcısını kullanma durumu arasındaki ilişkiyi belirlemek için Spearman korelasyon analizine bakılarak analiz sonuçları Tablo 27’de yer almaktadır.

Tablo-27 Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu İle Okuldaki Fatih Projesi Yazıcısını Kullanma Durumu Arasındaki Korelasyon

Boyutlar		Fatih Projesi Yazıcısını Kullanma
Spearman'srho	Hizmet İçi Eğitim Alma	CorrelationCoefficient
		-,022
		Sig. (2-tailed)
		,738
		N
		237

Tablo 27’de korelasyon analizine ilişkin bulgulara göre; öğretmenlerin hizmet içi eğitim alma durumu ile okuldaki Fatih Projesi yazıcısını kullanma durumu arasında anlamlı ilişki yoktur; $r=-0,022$, $p>0,05$. Bu sonuçlara göre hizmet içi eğitim alma durumu öğretmenlerin okuldaki Fatih Projesi yazıcısını kullanma durumunu etkilememektedir.

4.3.5. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu İle Eğitim Bilişim Ağı’ındaki e-içerikleri Kullanma Durumu Arasındaki Korelasyon Analizi

Öğretmenlerin hizmet içi eğitim alma durumu ile Eğitim Bilişim Ağı’ındaki e-içerikleri kullanma durumu arasındaki ilişkiyi belirlemek için Spearman korelasyon analizine bakılarak analiz sonuçları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo-28 Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu İle Eğitim Bilişim Ağı'ndaki e-içerikleri Kullanma Durumu Arasındaki Korelasyon

Boyutlar		Eğitim Bilişim Ağı'ndaki e-içerikleri Kullanma	
Spearman'srho	Hizmet İçi Eğitim Alma	Correlation Coefficient	0,312
		Sig. (2-tailed)	,001
		N	237

Tablo 28'de korelasyon analizine ilişkin bulgulara göre; öğretmenlerin hizmet içi eğitim alma durumu ile Eğitim Bilişim Ağı'ndaki e-içerikleri kullanma durumu arasında anlamlı ve orta düzeyde pozitif bir ilişki vardır; $r=0,312$, $p<0,05$. Bu sonuçlara göre hizmet içi eğitim alma durumu arttıkça öğretmenlerin Eğitim Bilişim Ağı'ndaki e-içerikleri kullanma durumu da artmaktadır.

4.3.6. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu İle Fatih Projesi Bileşenlerini Kullanma Durumu Arasındaki Korelasyon Analizi

Öğretmenlerin hizmet içi eğitim alma durumu ile Fatih Projesi bileşenlerini kullanma durumu arasındaki ilişkiyi belirlemek için Spearman korelasyon analizine bakılarak analiz sonuçları Tablo 29'da yer almaktadır.

Tablo-29 Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu İle Fatih Projesi Bileşenlerini Kullanma Durumu Arasındaki Korelasyon

Boyutlar		Fatih Projesi Bileşenlerini Kullanma	
Spearman'srho	Hizmet İçi Eğitim Alma	Correlation Coefficient	0,415
		Sig. (2-tailed)	,001
		N	237

Tablo 29’da korelasyon analizine ilişkin bulgulara göre; öğretmenlerin hizmet içi eğitim alma durumu ile Fatih Projesi bileşenlerini kullanma durumu arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır; $r=0,415$, $p<0,05$. Bu sonuçlara göre hizmet içi eğitim alma durumu arttıkça öğretmenlerin Fatih Projesi bileşenlerini kullanma durumu da artmaktadır.

4.4 DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERLE FATİH PROJESİ TUTUM ÖLÇEĞİ VE ALT BOYUTLARINA İLİŞKİN ANALİZ SONUÇLARI

4.4.1. Cinsiyet Değişkenine İlişkin t-testi Sonuçları

Cinsiyet değişkeni ile Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirmesine yönelik tutum ölçeği ve alt boyutları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla da ilişkisiz t-testi yapılmıştır. Tablo 30’da t-testine ilişkin analiz sonuçları görülmektedir.

Tablo-30 Cinsiyet Değişkeni İle Fatih Projesi Uygulama Sonuçları Değerlendirmesine Yönelik Tutum Ölçeği Ve Alt Boyutlarına İlişkin t-testi Sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	p																																																								
Öğretim Programlarının Proje İle Uyumu	Kadın	156	12,762	2,465	235	2,939	0,004																																																								
	Erkek	81	11,728	2,761				Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı	Kadın	156	30,044	5,164	235	4,030	0,000	Erkek	81	27,308	4,5294	Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği	Kadın	156	27,557	4,767	235	1,627	0,105	Erkek	81	26,530	4,286	Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Kadın	156	13,666	2,90791	235	0,209	0,834	Erkek	81	13,580	3,21661	Projenin Eğitim Öğretime Katkısı	Kadın	156	25,859	5,790	236	2,468	0,014	Erkek	81	23,827	6,418	Fatih Projesi Tutum Ölçeği	Kadın	156	109,891	15,410	235	3,369	0,001
Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı	Kadın	156	30,044	5,164	235	4,030	0,000																																																								
	Erkek	81	27,308	4,5294				Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği	Kadın	156	27,557	4,767	235	1,627	0,105	Erkek	81	26,530	4,286	Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Kadın	156	13,666	2,90791	235	0,209	0,834	Erkek	81	13,580	3,21661	Projenin Eğitim Öğretime Katkısı	Kadın	156	25,859	5,790	236	2,468	0,014	Erkek	81	23,827	6,418	Fatih Projesi Tutum Ölçeği	Kadın	156	109,891	15,410	235	3,369	0,001	Erkek	81	102,975	14,141								
Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği	Kadın	156	27,557	4,767	235	1,627	0,105																																																								
	Erkek	81	26,530	4,286				Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Kadın	156	13,666	2,90791	235	0,209	0,834	Erkek	81	13,580	3,21661	Projenin Eğitim Öğretime Katkısı	Kadın	156	25,859	5,790	236	2,468	0,014	Erkek	81	23,827	6,418	Fatih Projesi Tutum Ölçeği	Kadın	156	109,891	15,410	235	3,369	0,001	Erkek	81	102,975	14,141																				
Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Kadın	156	13,666	2,90791	235	0,209	0,834																																																								
	Erkek	81	13,580	3,21661				Projenin Eğitim Öğretime Katkısı	Kadın	156	25,859	5,790	236	2,468	0,014	Erkek	81	23,827	6,418	Fatih Projesi Tutum Ölçeği	Kadın	156	109,891	15,410	235	3,369	0,001	Erkek	81	102,975	14,141																																
Projenin Eğitim Öğretime Katkısı	Kadın	156	25,859	5,790	236	2,468	0,014																																																								
	Erkek	81	23,827	6,418				Fatih Projesi Tutum Ölçeği	Kadın	156	109,891	15,410	235	3,369	0,001	Erkek	81	102,975	14,141																																												
Fatih Projesi Tutum Ölçeği	Kadın	156	109,891	15,410	235	3,369	0,001																																																								
	Erkek	81	102,975	14,141																																																											

Tablo 30 incelendiğinde öğretim programlarının proje ile uyumu alt boyutuna ilişkin kadın öğretmenlerin ortalama puanı 12,762, erkek öğretmenlerin ortalama puanı 11,728 olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkeni ile öğretim programlarının proje ile uyumu ortalama puanı arasında istatistiki olarak anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır ($t_{(235)}=2,939$, $p=0,00<0,05$). Bu sonuçlara göre kadın

bireylerin erkek bireylere göre öğretim programlarının proje ile uyumu ortalamasının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı alt boyutuna ilişkin kadın öğretmenlerin ortalama puanı 30,04, erkek öğretmenlerin ortalama puanı 27,308 olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkeni ile Fatih Projesi bileşenlerinin kullanımı ortalama puanı arasında istatistiki olarak anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır ($t_{(235)}=4,030$, $p=0,00<0,05$). Bu sonuçlara göre kadın bireylerin erkek bireylere göre Fatih Projesi bileşenlerinin kullanımı ortalamasının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği alt boyutuna ilişkin kadın öğretmenlerin ortalama puanı 27,55, erkek öğretmenlerin ortalama puanı 26,53 olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkeni ile proje yönetim süreçleri ve bileşen yeterliliği ortalama puanı arasında istatistiki olarak anlamlı farklılık ortaya çıkmamıştır ($t_{(235)}=1,627$, $p=0,10>0,05$). Bu sonuçlara göre kadın ve erkek bireylere göre proje yönetim süreçleri ve bileşen yeterliliği ortalamaları arasında bir fark yoktur. Cinsiyetin proje yönetim süreçleri ve bileşen yeterliliği boyutu üzerinde bir etkisi bulunmamaktadır.

Hizmet içi Eğitim İhtiyacı alt boyutuna ilişkin kadın öğretmenlerin ortalama puanı 13,66, erkek öğretmenlerin ortalama puanı 13,58 olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkeni ile hizmet içi eğitim ihtiyacı ortalama puanı arasında istatistiki olarak anlamlı farklılık ortaya çıkmamıştır ($t_{(235)}=0,209$, $p=0,83>0,05$). Bu sonuçlara göre kadın ve erkek öğretmenlere göre hizmet içi eğitim ihtiyacı ortalamaları arasında bir fark yoktur. Cinsiyetin hizmet içi eğitim ihtiyacı boyutu üzerinde bir etkisi bulunmamaktadır.

Projenin Eğitim Öğretime Katkısı alt boyutuna ilişkin kadın öğretmenlerin ortalama puanı 25,85, erkek öğretmenlerin ortalama puanı 23,82 olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkeni ile projenin eğitim öğretime katkısı ortalama puanı arasında istatistiki olarak anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır ($t_{(235)}=2,468$, $p=0,01<0,05$). Bu sonuçlara göre kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre projenin eğitim öğretime katkısı ortalamasının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Fatih Projesi Tutum Ölçeğine ilişkin kadın öğretmenlerin ortalama puanı 109,89, erkek öğretmenlerin ortalama puanı 102,97 olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkeni ile Fatih Projesi Tutum Ölçeği ortalama puanı arasında istatistiki olarak anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır ($t_{(235)}=3,369$, $p=0,00<0,05$). Bu sonuçlara göre kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre Fatih Projesi Tutum Ölçeği ortalamasının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

4.4.2. Yaş Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları

Yaş değişkeni ile Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirmesine yönelik tutum ölçeği ve alt boyutları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ANOVA analizi yapılmıştır. Tablo 31'de ANOVA analizine ilişkin analiz sonuçları görülmektedir.

Tablo-31 Yaş Değişkeni İle Fatih Projesi Uygulama Sonuçları Değerlendirmesine Yönelik Tutum Ölçeği Ve Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları

Boyutlar		Karelerin Toplamı	df	Kare Ortalamaları	f	p	Anlamlı Fark
Öğretim Programlarının Proje İle Uyumunu	Gruplar Arası	38,157	6	6,360	,931	,473	Yok
	Gruplar İçi	1571,142	230	6,831			
	Toplam	1609,300	236				
Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı	Gruplar Arası	162,565	6	27,094	1,036	,402	Yok
	Gruplar İçi	6012,583	230	26,142			
	Toplam	6175,148	236				
Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği	Gruplar Arası	216,178	6	36,030	1,715	,118	Yok
	Gruplar İçi	4832,691	230	21,012			
	Toplam	5048,869	236				
Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplar Arası	48,469	6	8,078	,889	,504	Yok
	Gruplar İçi	2090,324	230	9,088			
	Toplam	2138,793	236				
Projenin Eğitim Öğretime Katkısı	Gruplar Arası	527,350	6	87,892	2,470	,025	Var
	Gruplar İçi	8185,232	230	35,588			
	Toplam	8712,582	236				
Fatih Projesi Tutum Ölçeği	Gruplar Arası	3050,773	6	508,462	2,236	,041	Var
	Gruplar İçi	52306,299	230	227,419			
	Toplam	55357,072	236				

Tablo 31’de yer alan analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin yaş değişkenine göre Öğretim Programlarının Proje İle Uyumunu alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde; yaş aralığı 26-30 olan bireylerin puan ortalaması 12,33, yaş aralığı 31-35 olan bireylerin puan ortalaması 12,50, yaş aralığı 36-40 olan bireylerin puan ortalaması 11,50, yaş aralığı 41-45 olan bireylerin puan ortalaması 12,53, yaş aralığı 46-50 olan bireylerin puan ortalaması 12,95, yaş aralığı 51-55 olan bireylerin puan ortalaması 13,13 ve yaş aralığı 55 ve üzeri olan bireylerin puan ortalaması 12,16 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin yaş durumuna göre Öğretim Programlarının Proje İle Uyumunu alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(6-230)}= 0,931$, $p=0,47>0,05$). Bu sonuçlara göre yaş değişkeninin öğretim programlarının proje ile uyumu üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Öğretmenlerin yaş değişkenine göre Fatih Projesi bileşenlerinin kullanımı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde; yaş aralığı 26-30 olan bireylerin puan ortalaması 30,00, yaş aralığı 31-35 olan bireylerin puan ortalaması 30,13, yaş aralığı 36-40 olan bireylerin puan ortalaması 28,01, yaş aralığı 41-45 olan bireylerin puan ortalaması 29,28, yaş aralığı 46-50 olan bireylerin puan ortalaması 29,83, yaş aralığı 51-55 olan bireylerin puan ortalaması 29,72 ve yaş aralığı 55 ve üzeri olan bireylerin puan ortalaması 28,25 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin yaş durumuna göre Fatih Projesi bileşenlerinin kullanımı alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(6-230)}= 1,036$, $p=0,40>0,05$). Bu sonuçlara göre yaş değişkeninin Fatih Projesi bileşenlerinin kullanımı üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Öğretmenlerin yaş değişkenine göre Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde; yaş aralığı 26-30 olan bireylerin puan ortalaması 29,11, yaş aralığı 31-35 olan bireylerin puan ortalaması 28,10, yaş aralığı 36-40 olan bireylerin puan ortalaması 26,29, yaş aralığı 41-45 olan bireylerin puan ortalaması 27,50, yaş aralığı 46-50 olan bireylerin puan ortalaması 27,33, yaş aralığı 51-55 olan bireylerin puan ortalaması 27,63 ve yaş aralığı 55 ve üzeri olan bireylerin puan ortalaması 25,00 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin yaş durumuna göre Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(6-230)}= 1,715$, $p=0,11>0,05$). Bu sonuçlara göre yaş değişkeninin Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Öğretmenlerin yaş değişkenine göre Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde; yaş aralığı 26-30 olan bireylerin puan ortalaması

13,88, yaş aralığı 31-35 olan bireylerin puan ortalaması 13,70, yaş aralığı 36-40 olan bireylerin puan ortalaması 13,30, yaş aralığı 41-45 olan bireylerin puan ortalaması 14,18, yaş aralığı 46-50 olan bireylerin puan ortalaması 13,79, yaş aralığı 51-55 olan bireylerin puan ortalaması 13,45 ve yaş aralığı 55 ve üzeri olan bireylerin puan ortalaması 12,33 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin yaş durumuna göre Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(6-230)}= 0,889$, $p=0,50>0,05$). Bu sonuçlara göre yaş değişkeninin Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Öğretmenlerin yaş değişkenine göre Projenin Eğitim Öğretime Katkısı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde; yaş aralığı 26-30 olan bireylerin puan ortalaması 24,77, yaş aralığı 31-35 olan bireylerin puan ortalaması 24,73, yaş aralığı 36-40 olan bireylerin puan ortalaması 23,57, yaş aralığı 41-45 olan bireylerin puan ortalaması 27,01, yaş aralığı 46-50 olan bireylerin puan ortalaması 25,83, yaş aralığı 51-55 olan bireylerin puan ortalaması 26,72 ve yaş aralığı 55 ve üzeri olan bireylerin puan ortalaması 25,16 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin yaş durumuna göre Projenin Eğitim Öğretime Katkısı alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır ($F_{(6-230)}= 2,470$, $p=0,02<0,05$). Bu farklılık yapılan post hoc testleri sonucunda yaş aralığı 36-40 yaş arası olanlar ile 41-45 yaş arası olan öğretmenler arasında olduğu ve yaş aralığı 41-45 yaş arası olan Projenin Eğitim Öğretime Katkısı ortalama puanının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin yaş değişkenine göre Fatih Projesi Tutum Ölçeği ortalama puanları incelendiğinde; yaş aralığı 26-30 olan bireylerin puan ortalaması 110,111, yaş aralığı 31-35 olan bireylerin puan ortalaması 109,166, yaş aralığı 36-40 olan bireylerin puan ortalaması 103,112, yaş aralığı 41-45 olan bireylerin puan ortalaması 110,516, yaş aralığı 46-50 olan bireylerin puan ortalaması 109,750, yaş aralığı 51-55 olan bireylerin puan ortalaması 110,681 ve yaş aralığı 55 ve üzeri olan bireylerin puan ortalaması 100,500 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin yaş durumuna göre Fatih Projesi Tutum Ölçeği ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır ($F_{(6-230)}=2,236$, $p=0,04<0,05$). Bu farklılık yapılan post hoc testleri sonucunda yaş aralığı 36-40 yaş arası olanlar ile 41-45 yaş arası olan öğretmenler arasında olduğu ve yaş aralığı 36-40 yaş arası olan Fatih Projesi Tutum Ölçeği ortalama puanının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

4.4.3. Okul Türü Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları

Okul türü değişkeni ile Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirmesine yönelik tutum ölçeği ve alt boyutları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ANOVA analizi yapılmıştır. Tablo 32'de ANOVA analizine ilişkin analiz sonuçları görülmektedir.

Tablo-32 Okul Türü Değişkeni İle Fatih Projesi Uygulama Sonuçları Değerlendirmesine Yönelik Tutum Ölçeği Ve Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları

Boyutlar		Karelerin Toplamı	df	Kare Ortalamaları	f	p	Anlamlı Fark
Öğretim Programlarının Proje İle Uyumunu	Gruplar Arası	68,928	4	17,232	2,595	,037	Var
	Gruplar İçi	1540,372	232	6,640			
	Toplam	1609,300	236				
Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı	Gruplar Arası	27,290	4	6,822	,257	,905	Yok
	Gruplar İçi	6147,858	232	26,499			
	Toplam	6175,148	236				
Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği	Gruplar Arası	187,034	4	46,759	2,231	,066	Yok
	Gruplar İçi	4861,835	232	20,956			
	Toplam	5048,869	236				
Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplar Arası	124,041	4	31,010	3,571	,008	Var
	Gruplar İçi	2014,752	232	8,684			
	Toplam	2138,793	236				
Projenin Eğitim Öğretime Katkısı	Gruplar Arası	134,886	4	33,721	,912	,458	Yok
	Gruplar İçi	8577,696	232	36,973			
	Toplam	8712,582	236				
Fatih Projesi Tutum Ölçeği	Gruplar Arası	243,185	4	60,796	,256	,906	Yok
	Gruplar İçi	55113,887	232	237,560			
	Toplam	55357,072	236				

Tablo 32'ye göre öğretmenlerin okul türü durumuna göre Öğretim Programlarının Proje İle Uyumuna alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, meslek lisesinde görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 12,67, imam hatip lisesinde görev yapan öğretmenlerin ortalaması 12,10, sosyal bilimler lisesinde görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 11,93, Anadolu lisesinde görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 12,81 ve fen lisesinde görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 11,22 olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin okul türü durumuna göre Öğretim Programlarının Proje İle Uyumuna alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır ($F_{(6-230)}=2,595$, $p=0,03<0,05$). Bu farklılık yapılan post hoc testleri sonucunda okul türü Meslek Lisesi–Fen Lisesinde ve Fen Lisesi-Anadolu Lisesinde çalışan öğretmenler arasında olduğu belirlenmiştir. Okul türü meslek lisesinde çalışan öğretmenlerin öğretim programlarının proje ile uyumu alt boyutu ortalama puanı fen lisesinde çalışan öğretmenlere göre daha yüksek çıkmıştır. Ayrıca, okul türü Anadolu lisesinde çalışan öğretmenlerin öğretim programlarının proje ile uyumu alt boyutu ortalama puanı fen lisesinde çalışan öğretmenlere göre daha yüksek çıkmıştır.

Öğretmenlerin okul türü durumuna göre Fatih Projesi bileşenlerini kullanımı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, meslek lisesinde görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 29,50, imam hatip lisesinde görev yapan öğretmenlerin ortalaması 29,40, sosyal bilimler lisesinde görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 29,26, Anadolu lisesinde görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 28,75 ve fen lisesinde görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 29,40 olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin okul türü durumuna göre Fatih Projesi bileşenlerini kullanımı alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(6-230)}=0,257$, $p=0,90>0,05$). Bu sonuçlara göre okul türü değişkeninin Fatih Projesi bileşenlerini kullanımı üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Öğretmenlerin okul türü durumuna göre Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, meslek lisesinde görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 27,57 imam hatip lisesinde görev yapan öğretmenlerin ortalaması 27,76, sosyal bilimler lisesinde görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 28,73, Anadolu lisesinde görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 26,31 ve fen lisesinde görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 27,96 olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin okul türü durumuna göre Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(6-230)}=2,231$ $p=0,06>0,05$). Bu sonuçlara

göre okul türü değişkeninin Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Öğretmenlerin okul türü durumuna göre hizmet içi eğitim ihtiyacı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, meslek lisesinde görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 12,45, imam hatip lisesinde görev yapan öğretmenlerin ortalaması 12,96, sosyal bilimler lisesinde görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 14,76, Anadolu lisesinde görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 14,00 ve fen lisesinde görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 13,41 olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin okul türü durumuna göre hizmet içi eğitim ihtiyacı alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır ($F_{(6-230)}=3,571$, $p=0,00<0,05$). Bu farklılık yapılan post hoc testleri sonucunda okul türü Meslek Lisesi – Sosyal Bilimler Lisesi, Meslek Lisesi-Anadolu Lisesi ve Sosyal Bilimler Lisesi-İmam Hatip Lisesi arasında olduğu belirlenmiştir. Okul türü sosyal bilimler lisesinde çalışan öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyacı alt boyutu ortalama puanı meslek lisesinde çalışan öğretmenlere göre daha yüksek çıkmıştır. Okul türü Anadolu lisesinde çalışan öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyacı alt boyutu ortalama puanı meslek lisesinde çalışan öğretmenlere göre daha yüksek çıkmıştır. Okul türü Sosyal Bilimler lisesinde çalışan öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyacı alt boyutu ortalama puanı imam hatip lisesinde çalışan öğretmenlere göre daha yüksek çıkmıştır.

Öğretmenlerin okul türü durumuna göre projenin eğitim öğretime katkısı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, meslek lisesinde görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 24,955, imam hatip lisesinde görev yapan öğretmenlerin ortalaması 24,13, sosyal bilimler lisesinde görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 24,86, Anadolu lisesinde görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 25,90 ve fen lisesinde görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 23,96 olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin okul türü durumuna göre projenin eğitim öğretime katkısı alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(6-230)}=0,912$, $p=0,45>0,05$). Bu sonuçlara göre okul türü değişkeninin projenin eğitim öğretime katkısı alt boyutu üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Öğretmenlerin okul türü durumuna göre Fatih Projesi Tutum Ölçeği ortalama puanları incelendiğinde, meslek lisesinde görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 107,200, imam hatip lisesinde görev yapan öğretmenlerin ortalaması 106,366, sosyal bilimler lisesinde görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 109,566, Anadolu lisesinde görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 107,790 ve fen lisesinde görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 105,963 olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin okul türü durumuna göre Fatih Projesi Tutum Ölçeği

ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(6-230)}=0,912$, $p=0,45>0,05$). Bu sonuçlara göre okul türü değişkeninin Fatih Projesi Tutum Ölçeği üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

4.4.4. Mesleki Unvan Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları

Öğretmenlerin mesleki unvan değişkeni ile Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirmesine yönelik tutum ölçeği ve alt boyutları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ANOVA analizi yapılmıştır. Tablo 33'de ANOVA analizine ilişkin analiz sonuçları görülmektedir.

Tablo-33 Öğretmenlerin Mesleki Unvan Değişkeni İle Fatih Projesi Uygulama Sonuçları Değerlendirmesine Yönelik Tutum Ölçeği Ve Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları

Boyutlar		Karelerin Toplamı	df	Kare Ortalamaları	f	p	Anlamlı Fark
Öğretim Programlarının Proje İle Uyumunu	Gruplar Arası	4,632	2	2,316	,338	,714	Yok
	Gruplar İçi	1604,667	234	6,858			
	Toplam	1609,300	236				
Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı	Gruplar Arası	242,244	2	121,122	4,777	,009	Var
	Gruplar İçi	5932,904	234	25,354			
	Toplam	6175,148	236				
Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği	Gruplar Arası	121,599	2	60,800	2,887	,058	Yok
	Gruplar İçi	4927,270	234	21,057			
	Toplam	5048,869	236				
Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplar Arası	39,601	2	19,800	2,207	,112	Yok
	Gruplar İçi	2099,193	234	8,971			
	Toplam	2138,793	236				
Projenin Eğitim Öğretime Katkısı	Gruplar Arası	51,152	2	25,576	,691	,502	Yok
	Gruplar İçi	8661,431	234	37,015			
	Toplam	8712,582	236				
Fatih Projesi Tutum Ölçeği	Gruplar Arası	1444,760	2	722,380	3,135	,045	Var
	Gruplar İçi	53912,312	234	230,394			
	Toplam	55357,072	236				

Tablo 33'e göre öğretmenlerin mesleki unvan durumuna göre Öğretim Programlarının Proje İle Uyumunu alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde; okul müdürü olarak görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 11,33, müdür yardımcısı olarak görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 12,17 ve öğretmen olarak görev

yapan bireylerin puan ortalaması 12,44 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki unvan durumuna göre öğretim programlarının proje ile uyumu alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(2-234)}=0,338$, $p=0,71>0,05$). Bu sonuçlara göre mesleki unvan değişkeninin öğretim programlarının proje ile uyumu üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Öğretmenlerin mesleki unvan durumuna göre Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde; okul müdürü olarak görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 23,33, müdür yardımcısı olarak görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 26,41 ve öğretmen olarak görev yapan bireylerin puan ortalaması 29,40 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki unvan durumuna göre Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır ($F_{(2-234)}=4,777$, $p=0,00<0,05$). Bu farklılık yapılan post hoc testleri sonucunda mesleki unvanı okul müdürü-öğretmen ve müdür yardımcısı-öğretmen arasında olduğu belirlenmiştir. Mesleki unvanı öğretmen olan bireylerin Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı alt boyutu ortalama puanı mesleki unvanı okul müdürü olan bireylere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Mesleki unvanı öğretmen olan bireylerin Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı alt boyutu ortalama puanı mesleki unvanı müdür yardımcısı olan bireylere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin mesleki unvan durumuna göre Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde; okul müdürü olarak görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 23,66, müdür yardımcısı olarak görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 25,11 ve öğretmen olarak görev yapan bireylerin puan ortalaması 27,41 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki unvan durumuna göre Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(2-234)}=2,887$, $p=0,58>0,05$). Bu sonuçlara göre mesleki unvan değişkeninin Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Öğretmenlerin mesleki unvan durumuna göre Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde; okul müdürü olarak görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 13,33, müdür yardımcısı olarak görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 12,17 ve öğretmen olarak görev yapan bireylerin puan ortalaması 13,75 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki unvan durumuna göre Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(2-234)}=2,207$, $p=0,11>0,05$). Bu sonuçlara göre mesleki unvan değişkeninin Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Öğretmenlerin mesleki unvan durumuna göre Projenin Eğitim Öğretime Katkısı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde; okul müdürü olarak görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 27,00, müdür yardımcısı olarak görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 23,64 ve öğretmen olarak görev yapan bireylerin puan ortalaması 25,25 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki unvan durumuna göre Projenin Eğitim Öğretime Katkısı alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(2-234)}=0,691$, $p=0,50>0,05$). Bu sonuçlara göre mesleki unvan değişkeninin Projenin Eğitim Öğretime Katkısı üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Öğretmenlerin mesleki unvan durumuna göre Fatih Projesi Tutum Ölçeği ortalama puanları incelendiğinde; okul müdürü olarak görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 98,66, müdür yardımcısı olarak görev yapan öğretmenlerin puan ortalaması 99,52 ve öğretmen olarak görev yapan bireylerin puan ortalaması 108,27 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki unvan durumuna göre Fatih Projesi Tutum Ölçeği ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır ($F_{(2-234)}=3,135$, $p=0,04<0,05$). Bu farklılık yapılan post hoc testleri sonucunda mesleki unvanı müdür yardımcısı-öğretmen arasında olduğu belirlenmiştir. Mesleki unvanı öğretmen olan bireylerin Fatih Projesi Tutum Ölçeği ortalama puanı mesleki unvanı müdür yardımcısı olan bireylere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

4.4.5. Branş Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları

Öğretmenlerin mesleki branş değişkeni ile Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirmesine yönelik tutum ölçeği ve alt boyutları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ANOVA analizi yapılmıştır. Tablo 34'te ANOVA analizine ilişkin analiz sonuçları görülmektedir.

Tablo-34 Öğretmenlerin Branş Değişkeni İle Fatih Projesi Uygulama Sonuçları Değerlendirmesine Yönelik Tutum Ölçeği Ve Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları

Boyutlar		Karelerin Toplamı	df	Kare Ortalamaları	f	p	Anlamlı Fark
Öğretim Programlarının Proje İle Uyumunu	Gruplar Arası	77,559	12	6,463	,945	,503	Yok
	Gruplar İçi	1531,740	224	6,838			
	Toplam	1609,300	236				
Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı	Gruplar Arası	341,579	12	28,465	1,093	,367	Yok
	Gruplar İçi	5833,569	224	26,043			
	Toplam	6175,148	236				
Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği	Gruplar Arası	255,077	12	21,256	,993	,456	Yok
	Gruplar İçi	4793,792	224	21,401			
	Toplam	5048,869	236				
Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplar Arası	125,760	12	10,480	1,166	,309	Yok
	Gruplar İçi	2013,033	224	8,987			
	Toplam	2138,793	236				
Projenin Eğitim Öğretime Katkısı	Gruplar Arası	456,286	12	38,024	1,032	,421	Yok
	Gruplar İçi	8256,296	224	36,858			
	Toplam	8712,582	236				
Fatih Projesi Tutum Ölçeği	Gruplar Arası	3015,548	12	251,296	1,075	,382	Yok
	Gruplar İçi	52341,524	224	233,668			
	Toplam	55357,072	236				

Tablo 34'e göre öğretmenlerin mesleki branş durumuna göre öğretim programlarının proje ile uyumu alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde; edebiyat öğretmenlerinin puan ortalaması 12,47, tarih öğretmenlerinin puan ortalaması 12,21, coğrafya öğretmenlerinin puan ortalaması 12,50, felsefe öğretmenlerinin puan

ortalaması 12,00, matematik öğretmenlerinin puan ortalaması 12,33, fizik öğretmenlerinin puan ortalaması 12,47, kimya öğretmenlerinin puan ortalaması 12,81, biyoloji öğretmenlerinin puan ortalaması 11,23, İngilizce öğretmenlerinin puan ortalaması 12,69, beden eğitimi öğretmenlerinin puan ortalaması 12,66, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin puan ortalaması 10,57, din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin puan ortalaması 14,14 ve diğer öğretmenlerinin puan ortalaması 12,73 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki branş durumuna göre öğretim programlarının proje ile uyumu alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(12-224)}=0,945$, $p=0,50>0,05$). Bu sonuçlara göre mesleki branş değişkeninin öğretim programlarının proje ile uyumu üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 34'e göre öğretmenlerin mesleki branş durumuna göre Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde; edebiyat öğretmenlerinin puan ortalaması 29,14, tarih öğretmenlerinin puan ortalaması 28,35, coğrafya öğretmenlerinin puan ortalaması 28,62, felsefe öğretmenlerinin puan ortalaması 31,40, matematik öğretmenlerinin puan ortalaması 28,43, fizik öğretmenlerinin puan ortalaması 28,11, kimya öğretmenlerinin puan ortalaması 30,00, biyoloji öğretmenlerinin puan ortalaması 28,28, İngilizce öğretmenlerinin puan ortalaması 30,50, beden eğitimi öğretmenlerinin puan ortalaması 27,33, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin puan ortalaması 25,57, din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin puan ortalaması 27,71 ve diğer öğretmenlerinin puan ortalaması 30,83 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki branş durumuna göre Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(12-224)}=1,093$, $p=0,36>0,05$). Bu sonuçlara göre mesleki branş değişkeninin Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 34'e göre öğretmenlerin mesleki branş durumuna göre Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde; edebiyat öğretmenlerinin puan ortalaması 27,45, tarih öğretmenlerinin puan ortalaması 27,14, coğrafya öğretmenlerinin puan ortalaması 27,25, felsefe öğretmenlerinin puan ortalaması 28,40, matematik öğretmenlerinin puan ortalaması 26,02, fizik öğretmenlerinin puan ortalaması 26,05, kimya öğretmenlerinin puan ortalaması 26,36, biyoloji öğretmenlerinin puan ortalaması 28,41, İngilizce öğretmenlerinin puan ortalaması 28,65, beden eğitimi öğretmenlerinin puan ortalaması 26,00, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin puan ortalaması 24,57, din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin puan ortalaması 28,71 ve diğer öğretmenlerinin puan ortalaması 27,73 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki branş durumuna göre Proje

Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(12-224)}=0,993$, $p=0,45>0,05$). Bu sonuçlara göre mesleki branş değişkeninin Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 34'e göre öğretmenlerin mesleki branş durumuna göre Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde; edebiyat öğretmenlerinin puan ortalaması 14,30, tarih öğretmenlerinin puan ortalaması 12,42, coğrafya öğretmenlerinin puan ortalaması 13,93, felsefe öğretmenlerinin puan ortalaması 14,20, matematik öğretmenlerinin puan ortalaması 13,35, fizik öğretmenlerinin puan ortalaması 12,76, kimya öğretmenlerinin puan ortalaması 14,27, biyoloji öğretmenlerinin puan ortalaması 12,70, İngilizce öğretmenlerinin puan ortalaması 14,84, beden eğitimi öğretmenlerinin puan ortalaması 13,16, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin puan ortalaması 13,42, din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin puan ortalaması 12,57 ve diğer öğretmenlerinin puan ortalaması 13,50 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki branş durumuna göre Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(12-224)}=1,166$, $p=0,30>0,05$). Bu sonuçlara göre mesleki branş değişkeninin Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 34'e göre öğretmenlerin mesleki branş durumuna göre Projenin Eğitim Öğretime Katkısı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde; edebiyat öğretmenlerinin puan ortalaması 25,42, tarih öğretmenlerinin puan ortalaması 20,92, coğrafya öğretmenlerinin puan ortalaması 24,37, felsefe öğretmenlerinin puan ortalaması 27,40, matematik öğretmenlerinin puan ortalaması 25,58, fizik öğretmenlerinin puan ortalaması 24,82, kimya öğretmenlerinin puan ortalaması 25,09, biyoloji öğretmenlerinin puan ortalaması 23,94, İngilizce öğretmenlerinin puan ortalaması 25,65, beden eğitimi öğretmenlerinin puan ortalaması 27,16, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin puan ortalaması 23,32, din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin puan ortalaması 27,71 ve diğer öğretmenlerinin puan ortalaması 26,20 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki branş durumuna göre Projenin Eğitim Öğretime Katkısı ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(12-224)}=1,166$, $p=0,30>0,05$). Bu sonuçlara göre mesleki branş değişkeninin Projenin Eğitim Öğretime Katkısı üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 34'e göre öğretmenlerin mesleki branş durumuna göre Fatih Projesi Tutum Ölçeği ortalama puanları incelendiğinde; edebiyat öğretmenlerinin puan ortalaması 108,80, tarih öğretmenlerinin puan ortalaması 101,07, coğrafya öğretmenlerinin puan ortalaması 106,68, felsefe öğretmenlerinin puan ortalaması

113,40, matematik öğretmenlerinin puan ortalaması 105,74, fizik öğretmenlerinin puan ortalaması 104,23, kimya öğretmenlerinin puan ortalaması 108,54, biyoloji öğretmenlerinin puan ortalaması 105,17, İngilizce öğretmenlerinin puan ortalaması 112,34, beden eğitimi öğretmenlerinin puan ortalaması 106,33, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin puan ortalaması 97,42, din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin puan ortalaması 110,85 ve diğer öğretmenlerinin puan ortalaması 111,00 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki branş durumuna göre Fatih Projesi Tutum Ölçeği ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(12-224)}=1,075$, $p=0,38>0,05$). Bu sonuçlara göre mesleki branş değişkeninin Fatih Projesi Tutum Ölçeği üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

4.4.6. Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları

Öğretmenlerin eğitim durumu değişkeni ile Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirmesine yönelik tutum ölçeği ve alt boyutları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ANOVA analizi yapılmıştır. Tablo 35'de ANOVA analizine ilişkin analiz sonuçları görülmektedir.

Tablo-35 Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkeni İle Fatih Projesi Uygulama Sonuçları Değerlendirmesine Yönelik Tutum Ölçeği Ve Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları

Boyutlar		Karelerin Toplamı	df	Kare Ortalamaları	f	p	Anlamlı Fark
Öğretim Programlarının Proje İle Uyumunu	Gruplar Arası	18,761	3	6,254	,916	,434	Yok
	Gruplar İçi	1590,539	233	6,826			
	Toplam	1609,300	236				
Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı	Gruplar Arası	257,975	3	85,992	3,386	,019	Var
	Gruplar İçi	5917,173	233	25,396			
	Toplam	6175,148	236				
Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği	Gruplar Arası	170,948	3	56,983	2,722	,045	Var
	Gruplar İçi	4877,921	233	20,935			
	Toplam	5048,869	236				
Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplar Arası	3,712	3	1,237	,135	,939	Yok
	Gruplar İçi	2135,081	233	9,163			
	Toplam	2138,793	236				
Projenin Eğitim Öğretime Katkısı	Gruplar Arası	106,982	3	35,661	,966	,410	Yok
	Gruplar İçi	8605,600	233	36,934			
	Toplam	8712,582	236				
Fatih Projesi Tutum Ölçeği	Gruplar Arası	1955,601	3	651,867	2,844	,038	Var
	Gruplar İçi	53401,471	233	229,191			
	Toplam	55357,072	236				

Tablo 35'e göre öğretmenlerin eğitim durumuna göre Öğretim Programlarının Proje İle Uyumunu alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde eğitim durumu; ön lisans olan öğretmenlerin puan ortalaması 13,50, lisans olan öğretmenlerin puan ortalaması 12,54, yüksek lisans olan öğretmenlerin puan ortalaması 11,92 ve

doktora olan öğretmenlerin puan ortalaması 12,00 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin eğitim durumuna göre Öğretim Programlarının Proje İle Uyumu alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(3-233)}=0,916$, $p=0,43>0,05$). Bu sonuçlara göre eğitim durumu değişkeninin Öğretim Programlarının Proje İle Uyumu üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 35'e göre öğretmenlerin eğitim durumuna göre Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde eğitim durumu; ön lisans olan öğretmenlerin puan ortalaması 29,50, lisans olan öğretmenlerin puan ortalaması 29,68, yüksek lisans olan öğretmenlerin puan ortalaması 27,32 ve doktora olan öğretmenlerin puan ortalaması 26,25 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin eğitim durumuna göre Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır ($F_{(3-233)}=3,386$, $p=0,01<0,05$). Bu farklılık yapılan post hoc testleri sonucunda eğitim durumu lisans-yüksek lisans olan öğretmenler arasında olduğu belirlenmiştir. Eğitim durumu lisans olan öğretmenlerin Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı ortalama puanı eğitim durumu yüksek lisans olan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 35'e göre öğretmenlerin eğitim durumuna göre Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde eğitim durumu; ön lisans olan öğretmenlerin puan ortalaması 31,50, lisans olan öğretmenlerin puan ortalaması 27,59, yüksek lisans olan öğretmenlerin puan ortalaması 25,82 ve doktora olan öğretmenlerin puan ortalaması 25,75 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin eğitim durumuna göre Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır ($F_{(3-233)}=2,722$, $p=0,04<0,05$). Bu farklılık yapılan post hoc testleri sonucunda eğitim durumu lisans-yüksek lisans olan öğretmenler arasında olduğu belirlenmiştir. Eğitim durumu lisans olan öğretmenlerin Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği ortalama puanı eğitim durumu yüksek lisans olan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 35'e göre öğretmenlerin eğitim durumuna göre Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde eğitim durumu; ön lisans olan öğretmenlerin puan ortalaması 14,00, lisans olan öğretmenlerin puan ortalaması 13,69, yüksek lisans olan öğretmenlerin puan ortalaması 13,48 ve doktora olan öğretmenlerin puan ortalaması 13,00 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin eğitim durumuna göre Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(3-233)}=0,135$, $p=0,93>0,05$).

Bu sonuçlara göre eğitim durumu değişkeninin Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı alt boyutu üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 35'e göre öğretmenlerin eğitim durumuna göre Projenin Eğitim Öğretime Katkısı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde eğitim durumu; ön lisans olan öğretmenlerin puan ortalaması 25,50, lisans olan öğretmenlerin puan ortalaması 25,53, yüksek lisans olan öğretmenlerin puan ortalaması 23,90 ve doktora olan öğretmenlerin puan ortalaması 25,00 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin eğitim durumuna göre Projenin Eğitim Öğretime Katkısı alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(3-233)}=0,966$, $p=0,41>0,05$). Bu sonuçlara göre eğitim durumu değişkeninin Projenin Eğitim Öğretime Katkısı alt boyutu üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 35'e göre öğretmenlerin eğitim durumuna göre Fatih Projesi Tutum Ölçeği ortalama puanları incelendiğinde eğitim durumu; ön lisans olan öğretmenlerin puan ortalaması 114,00, lisans olan öğretmenlerin puan ortalaması 109,05, yüksek lisans olan öğretmenlerin puan ortalaması 102,46, ve doktora olan öğretmenlerin puan ortalaması 102,00 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin eğitim durumuna göre Fatih Projesi Tutum Ölçeği ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır ($F_{(3-233)}=2,844$, $p=0,03<0,05$). Bu farklılık yapılan post hoc testleri sonucunda eğitim durumu lisans-yüksek lisans olan öğretmenler arasında olduğu belirlenmiştir. Eğitim durumu lisans olan öğretmenlerin Fatih Projesi Tutum Ölçeği ortalama puanı eğitim durumu yüksek lisans olan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

4.4.7. Mezun Olunan Fakülte Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları

Öğretmenlerin mezun olunan fakülte değişkeni ile Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirmesine yönelik tutum ölçeği ve alt boyutları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ANOVA analizi yapılmıştır. Tablo 36'da ANOVA analizine ilişkin analiz sonuçları görülmektedir.

Tablo-36 Öğretmenlerin Mezun Olunan Fakülte Değişkeni İle Fatih Projesi Uygulama Sonuçları Değerlendirmesine Yönelik Tutum Ölçeği Ve Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları

Boyutlar		Karelerin Toplamı	df	Kare Ortalamaları	f	p	Anlamlı Fark
Öğretim Programlarının Proje İle Uyumunu	Gruplar Arası	12,595	3	4,198	,613	,607	Yok
	Gruplar İçi	1596,704	233	6,853			
	Toplam	1609,300	236				
Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı	Gruplar Arası	11,988	3	3,996	,151	,929	Yok
	Gruplar İçi	6163,160	233	26,451			
	Toplam	6175,148	236				
Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği	Gruplar Arası	74,376	3	24,792	1,161	,325	Yok
	Gruplar İçi	4974,493	233	21,350			
	Toplam	5048,869	236				
Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplar Arası	19,960	3	6,653	,732	,534	Yok
	Gruplar İçi	2118,834	233	9,094			
	Toplam	2138,793	236				
Projenin Eğitim Öğretime Katkısı	Gruplar Arası	359,177	3	119,726	3,339	,020	Var
	Gruplar İçi	8353,405	233	35,852			
	Toplam	8712,582	236				
Fatih Projesi Tutum Ölçeği	Gruplar Arası	961,951	3	320,650	1,373	,252	Yok
	Gruplar İçi	54395,121	233	233,455			
	Toplam	55357,072	236				

Tablo 36'ya göre öğretmenlerin mezun olunan fakülte değişkenine göre Öğretim Programlarının Proje İle Uyumunu alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde; eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin puan ortalaması 12,65, Fen-Edebiyat fakültesi mezunu öğretmenlerin puan ortalaması 12,25, İlahiyat fakültesi

mezunu öğretmenlerin puan ortalaması 12,33 ve diğer fakültelerden mezun öğretmenlerin puan ortalaması 11,80 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mezun olunan fakülte değişkenine göre Öğretim Programlarının Proje İle Uyumu alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(3-233)}=0,613$, $p=0,60>0,05$). Bu sonuçlara göre mezun olunan fakülte değişkeninin Öğretim Programlarının Proje İle Uyumu üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 36'ya göre öğretmenlerin mezun olunan fakülte değişkenine göre Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde; eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin puan ortalaması 29,19, Fen-Edebiyat fakültesi mezunu öğretmenlerin puan ortalaması 29,13, İlahiyat fakültesi mezunu öğretmenlerin puan ortalaması 28,00 ve diğer fakültelerden mezun öğretmenlerin puan ortalaması 29,00 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mezun olunan fakülte değişkenine göre Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(3-233)}=0,151$, $p=0,92>0,05$). Bu sonuçlara göre mezun olunan fakülte değişkeninin Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 36'ya göre öğretmenlerin mezun olunan fakülte değişkenine göre Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde; eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin puan ortalaması 27,32, Fen-Edebiyat fakültesi mezunu öğretmenlerin puan ortalaması 27,06, İlahiyat fakültesi mezunu öğretmenlerin puan ortalaması 29,44 ve diğer fakültelerden mezun öğretmenlerin puan ortalaması 25,60 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mezun olunan fakülte değişkenine göre Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(3-233)}=1,161$, $p=0,32>0,05$). Bu sonuçlara göre mezun olunan fakülte değişkeninin Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 36'ya göre öğretmenlerin mezun olunan fakülte değişkenine göre Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde; eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin puan ortalaması 13,96, Fen-Edebiyat fakültesi mezunu öğretmenlerin puan ortalaması 13,40, İlahiyat fakültesi mezunu öğretmenlerin puan ortalaması 13,11 ve diğer fakültelerden mezun öğretmenlerin puan ortalaması 13,50 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mezun olunan fakülte değişkenine göre Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(3-233)}=0,732$, $p=0,53>0,05$).

Bu sonuçlara göre mezun olunan fakülte değişkeninin Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 36'ya göre öğretmenlerin mezun olunan fakülte değişkenine göre Projenin Eğitim Öğretime Katkısı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde; eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin puan ortalaması 13,96, Fen-Edebiyat fakültesi mezunu öğretmenlerin puan ortalaması 13,40, İlahiyat fakültesi mezunu öğretmenlerin puan ortalaması 13,11 ve diğer fakültelerden mezun öğretmenlerin puan ortalaması 13,50 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mezun olunan fakülte değişkenine göre Projenin Eğitim Öğretime Katkısı alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır ($F_{(3-233)}=3,339$, $p=0,02<0,05$). Bu farklılık yapılan post hoc testleri sonucunda mezun olunan fakülte durumu eğitim fakültesi-Fen Edebiyat Fakültesi ve Eğitim Fakültesi- Diğer fakültelerden mezun olan öğretmenler arasında olduğu belirlenmiştir. Mezun olunan fakülte durumu eğitim fakültesi mezunu olan öğretmenlerin Projenin Eğitim Öğretime Katkısı ortalama puanı mezun olunan fakülte durumu Fen-Edebiyat Fakültesi olan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Mezun olunan fakülte durumu eğitim fakültesi mezunu olan öğretmenlerin Projenin Eğitim Öğretime Katkısı ortalama puanı mezun olunan fakülte durumu diğer fakülte olan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 36'ya göre öğretmenlerin mezun olunan fakülte değişkenine göre Fatih Projesi Tutum Ölçeği ortalama puanları incelendiğinde; eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin puan ortalaması 109,59, Fen-Edebiyat fakültesi mezunu öğretmenlerin puan ortalaması 106,19, İlahiyat fakültesi mezunu öğretmenlerin puan ortalaması 107,22 ve diğer fakültelerden mezun öğretmenlerin puan ortalaması 101,90 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mezun olunan fakülte değişkenine göre Fatih Projesi Tutum Ölçeği ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(3-233)}=1,373$, $p=0,25>0,05$). Bu sonuçlara göre mezun olunan fakülte değişkeninin Fatih Projesi Tutum Ölçeği üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

4.4.8. Mesleki Kıdem Yılı Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları

Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı değişkeni ile Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirmesine yönelik tutum ölçeği ve alt boyutları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ANOVA analizi yapılmıştır. Tablo 37'de ANOVA analizine ilişkin analiz sonuçları görülmektedir.

Tablo-37 Öğretmenlerin Mesleki Kıdem Yılı Değişkeni İle Fatih Projesi Uygulama Sonuçları Değerlendirmesine Yönelik Tutum Ölçeği Ve Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları

Boyutlar		Karelerin Toplamı	df	Kare Ortalamaları	f	p	Anlamlı Fark
Öğretim Programlarının Proje İle Uyumunu	Gruplar Arası	30,177	6	5,030	,733	,624	Yok
	Gruplar İçi	1579,122	230	6,866			
	Toplam	1609,300	236				
Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı	Gruplar Arası	44,845	6	7,474	,280	,946	Yok
	Gruplar İçi	6130,303	230	26,653			
	Toplam	6175,148	236				
Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği	Gruplar Arası	141,884	6	23,647	1,108	,358	Yok
	Gruplar İçi	4906,985	230	21,335			
	Toplam	5048,869	236				
Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplar Arası	62,309	6	10,385	1,150	,334	Yok
	Gruplar İçi	2076,485	230	9,028			
	Toplam	2138,793	236				
Projenin Eğitim Öğretime Katkısı	Gruplar Arası	295,111	6	49,185	1,344	,239	Yok
	Gruplar İçi	8417,471	230	36,598			
	Toplam	8712,582	236				
Fatih Projesi Tutum Ölçeği	Gruplar Arası	413,884	6	68,981	,289	,942	Yok
	Gruplar İçi	54943,188	230	238,883			
	Toplam	55357,072	236				

Tablo 37'ye göre öğretmenlerin mesleki kıdem yılı değişkenine göre Öğretim Programlarının Proje İle Uyumunu alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde mesleki kıdem yılı; 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 12,07, 6-10 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 11,64, 11-15 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama

puanı 12,50, 16-20 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 12,50, 21-25 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 12,68, 26-30 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 12,90 ve 30-yıl ve üzeri olan öğretmenlerin ortalama puanı 12,58 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı değişkenine göre Öğretim Programlarının Proje İle Uyumunu alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(6-230)}=0,733$, $p=0,62>0,05$). Bu sonuçlara göre mesleki kıdem yılı değişkeninin Öğretim Programlarının Proje İle Uyumunu üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 37'ye göre öğretmenlerin mesleki kıdem yılı değişkenine göre Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde mesleki kıdem yılı; 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 29,33, 6-10 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 29,41, 11-15 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 29,66, 16-20 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 28,53, 21-25 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 28,97, 26-30 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 29,55 ve 30-yıl ve üzeri olan öğretmenlerin ortalama puanı 29,33 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı değişkenine göre Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(6-230)}=0,280$, $p=0,94>0,05$). Bu sonuçlara göre mesleki kıdem yılı değişkeninin Fatih Projesi Bileşenlerinin Kullanımı üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 37'ye göre öğretmenlerin mesleki kıdem yılı değişkenine göre Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde mesleki kıdem yılı; 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 28,70, 6-10 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 27,51, 11-15 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 26,58, 16-20 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 27,20, 21-25 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 27,60, 26-30 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 26,05 ve 30-yıl ve üzeri olan öğretmenlerin ortalama puanı 25,58 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı değişkenine göre Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(6-230)}=1,108$, $p=0,35>0,05$). Bu sonuçlara göre mesleki kıdem yılı değişkeninin Proje Yönetim Süreçleri ve Bileşen Yeterliliği üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 37'ye göre öğretmenlerin mesleki kıdem yılı değişkenine göre Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde mesleki kıdem yılı; 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 12,88, 6-10 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 13,48, 11-15 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 14,27, 16-20 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 13,84, 21-25 yıl arası olan

öğretmenlerin ortalama puanı 13,94, 26-30 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 12,55 ve 30-yıl ve üzeri olan öğretmenlerin ortalama puanı 13,33 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı değişkenine göre Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(6-230)}=1,150$, $p=0,33>0,05$). Bu sonuçlara göre mesleki kıdem yılı değişkeninin Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 37'ye göre öğretmenlerin mesleki kıdem yılı değişkenine göre Projenin Eğitim Öğretime Katkısı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde mesleki kıdem yılı; 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 23,25, 6-10 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 23,25, 11-15 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 25,41, 16-20 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 25,79, 21-25 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 26,28, 26-30 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 25,55 ve 30-yıl ve üzeri olan öğretmenlerin ortalama puanı 25,58 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı değişkenine göre Projenin Eğitim Öğretime Katkısı alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(6-230)}=1,344$, $p=0,23>0,05$). Bu sonuçlara göre mesleki kıdem yılı değişkeninin Projenin Eğitim Öğretime Katkısı üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 37'ye göre öğretmenlerin mesleki kıdem yılı değişkenine göre Fatih Projesi Tutum Ölçeği ortalama puanları incelendiğinde mesleki kıdem yılı; 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 106,25, 6-10 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 105,32, 11-15 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 108,44, 16-20 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 107,89, 21-25 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 109,50, 26-30 yıl arası olan öğretmenlerin ortalama puanı 106,60 ve 30-yıl ve üzeri olan öğretmenlerin ortalama puanı 106,41 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı değişkenine göre Fatih Projesi Tutum Ölçeği ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(6-230)}=0,289$, $p=0,94>0,05$). Bu sonuçlara göre mesleki kıdem yılı değişkeninin Fatih Projesi Tutum Ölçeği üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

DEĞERLENDİRME

Bu çalışma, Fatih Projesinin yönetimi, 5 yıllık uygulama sonuçları, proje bileşenlerinin kullanım sıklığı ve projenin genel hatlarıyla eğitim-öğretime katkısının araştırılması amacıyla yapılmıştır.

Fatih Projesi Uygulama Sonuçları Değerlendirme Anketi'nin sonuçları incelendiğinde; öğretmenlerin % 89,9'unun Fatih Projesi bileşenlerini kullanma konusunda hizmet içi eğitim aldıkları görülmektedir. 1. Faz okullardaki tüm öğretmenlere hizmet içi eğitim verildiği göz önüne alındığında, hizmet içi eğitim almayan öğretmenlerin farklı sebeplerle yer değişikliği yapmış olan öğretmenlerden oluştuğu tahmin edilmektedir.

Çok büyük oranda hizmet içi eğitim almış olan öğretmenlerin proje bileşenlerini kullanım sıklığı, Fatih Projesinin başarıya ulaşmasındaki en önemli faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Fatih Projesi bileşenlerinin kullanım sıklığına bakıldığında; öğretmenlerin;
% 60,7'sinin etkileşimli tahtayı,
% 16,9'unun tablet bilgisayarı,
% 1,3'ünün okuldaki doküman kamerayı,
% 26,2'sinin okuldaki Fatih Projesi yazıcısını,
% 20,7'sinin Eğitim Bilişim Ağı'ndaki e-çerikleri

Aktif olarak kullandıkları görülmektedir.

Eğitim teknolojilerine yapılan devasa yatırımların genel anlamda aktif olarak kullanılmadıkları görülmektedir. Oranlara bakıldığında etkileşimli tahta haricindeki bileşenlerin kullanımı çok alt seviyelerde kalmıştır. Bu da projenin şu anda atıl durumda olduğu gerçeğini ortaya çıkarmıştır. Proje bileşenlerinin daha aktif kullanımlarını sağlayabilmek adına bileşenlerin her birini alt boyutlarıyla incelemek gerekmektedir.

Öğretmenlerin % 89,9'unun gerekli hizmet içi eğitimi almış olmalarına rağmen, "Fatih Projesi bileşenlerini kullanma konusunda kendinizi ne kadar yeterli görüyorsunuz?" sorusuna öğretmenlerin %48,1'i yeterli görüyorum cevabını vermiştir. Bu oranlar hizmet içi eğitimler yetersiz mi? sorusunu akla getirmektedir.

Hizmet içi eğitim oranlarının yüksekliğine rağmen Fatih Projesi bileşenlerinin kullanım sıklığının bu oranların çok altında kalmasının nedeni, hizmet içi eğitimin yetersizliği ya da Fatih Projesi bileşenlerinin farklı alt boyutları ile ilgili sorunlardan kaynaklandığı sanılmaktadır. Fatih Projesi bileşenlerini 5 yıllık kullanma imkânına sahip olmuş öğretmenlerin, hizmet içi eğitimin yetersizliği durumunda dahi 5 yıllık bu

süre içerisinde bileşenleri kullanma noktasında yeterli tecrübeye ulaşacakları tahmin edilmektedir. O halde Fatih Projesi bileşenlerinin aktif bir şekilde kullanılmamasının her bileşenin kendi alt boyutuyla ilgili farklı nedenlerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Öğretmenlerin hizmet içi eğitim alma durumu ile Fatih Projesi bileşenlerini kullanma durumu arasındaki korelasyon analizi sonuçlarına bakıldığında; öğretmenlerin hizmet içi eğitim alma durumu ile Fatih Projesi bileşenlerini kullanma durumu arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuca göre hizmet içi eğitim alma durumu arttıkça öğretmenlerin Fatih Projesi bileşenlerini kullanma durumu da artmaktadır.

Fatih Projesi'nin başarıya ulaşması için öğretmenlerin proje bileşenlerini aktif bir şekilde kullanmaları gerekmektedir. Proje bileşenlerini aktif bir şekilde kullanma durumunu artıran faktör ise yeterli bir hizmet içi eğitimidir. Burada projenin başarısı açısından hizmet içi eğitimin önemi ortaya çıkmaktadır.

5.1 ETKİLEŞİMLİ TAHTA

Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirme anketi sonuçlarına göre, öğretmenlerin %60,7'si etkileşimli tahtayı aktif olarak kullanmaktadırlar. Bu oran diğer proje bileşenlerine kıyasla iyi olmasına rağmen, projenin genel hedefleri ve başarısı göz önüne alındığında düşük bir oran olduğu ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca etkileşimli tahta kullanım sıklığı konusunda yanıltıcı bir husus bulunmaktadır. Öğretmenler etkileşimli tahtaları, EBA'daki e-içerikler ya da kendi hazırladıkları e-içeriklerden yararlanarak, tabletlerle uyumlu bir şekilde Fatih Projesinin amacına uygun olarak mı kullanıyorlar? Yoksa bir projeksiyon gibi sadece büyük bir ekranı olan bilgisayar olarak mı kullanıyorlar? Eğer etkileşimli tahta sadece bir projeksiyon ya da bilgisayar görevi görüyorsa, amacına hizmet etmiyor demektir.

Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirme anketi sonuçlarına göre, öğretmenlerin %55,27'si etkileşimli tahta ve tablet bilgisayar etkileşimi konusunda teknik problemler olduğunu düşünmektedirler. Etkileşimli tahta ile tablet bilgisayar etkileşimi yapılamadığı sürece etkileşimli tahta sadece görüntü aktarmaya yarayan bir projeksiyon olarak kullanılmaktadır. Tahtanın tablet bilgisayarlarla anlık etkileşim içinde olması öğretmene zaman kazandırdığı gibi hızlı bir tekrar imkânı da sağlayacaktır. Ayrıca öğretmenler etkileşimli tahtaları kullanırken, gerektiğinde tablet bilgisayarlarıyla, fiber internet altyapısını kullanarak anlık EBA'dan e-içerik indirebilmelidir. Proje tüm bu bileşenleri ile birlikte kullanılmadığı sürece etkileşimli

tahtalar sadece büyük bir ekranı olan bilgisayar gibi dersliklerde atıl olarak kalmaya devam edecektir.

Etkileşimli tahtalarda bazen dokunmatik sorunları oluşmaktadır. Bu sorunlar her defasında kalibrasyon yapmayı gerektirmektedir. Dokunmatik sorunları ders esnasında ortaya çıktığında öğretmene zaman kaybettirdiği gibi öğrencilerin de dikkatini dağıtmaktadır.

Tüm eksikliklere rağmen, ankete göre, öğretmenlerin % 82,7'si etkileşimli tahtanın sınıf içi etkinliklerde kullanılması gerektiğini düşünmektedir. Bu oran etkileşimli tahtalar açısından gelecek için ümit vermektedir.

5.2. TABLET BİLGİSAYAR

Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirme anketi sonuçlarına göre, öğretmenlerin %16,9'u tablet bilgisayarını aktif olarak kullanmaktadırlar. Ankete tablet bilgisayarımı hiçbir zaman kullanmıyorum cevabı veren öğretmenlerin oranı %39,2'dir. Bu oranlar, öğretmenlere dağıtılan tablet bilgisayarların kullanımının proje hedeflerinin çok uzağında kaldığını göstermektedir.

Proje hedefleri doğrultusunda tablet bilgisayarlardan beklenen; öğretmenler istedikleri zaman kendi tablet bilgisayarlarından etkileşimli tahtayı ya da öğrenci tablet bilgisayarlarını kontrol edebilmeleridir. Buna göre tüm kitaplar tablete yüklenerek öğrencilerin çanta taşımaları önlenecek, öğrencilerin ders esnasında gerekli notları tablet üzerinde almaları sağlanacak, öğretmenler ödevleri tablet bilgisayarlar üzerinden kontrol edecek ve v-sınıf uygulamaları oluşturulacaktır. Ancak istenilen sistem kurulamadığı için tablet bilgisayarların kullanılması öğretmenler ve öğrenciler tarafından gereksiz algılanmaktadır.

Ankete göre; öğretmenlerin %62,45'i öğrencilerin ödevlerini birlikte yapabilmelerini sağlamak ve paylaşımını arttırmak amacıyla tablet bilgisayar ağının geliştirilmesi gerektiğini belirtmektedirler. Tablet bilgisayar ağının kurulabilmiş olması, öğretmenlerin ders esnasında kendi tablet bilgisayarının görüntüsünü öğrencilerin tablet bilgisayarlarına aktarabilmesi, öğrencilerin tablet bilgisayarlarını kontrol edebilmesi, tablet bilgisayarlar üzerinden ödev verebilmesi ve bu ödevleri kontrol edebilmesini sağlayacaktır. Bu şekilde kullanım durumunda derste zaman tasarrufu sağlanacaktır.

Öğretmenlerin tablet bilgisayarları kullanmamaları, proje konusunda rehberlik yapmaları gereken öğrencileri de olumsuz etkilemektedir. Öğretmenler derslerinde kendi tablet bilgisayarlarını kullanmadıkları için öğrenciler de kendi tablet bilgisayarlarını kullanma konusunda isteksiz davranmaktadırlar. Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirme anketi sonuçlarına göre öğretmenler, öğrencilerin

sadece % 12,66'sının tablet bilgisayarlarını düzenli olarak kullandıklarını düşünmektedir.

Öğrencilere tablet bilgisayar dağıtılmasındaki önemli nedenler; fırsat eşitliği sağlama, öğrencilerin her gün ders kitaplarını taşıma sorununu ortadan kaldırma, her yıl basılan ders kitapları maliyetini azaltma, e-öğrenme ortamı oluşturma ve öğretmenler açısından sınıf yönetimini kolaylaştırmaktır. Ancak, öğrenciler için bir zorunluluk olmaması ve öğretmenlerin tablet bilgisayarları derslerde kullanmamaları, öğrencilerinde tablet bilgisayar kullanım oranlarını düşürmüştür. Ayrıca, tablet bilgisayarlarda gerekli e-içeriklerin olmaması ve derslerde öğretmenlerin kullanmamaları, öğrencilerin tablet bilgisayarlarını amacının dışında kullanmalarına neden olmaktadır.

Anket sonuçlarına göre, öğretmenlerin sadece %28,6'sı tablet bilgisayarlar ile öğrencilerin kontrolünün kolaylaştığını düşünmektedir. Normalde Fatih Projesi tüm bileşenleriyle etkin kullanım durumunda olsaydı tablet bilgisayarların kontrolünü öğretmen sağlayacak ve bu durumda da öğrencilerin kontrolü kolaylaşacaktı. Ancak mevcut durumda öğretmenlerin çok büyük bir kısmı tablet bilgisayarların öğrencilerin kontrolünü kolaylaştırmadığını düşünmektedir.

Tablet bilgisayarların yaklaşık 6 saatte bir şarj edilmeleri gerekmektedir. Ders anında biten şarjlar dersin işlenmesi açısından sorunlar oluşturmaktadır. Birçok öğrencinin aynı sorunla karşılaşması ve sınıfta şarj etmeye çalışmaları, sınıf düzenini bozmaktadır.

Diğer bir konu, kamuoyunda sürekli tartışılan tablet bilgisayarların sağlık açısından zararlı olduğu, insanları asosyalleştirdiği ve bağımlılık yaptığı gibi nedenlerden dolayı hayatın her alanında olduğu gibi derslerde de kullanımı konusunda olumsuz görüşler dile getirilmektedir.

5.3. DOKÜMAN KAMERA VE FATİH PROJESİ YAZICISI

Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirme anketi sonuçlarına göre, öğretmenlerin % 1,3'ü okuldaki doküman kamerayı aktif olarak kullanmaktadırlar. Ankete, okuldaki doküman kamerayı hiçbir zaman kullanmıyorum cevabı veren öğretmenlerin oranı % 81'dir. Bu oranlar okullardaki doküman kameraların neredeyse hiç kullanılmadığını göstermektedir.

Sonuçlar doküman kameralar gereksiz mi sorusunu akla getirmektedir. Ancak doküman kameralar yardımıyla öğretmenler kâğıda yazdıkları her şeyi anında etkileşimli tahtaya aktarabilmektedirler. Bu özellik çok yoğun kullanılabilir bir alana sahip olmasına rağmen kullanılmaması, sistemin bir bütün olarak kurulamamış olmasından kaynakladığı sanılmaktadır.

Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirme anketi sonuçlarına göre, öğretmenlerin %26,2'si okuldaki Fatih Projesi yazıcısını aktif olarak kullanmaktadırlar. Ankete okuldaki Fatih Projesi yazıcısını hiçbir zaman kullanmıyorum cevabı veren öğretmenlerin oranı %43,9'dur. Bu oranlar okuldaki Fatih Projesi yazıcısının yeterli kullanıma sahip olmadığını göstermektedir. Çok gelişmiş özelliklere sahip bu yazıcıları öğretmenlerin yarısından fazlasının aktif olarak kullanmaması, sadece bu konuda bir araştırma yapmayı gerektirmekle birlikte, öğretmenlerin alışkanlıklarından vazgeçemediğinin bir göstergesi olarak düşünülmektedir.

5.4. EBA (EĞİTİM BİLİŞİM AĞI)

Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirme anketi sonuçlarına göre, öğretmenlerin %20,7'si EBA'daki e-içerikleri aktif olarak kullanmaktadırlar. Ankete göre EBA'daki e-içerikleri ara sıra kullanıyorum cevabı veren öğretmenlerin oranı %40,5'tir. EBA'da aranan her e-içeriğin bulunamayacağı ve sürekli gelişen bir portal olduğu göz önüne alınırsa, anketteki bu oranlar öğretmenlerin EBA'yı kullanmak istediklerini göstermektedir.

Yine ankette "EBA'da alanım ile ilgili yeterli sayıda e-içerik bulunmaktadır" sorusuna olumlu cevap verenlerin oranı %29,11'dir. Öğretmenler, EBA'da henüz alanlarıyla ilgili e-içerik sayısını çok az bulmaktadırlar.

Proje bir bütün olarak düşünüldüğünde e-içerikler olmadan sistemin kurulamayacağı bilinmektedir. O halde e-içerikleri en yoğun haliyle barındıran EBA, neredeyse projenin kullanılabilirlik açısından en önemli bileşenini oluşturmaktadır. EBA'da bulunan e-içerikler ne kadar artarsa, diğer bileşenlerin eksiksiz olduğu varsayımıyla, proje kullanımının da o oranda artacağı anlaşılmaktadır.

Ayrıca öğretmenlerin hizmet içi eğitim alma durumu ile EBA'daki e-içerikleri kullanma durumu arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucuna göre, hizmet içi eğitim alma durumu arttıkça öğretmenlerin EBA'daki e-içerikleri kullanma durumu da artmaktadır. Bu analiz e-içerik kullanımında, hizmet içi eğitimin önemli bir rolünün olduğunu göstermektedir.

5.5. FİBER İNTERNET ALTYAPISI

Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirme anketi sonuçlarına göre, öğretmenlerin %38,4'ü okullara gelen fiber internet altyapısını yetersiz görmektedir. Anketin yapıldığı okulların tamamı 1. Faz okulları olup, fiber internet altyapısı kurulmuş ve 200 Mbps bant genişliğine sahiptir. Bu konuda projenin tamamlandığı okullar olarak düşündüğümüzde internet altyapısının yetersiz olduğunu düşünen

öğretmen sayısının oldukça fazla olduğu görülmektedir. Ayrıca internetin yetersiz olmasına rağmen okullar, bu hizmeti alabilmek için aylık 2 bin TL ile 4 bin TL arasında bir ücret ödemektedirler.

Fiber internet altyapısının yetersiz olması, projenin önemli bileşeni olan EBA'nın kullanımını da aynı oranda düşürmektedir. EBA'nın kullanımının düşmesi de projenin diğer bileşenlerinin kullanımını etkileyecek ve sonuçta projenin kullanımı açısından başarısızlığı söz konusu olacaktır. Bu nedenle fiber internet altyapısı, projenin temelini oluşturmaktadır. Temeli sağlam olmayan bir projenin diğer bileşenleri ne kadar sağlam olursa olsun bir anlam ifade etmeyecektir. Fatih Projesinde fiber internet altyapısının sağlam kurulması ve sağlıklı işliyor olması, projenin kullanılabilirliği açısından hayati önem taşımaktadır.

5.6. PROJE YÖNETİM SÜREÇLERİ VE BİLEŞEN YETERLİLİĞİ

Eğitimde teknoloji kullanımıyla ilgili projeler incelendiğinde, projelerin genellikle aşama aşama uygulamaya geçirildiği görülür. Bu aşamalar, proje yürütücülerine her defasında tekrar bir analiz yapabilme fırsatı verir. Bu şekilde aksayan yönler daha iyi tespit edilerek düzeltmeler yapılır ve proje diğer aşamalarla devam eder. Bunun örneklerini başka ülkelerde görmek mümkündür. Ancak Fatih Projesi tüm bileşenleriyle birlikte yapılmaya başlanan bir projedir. Projenin aşamalara bölünerek ilerlemesi ve tespit edilen eksikliklerin giderilmesi, projenin istenilen hedeflere ulaşmasını kolaylaştıracaktır.

Fatih Projesinin okullarda uygulanabilirliği açısından son kullanıcılarının proje hakkındaki tutumları önemlidir. Projeye güvenin olması desteklenmesini sağlayacaktır. Destekle birlikte projenin uygulanabilirliği artacaktır. Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirme anketi sonuçlarına göre, öğretmenlerin %73,4'ü Fatih Projesinin tüm okullarda uygulanmasını desteklediğini belirtmiştir. Projenin en önemli kullanıcıları olan öğretmenlerin büyük bir kısmının projeyi desteklemesi, projenin başarıya ulaşması açısından önem arz etmektedir.

Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirme anketi sonuçlarına göre, Fatih Projesi ile sunulan desteğin eğitime katkısının harcanan emeği karşılayacağını düşünen öğretmenlerin oranı sadece %27,43'tür. Bu sonuca göre öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu yapılan yatırımların eğitime katkısının istenilen oranda olmayacağını düşünmektedir.

Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirme anketi sonuçlarına göre, öğretmenlerin %67,93'ü okul yöneticilerinin proje bileşenlerinin öğretim süreçlerinde kullanımını desteklediklerini düşünmektedir. Okul yöneticilerinin desteği projenin her anında olmak zorundadır. Bu desteğin olmadığı okullarda projenin uygulanması

zorlaşmaktadır. Anket sonucuna göre okul yöneticilerinin büyük bir kısmı bu konuda destek vermektedir.

Ankete göre, öğretmenlerin %48,95'i okulundaki bilişim teknolojileri rehber öğretmeninden gerekli yardımı alabildiğini belirtmektedir. Bilişim teknolojileri rehber öğretmenleri okullarda proje yönetim süreçlerinin en önemli elemanlarıdır. Birçok konunun görev tanımlarında olmamasına rağmen okullarda projenin ana yürütücüsü görevini üstlenmişlerdir. Etkileşimli tahtalarla ilgili teknik problemlerde, tablet bilgisayar arızalarında, yazıcı, kamera ya da internet arızalarında ilk başvuru kişisi bilişim teknolojileri rehber öğretmeni olmaktadır. Ancak yıllardır bilişim teknolojileri rehber öğretmenleri, genelde başka okullardan Fatih Projesi 1. Faz okullarına 6 aylık görevlendirmelerle çalıştırılmaktadırlar. Bu görevin kadro değil de geçici bir süre ile yapılıyor olması ve her defasında başka okullarda görevlendirilme ihtimalinin bulunması bu öğretmenlerin iş verimini düşürmektedir. Asıl görevleri olan teknoloji rehberliği yerine öğretmenler, genellikle teknik ya da idari işlerle uğraştırılmaktadırlar. Projenin uygulanmasında başarı sağlanabilmesi için bilişim teknolojileri rehber öğretmenlerinin rolü unutulmamalıdır.

Fatih Projesinin başlamasıyla birlikte okullara BT sınıflarının kurulması kaldırılmıştır. Bu nedenle yeni okullarda BT sınıfı bulunmamakta, diğer okullardaki BT sınıfları da çok eskimiş ve mevcut şartlarıyla ders işlemeye müsait olmaktan çıkmış durumdadır. Bilişim teknolojileri dersleri artık donanım yetersizliği nedeniyle verimli olarak işlenememektedir. Öğrenciler bilişim teknoloji okuryazarlığı açısından geri kalmaktadırlar.

Proje bileşenlerinin yeterliliği ile ilgili maddeler incelendiğinde; Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirme anketi sonuçlarına göre, öğretmenlerin %88,61'i okuldaki etkileşimli tahta sayısının yeterli olduğunu düşünmektedir. Dersliklerin tamamına etkileşimli tahta takıldığı düşünülürse, bazı eksikliklerin bu boyuttaki bir projede olabileceği beklenebilir. Diğer bir anket sorusuna göre, öğretmenlerin %41,35'i okuldaki tablet bilgisayar sayısının yeterli olduğunu düşünmektedir. Bu sonuca göre öğretmenlerin yarısından fazlası okuldaki tablet bilgisayar sayısının yeterli olmadığı kanaatindedir.

Fatih Projesi'nde tablet bilgisayarların dağıtımı diğer bileşenlerden farklı olmuştur. Etkileşimli tahta her dersliğe, doküman kamera ve Fatih Projesi yazıcısı her okula dağıtılmıştır. Ancak tablet bilgisayarlar 1. Faz okullarındaki 9. Sınıf öğrencilerine dağıtılmıştır. Daha sonraki yıllarda da hep 9.sınıflara dağıtılarak 4 yıl içerisinde tüm öğrencilere dağıtılması planlanmıştır. Ancak tablet bilgisayarlar her okulda aynı zamanda dağıtılmadığı için okullar arasında nakil yoluyla yer değiştiren öğrenciler tablet konusunda sıkıntı yaşamışlardır. Ayrıca tablet bilgisayarlar okuldan

mezun olan öğrencilerle beraber gittiği için sürekli tablet dağıtılması gereken bir durum ortaya çıkmıştır. Zaten 2 yıl devam eden tablet bilgisayar dağıtımına daha sonra ara verilmiştir.

Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirme anketi sonuçlarına göre; öğretmenlerin %30,8'i sınıflardaki internet erişim hızının yeterli olduğunu düşünmektedir. Her 10 öğretmenden sadece 3'ü internet erişim hızını yeterli bulmaktadır. Sürekli derslerinde EBA üzerinden e-içerik kullanması gereken öğretmenler düşünülürse bu oran projenin verimliliği açısından çok düşük kalmaktadır.

Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirme anketi sonuçlarına göre, öğretmenlerin %37,13'ü proje bileşenlerinin güvenli kullanımı için yeterli virüs koruması, zararlı içerik filtreleme, vb. gibi önlemler bulunduğunu düşünmektedir. Bileşen kullanım sıklığını belirleyen önemli faktörlerden biri de bileşen güvenliğinin sağlanması amacıyla virüs koruması ve zararlı içerik filtrelemelerinin yapılmasıdır. Gerekli koruma ve filtrelemelerin olmadığı durumlarda bileşenlerin sık arıza yapması ve kullanımda aksamalar yaşanması kaçınılmaz olmaktadır.

5.7. PROJENİN EĞİTİM ÖĞRETİME KATKISI

Öğretmenler dersleri daha verimli işleyebilmek için farklı teknolojilerden yararlanırlar. Dersin ve konunun özelliğine göre gerek gördüklerinde herhangi bir teknolojik aracı kullanabilirler. Burada ders esnasında teknolojiyi kullanmak bir amaç değil araçtır. Fatih Projesi de gerekli teknolojik altyapının kurulması ve gerektiğinde kullanılması için uygulanmaktadır.

Fatih Projesi amaç ve hedeflerine bakıldığında; tüm okullarda teknolojik alt yapıyı iyileştirmek, öğrenciler arasında fırsat eşitliği oluşturmak, tüm öğrencileri teknolojiyle buluşturarak dünya ile yarışacak bir konuma getirmek, vereceği eğitimle öğrencileri bilgi toplumuna hazırlamaya çalışmaktır. Bunların anlam kazanabilmesi için öncelikle projenin ülkedeki eğitim-öğretim kalitesini artırması gerekmektedir.

Proje yönetimi ve süreçlerinin en iyi şekilde planlanıyor olması ya da proje uygulanabilirliğinin ve kullanım düzeylerinin çok iyi seviyelerde olması, eğitim-öğretimde bir kalite artışı meydana getirmediği sürece projenin ana hedefleri açısından hiç bir anlamı olmayacaktır.

Fatih Projesi'nin eğitim-öğretime katkısı başlığı altındaki, Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirme anketinin bazı soruları incelendiğinde, öğretmenlerin;

- “Fatih Projesi ile ders anlatım yöntemleri çeşitlenmiştir.” sorusuna % 79,7'si,

- “Fatih Projesi ile dersler daha verimli geçmektedir.” sorusuna %75,5’i,
- “Fatih Projesi ile derslere daha istekli gelmekteyim” sorusuna % 57,3’ü,
- “Fatih Projesi öğrencilerin derse olan ilgisini artırdı” sorusuna %64,9’u,
- “Fatih Projesi sınıf yönetimi becerilerimi geliştirdi” sorusuna %53,5’i,
- “Etkileşimli tahta öğrencilerin dikkat sürelerini uzatmıştır” sorusuna %56,9’u,

Olumlu cevap vermişlerdir.

Bu sonuçlara göre öğretmenlerin yarısından fazlası projenin farklı boyutlarıyla eğitim-öğretime katkı sağladığını düşünmektedir. Bu oranlar ne kadar yüksek olursa projenin eğitim-öğretime katkısı da o kadar yüksek olacak, böylelikle projenin de başarı oranı yükselecektir.

5.8. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PROJE İLE UYUMU

Fatih Projesinin derslerde daha etkin kullanılmasını sağlayacak önemli konulardan biri de öğretim programlarının proje ile uyumudur. Derste işlenecek konu kazanımlarının proje bileşenlerinin kullanımına uygun bir şekilde ifade edilmesi gerekmektedir. Derste kullanılacak araç gereçlerin proje bileşenleriyle uyumlu olması, dersin işleniş biçimi açısından öğretmenler için alternatif oluşturacaktır. E- içerik bulunan kazanımlar proje ile çok daha uyumlu bir şekilde derslerde işlenebilecektir.

Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirme anketi sonuçlarına göre, öğretmenlerin %40,51’i proje bileşenlerinin kullanımıyla ilgili öğretim programlarında yeterli yönlendirmeler olduğunu düşünmektedir. Öğretim programlarının tamamında proje ile ilgili yönlendirmeler oluşturulabilirse projenin uygulanma başarısı önemli ölçüde artacaktır.

Ders müfredatının proje ile uyumlu olması, öğretmenlerin derse hazırlık süreçlerini kısaltacak, ders esnasında proje bileşenlerinin kullanılmasını kolaylaştıracak, projenin daha anlamlı hale gelmesini sağlayacaktır. Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirme anketi sonuçlarına göre, öğretmenlerin %52,32’si ders müfredatının sınıflarda bulunan cihazların ve e-içeriğin ders öğretiminde kullanımını desteklediğini düşünmektedir. Öğretmenlerin yarısı müfredatın projeye uygun olduğunu düşünmektedir. Bu oran ne kadar artarsa, proje başarısı da o oranda artacaktır.

Öğretim programları hazırlanırken, dersin ve konunun özelliğine göre oluşturulan etkinlikler, artık Fatih Projesi bileşenleri kullanılacak şekilde oluşturulması gerekmektedir. Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirme anketi sonuçlarına göre, öğretmenlerin %75,53’ü proje bileşenlerinin derslerde kullanılabilmesi için öğretim programlarında etkinlikler bölümlerinin bu teknolojileri

içerecek biçimde güncelleştirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Öğretmenlerin çok büyük bir kısmı bu konuya dikkat çekmektedir. Etkinliklerde proje bileşenlerine yer verilirse, bileşenlerin kullanımı arttıkça proje başarısı artacağı gibi öğretmenlere dersin işleniş etkinlikleri açısından alternatifler üretilmiş olacaktır.

Öğretmen kılavuz kitapları öğretmenlere dersin işlenmesi ile ilgili yol göstermektedir. Bu yol gösterilirken alternatif sayısının fazla olması, dersin işlenişini zenginleştirecek ve kalitesini artıracaktır. Bu sebeple kılavuz kitaplarında özellikle Fatih Projesi bileşenlerini içerecek şekilde güncellemeler yapılması proje başarısına da katkı sağlayacaktır. Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirme anketi sonuçlarına göre, öğretmenlerin %73,42'si öğretmen kılavuz kitaplarının içeriği Fatih Projesi bileşenlerini içerecek biçimde değiştirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Öğretmenlerin çok büyük bir kısmı bu güncellenmenin yapılmasını istemektedir.

Öğretmenler işleyecekleri her konuda e-içeriğe ulaşamayabilirler. E-içeriğin olmadığı ya da mevcut e-içeriğin daha çok geliştirilmesi ihtiyacının olduğu durumlarda öğretmenler de kendi e-içeriklerini hazırlamaları gerekmektedir. Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirme anketi sonuçlarına göre, öğretmenlerin %46,84'ü derslerinde kullanmak üzere kendi e-içeriklerini hazırlayabildiklerini söylemişlerdir. Bu oran yetersiz olmakla birlikte umut vericidir. Öğretmenler kendi e-içeriklerini hazırlayıp, derslerinde kullanmaları ve bunları EBA'ya yüklemeleri, başka öğretmenlerinde bu e-içerikleri kullanmalarını sağlayacak ve bu e-içeriklerin gelişimine katkı sağlayacaktır.

5.9. HİZMET İÇİ EĞİTİM İHTİYACI

Projelerin başarıya ulaşmasında iyi bir analiz ve doğru bir planlama gerektiği gibi hizmet içi eğitim de çok önemli bir yer tutmaktadır. Hizmet içi eğitimler, projelerdeki tüm süreçlerin kullanıcılar açısından anlam kazanmasını sağlar. Fatih Projesinde de uygulanabilirliğin artırılması ve projenin başarıya ulaşması için yoğun bir hizmet içi eğitim gereklidir. Projenin başından beri hizmet içi eğitim veriliyor olmasına rağmen, eğitimlerin güncellenerek devam etmesi gerekmektedir.

Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirme anketi sonuçlarına göre, öğretmenlerin %43,88'i Fatih Projesi bileşenlerini kullanma konusunda eğitime ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Teknolojinin ilerleme hızı düşünülürse projeler de sürekli süreç içerisinde değişmektedirler. Yine ankete göre, "Yeniliklerin hayata geçirilebilmesi için çok sık hizmet içi eğitim faaliyeti düzenlenmelidir" sorusuna öğretmenlerin %54,43'ü olumlu cevap vermiştir. Bu cevaplarda göstermektedir ki; hizmet içi eğitimlerin sürekli devam etmesi, projenin başarıya ulaşmasını sağlayacaktır.

Projelerin çok kullanılıyor olması bazen verimli olduğu anlamı taşımamaktadır. Son kullanıcılar ne amaçla kullandıklarını bilmedikleri sürece projeler hedeflerine ulaşamazlar. Bu nedenle kullanıcılar projelerin verimi konusunda yeterli bilgiye sahip olmalıdırlar. Fatih Projesinin verimini artıracak en önemli etken öğretmenlere düzenli olarak verilecek hizmet içi eğitimlerdir. Ankete göre öğretmenlerin % 34,6'sı okuldaki öğretmenlerin proje bileşenlerini verimli kullanma konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünmektedirler. Öğretmenlerin yalnızca üçte biri verimli kullanım konusunda yeterli bilgiye sahiptir. Bu durum hizmet içi eğitimin gerekliliğini kanıtlamaktadır.

Fatih Projesi uygulama sonuçları değerlendirme anketi sonuçlarına göre, öğretmenlerin %53,16'sı e-çerik hazırlama ve geliştirme eğitimine ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir. Fatih Projesinin başarıyla uygulanabilmesi için en önemli faktörlerin başında, kazanımlara uygun yeterli sayıda e-çerik bulunması gelmektedir. E-çeriklerin oluşturulmasında ya da geliştirilmesinde öğretmenler önemli rol oynamaktadırlar. O halde öğretmenlerin bu konuda eğitim almaları gerekmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Fatih Projesi ülke tarihinin en büyük eğitim teknolojileri projesi olarak başlatılmıştır. Projeye tüm dersliklere etkileşimli tahta, tüm öğretmen ve öğrencilere tablet bilgisayar, tüm okullara doküman kamera, yazıcı, fiber internet altyapısı ve ayrıca EBA ile herkesin ulaşabileceği zengin bir e-çerik platformunun oluşturulması planlanmıştır.

Fatih Projesiyle ülkenin her tarafına aynı hizmetin verilmeye çalışılması fırsat eşitliği açısından önemli olmakla birlikte uygulanabilirlik açısından bazı zorluklar barındırmaktadır. Yaklaşık 620 bin dersliği aynı teknolojilerle donatmak, tüm öğrencilere tablet bilgisayar dağıtmak ve projenin tüm bileşenleriyle işler hale getirebilmek ülkenin genel koşulları düşünüldüğünde çok zor görünmektedir. Ülke coğrafyası ve bölgeler arası gelişmişlik farkları dikkate alındığında, bölgelerin eğitim-öğretim açısından öncelikleri çok farklıdır. Bugün halen okullaşma ve okuryazarlık oranlarının düşük olduğu, ikili eğitim ve çok kalabalık dersliklerin bulunduğu, öğrencilerin ulaşım sıkıntısı yaşadığı, su, elektrik, ısınma gibi problemlerini aşamayan okulların bulunduğu bölgelerden söz etmek mümkündür. Fırsat eşitliğinin yakalanabilmesi için bu bölgelerdeki önceliklerin dikkate alınarak projenin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Bugün özellikle diğer bölgelere kıyasla okullaşma oranının düşük olduğu kırsal bölgelerde, öncelikli olarak okullaşma sorununun çözülmesi gerekmektedir. Okullaşma

sorunu çözülmeyen Fatih Projesi bileşenleriyle donatılmış okullar istenilen faydayı sağlamayacaktır. Yetersiz fiziki şartlarda eğitim-öğretim yapmaya çalışılan kırsal bölgelerde özellikle, ulaşım, ısınma, su, elektrik, kırtasiye malzemesi temini vb. sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu bölgelerdeki okulların öncelikli olarak bu sıkıntılarının giderilmesi ve daha sonra projenin uygulanması, projenin daha verimli olmasını sağlayacaktır.

Büyük şehirlerdeki bazı okullarda ikili eğitim, kalabalık sınıflar, öğretmen eksiği gibi eğitim-öğretimin kalitesini düşürecek sorunlar mevcuttur. Bu okulların acil çözülmeyi bekleyen bu sorunları devam ederken, Fatih Projesiyle yapılan yatırımlar eğitim-öğretime istenilen faydayı sağlamayacağı gibi projenin amaçlarına ulaşmasını da engelleyecektir. Fatih Projesinin uygulamaya geçirilmesinin yanında sürdürülebilir olması da önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bugünkü mevcut okulların altyapıları ve kaynakları göz önünde bulundurulduğunda, okulların kendi imkânlarıyla bu projeyi sürdürmeleri mümkün görünmemektedir. Okulların büyük bir kısmında temizlik personeli ve teknik personel bulunmamaktadır. Proje bileşenlerinin bakımlarını okulların mevcut kaynaklarıyla yapabilmeleri zor görünmektedir.

Eğitimde Fatih Projesinin başarısı 5 temel faktöre dayandırılmıştır:¹¹⁷

1. Erişilebilirlik: Her zaman ve her yerden, istenildiği zaman hizmet sunabilmek,
2. Verimlilik: Proje hedefleri doğrultusunda, daha verimli çalışma ortamları oluşturabilmek,
3. Eşitlik (fırsat eşitliği): Tüm paydaşların eşit ve en iyi şekilde hizmet almasını sağlayabilmek,
4. Ölçülebilirlik: Proje gelişim süreçlerini ve sonuçlarını doğru analiz ederek, projeyi daha iyi değerlendirebilmek. Uygun geri dönütler verilmesini sağlamak,
5. Kalite: Eğitimin kalitesini yükseltmek.

Fatih Projesi yukarıdaki başarı faktörleri dikkate alınarak incelendiğinde; sadece erişilebilirlik ve eşitlik faktörlerine odaklanıldığı görülmektedir. Fatih Projesi bileşenlerinin kurulum süreci bitmemiş olsa dahi kurulum yapılan okullarda öğretmen ve öğrencilere hizmet vermektedir. Yani şu anda erişilebilir durumdadır. Aynı zamanda her bölgede ve okulda aynı hizmet verilerek fırsat eşitliği sağlanmaya çalışılmaktadır. Ancak verimlilik, ölçülebilirlik ve kalite faktörleri hiçbir şekilde dikkate alınmadan proje yürütülmeye çalışılmaktadır. 5 yıldır kullanım imkânına sahip olmuş olan 1. Faz okullar incelendiğinde, proje bileşenlerinin kullanımı çok alt seviyelerde

---

¹¹⁷Fatih Projesi Resmi İnternet Sayfası, <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/proje-hakkında/> (Erişim tarihi 01.11.2016).

kalmıştır. Proje mevcut haliyle etkin kullanılmamaktadır. Dolayısıyla proje için verimlilikten söz edilemez. Proje uygulama süreçleri ile ilgili herhangi bir kontrol mekanizmasının olmaması ve uygulama sonuçlarıyla ilgili bir çalışmanın yapılmaması projenin ölçülebilirlik faktörünün de dikkate alınmadığının göstergesidir. Yine proje uygulama sürecinde, proje bileşenlerinin kullanım seviyelerinin az olması eğitim kalitesine bir katkısının olmadığını göstermektedir.

Fatih Projesi yönetim açısından değerlendirildiğinde; bu büyüklükteki bir projenin bir ekip tarafından yönetilmesi uygun olacaktır. Ülke çapındaki tüm okullarda proje kurulumunun iş takvimine uygun yapılabilmesi ve projenin verimli bir şekilde uygulanabilmesi için çok iyi bir yönetim ağının kurulması gerekmektedir. Projenin hem kurulum aşamasında hem de uygulanma aşamasında iyi bir planlama gerekmektedir. Ancak 1.Faz okullarda proje bileşenlerinin kurulumu ve uygulama süreçleri hep aksaklıklarla geçmiştir.

Projenin özellikle uygulama sürecinde tüm okullarla koordinasyon içerisinde gerekli eğitimler verilerek kontrollü bir geçişin sağlanması gerekmektedir. Ancak gerekli kontrol ve denetim yapılmamaktadır. Projenin sadece kurulumu önemsenmektedir. Kurulum sonrası süreçlerle ilgili hiçbir çalışma yapılmamaktadır. Projenin bileşenlerinin kullanım düzeyleri kontrol edilmemektedir. Kurulum yapıldıktan sonra tüm bileşenler verimlilikten ve ölçülebilirlikten uzak bir şekilde öğretmen ve öğrencilerin kullanımına sunulmuştur.

Proje bileşenlerinin kurulumu ile fiber internet altyapısı aynı zamanda faaliyete geçmediği için birçok bileşen kullanılamamıştır. Proje bileşenleri bir bütün olarak düşünülüp, bileşenlerin tamamının aynı zamanda kurulumunun gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Projenin uygulama süreçleriyle ilgili kontroller yapılmamaktadır. Proje bileşenlerinin hangi sıklıkta kullanıldığı, proje bileşenlerinin hangi amaçla ve nasıl kullanıldığı, projeden neler beklenildiği sistematik bir şekilde öğretmen ve öğrencilerden geri dönütler alınmalıdır.

Proje yüklenicileri ve idari birimlerin proje bileşenlerini kullanan öğretmen ve öğrencilerle herhangi bir etkileşimi yoktur. Kullanıcılar okullarında sadece bilişim teknolojileri rehber öğretmenlerinden bilgi alabilmektedirler. Okul yöneticileri projenin uygulama süreçlerinde birçok sorunla karşılaşmaktadırlar. Proje uygulama süreçlerinde ki görev tanımlamalarında ki belirsizlikler, okul yöneticilerine fazladan iş yükü oluşturmaktadır. Okulların büyük bir kısmında bilişim teknolojileri rehber öğretmeni bulunmamaktadır. Proje bileşenlerinin kullanımı ile ilgili öğretmenlere rehberlik edecek kimsenin olmaması proje bileşenlerinin kullanım oranlarını düşürmektedir.

Projenin başarılı bir şekilde uygulanabilmesindeki en önemli etken öğretmenlerdir. Öğretmenlerin proje ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmaları, proje bileşenlerini derslerinde aktif kullanmaları ve öğrencilere projenin kullanılması noktasında rehberlik yapmaları projenin amacına ulaşmasını sağlayacaktır. Öğretmenlerin proje bileşenlerini kullanım sıklığına ve proje bileşenlerini kullanma becerilerine bakıldığında, hizmet içi eğitimlerin yetersiz olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin proje konusunda yeterli bir hizmet içi eğitim almaları ve sürekli bu eğitimlerle bilgi ve becerilerini güncellemeleri gerekmektedir. Öğretmenlerin bu süreçte aldıkları eğitimin katkısıyla, proje bileşenlerini amacına uygun kullanmaları ve öğrencilerine rehberlik etmeleri beklenmektedir.

Proje bileşenlerinin okullara montajı sırasında bazı sorunlar oluşmaktadır. Bu sorunlar okulda devam eden eğitim-öğretim sürecini olumsuz etkilemektedir. Özellikle etkileşimli tahta montajları ve internet altyapısı döşenmesi sırasında okullarda bazı yerlere zarar verilmektedir. Okul yönetimleri bu zararları karşılamak zorunda bırakılmışlardır. Proje bileşenlerinin arızaları durumunda, özellikle bilişim teknolojileri rehber öğretmeni bulunmayan okulların okul yöneticileri sorunun nasıl çözüleceği konusunda bir bilgiye sahip değillerdir.

Okullarda fiber internet altyapısının döşenmesi çok gecikmiştir. Birçok okulda halen internet altyapısı yoktur. Altyapısı döşenen okullarda ise çok sık kopmalar ve yavaşlamalar mevcuttur. Proje bileşenlerinin arızasında, firmalar garantilerinin bulunmasına rağmen bazen ücret talep etmektedirler. Bu konuda yüklenici firma ile okul yöneticileri karşı karşıya gelmektedirler. Ayrıca projenin başlaması okullara birçok yeni masraf çıkarmıştır. Sistem odasının kurulabilmesi için genellikle başka bir odadan bölme yapılmaktadır. Projede elektrik işleri ile ilgili birçok masraf okul tarafından karşılanmaktadır. Mevcut durumda kaynakları yetersiz olan okullar bu masrafları karşılamakta zorlanmaktadır.

Etkileşimli tahtaların garanti süreleri 5 yıldır. Projenin 1. Faz kurulumu 5 yılını tamamlamıştır. Garanti süresi biten bileşenlerle ilgili bundan sonraki süreçte ne yapılacağı bilinmemektedir. Proje, sadece bilişim teknolojileri formatör öğretmenleriyle takip edilmeye çalışılmaktadır. Bilişim teknolojileri formatör öğretmenleri, il ve ilçelerde geçici görevlendirmelerle çalıştırılmaktadırlar. Bazı ilçelerde sadece 1 kişi, proje ile ilgili tüm iş ve işlemleri takip etmeye çalışmaktadır.

Bilişim teknolojileri rehber öğretmenlerine görev tanımlarının içinde olmayan proje ile ilgili birçok talep gelmektedir. Proje bileşenlerinin arızası durumunda görevleri olmadığı halde bilişim teknolojileri rehber öğretmenleri teknik arızalarla ilgilenmek zorunda kalmaktadırlar.

Tablet bilgisayarların dağıtımı, daha önceden belirlenen takvim doğrultusunda yapılmadığı için aynı okuldaki bazı öğrencilerde tablet bilgisayar varken bazılarında henüz verilmemiştir. Ayrıca öğrencilere herhangi bir eğitim verilmeden tablet bilgisayarlar dağıtılmaktadır. Öğrencilerin çoğu tablet bilgisayarları amacının dışında kullanmaktadır. Öğrencilere tablet bilgisayarın nasıl ve ne amaçla kullanılacağı hakkında eğitim verilmelidir. Ayrıca EBA'nın kullanılması ve internetin etkin ve bilinçli kullanılması için eğitimler verilmelidir. Tablet bilgisayarın arızası durumunda öğretmenler ve öğrenciler ne yapacağını bilmemektedirler. Tablet bilgisayarların arızası durumunda yüklenici firmaya gönderilen tablet bilgisayarlar çok geç gelmektedir. Bazen bu süreç aylarca sürmektedir.

Proje başarısının artırılmasına yönelik, projenin kurulum ve uygulama süreçlerinde dikkat edilmesi gereken bazı öneriler şöyledir:

- Bölgesel farklılıklar dikkate alınarak proje uygulamalarında değişiklikler yapılmalıdır. Okulların öncelikli sorunları giderilip, daha sonra proje başlatılmalıdır.
- Proje yönetimi için alanlarında uzman olan kişilerden oluşturulacak bir ekiple, proje uygulama süreçleri sürekli kontrol edilmelidir. Genel istek ve önerilerle ilgili herkesin ulaşabileceği bir hat kurulmalı ve uzman kişiler tarafından yönlendirmeler yapılmalıdır. Ekibin vereceği raporlar doğrultusunda okullarda iyileştirmeler yapılmalıdır.
- Proje aşamalara ayrılarak devam etmelidir. Gerekli görüldüğü yerlerde değişiklikler yapılmalıdır.
- Proje için fayda maliyet analizi yapılmalıdır.
- Projenin genel kullanım düzeyleri sürekli analiz edilmeli, tüm iller ve okullar ayrı ayrı incelenmeli, elde edilen verilerle gerekli istatistikler oluşturulmalıdır.
- Proje uygulamaları devam ederken öğretmen, öğrenci ve velilerden sürekli görüş alınmalı, geri dönüşlere göre projede gerekli değişiklikler yapılabilir.
- Proje bileşenlerinin yerinde ve zamanında kullanılması son kullanıcıların önceliği olmalıdır. Derse ve konuya uygun olmayan donanımların ve e- içeriklerin kullanımının eğitim-öğretime bir katkı sunmayacağı bilinmelidir.
- Proje bileşenlerinden sadece bir tanesindeki aksamada dahi projenin tamamı etkilendiğinden, proje bir bütün olarak düşünülerek tüm bileşenlerin eksiksiz çalışması sağlanmalıdır. Bu nedenle oluşabilecek arızaların hızlı bir şekilde giderilmesi gerekmektedir.

- Teknolojideki hızlı ilerleme göz önüne alındığında, teknolojik araç gereçlerin de bir ömrünün olduğu unutulmamalıdır. Çok uzun süreli proje uygulamalarında, proje donanımlarını bazen kullanmadan teknolojisi eskimekte ve kullanılamaz hale gelmektedir. Fatih Projesinde de kullanılacak bileşenlerin ömürleri iyi analiz edilmelidir.
- Öğretmenlerin derse ve konuya uygun bir şekilde Fatih Projesi bileşenlerini daha fazla kullanmaları gerekmektedir.
- Projenin tüm kullanıcıları tarafından sahiplenilmesi adına, projenin eğitim-öğretime neler katacağı, başarı oranlarını nasıl artıracacağı ile ilgili her kullanıcının anlayacağı bir dille sürekli bilgilendirmeler yapılmalıdır.
- Okullarda projenin daha iyi tanıtılması için sürekli etkinlikler yapılmalıdır. Proje ile ilgili gelişmeler okul panolarında yer almalıdır.
- Eğitimde teknoloji kullanımının avantajları konu başlığıyla, proje bileşenlerini kullanarak yapılabileceklerle ilgili çeşitli yarışmalar düzenlenmeli ve ortaya çıkacak ürünler sergilenmelidir.
- Ülkedeki her kişiyi bir yönüyle ilgilendiren Fatih Projesi ile ilgili kamuoyunda sürekli bilgilendirmeler yapılmalıdır.
- Projenin enerji problemlerinden etkilenmemesi için her okulda jeneratör bulunmalıdır. Bu eksiklik projenin içerisine dahil edilerek giderilmelidir.
- Üniversitelerdeki eğitim fakültelerine de Fatih Projesi bileşenleri dağıtılmalıdır. Eğitim derslerinde Fatih Projesi bileşenlerinin kullanımı öğretilmelidir.
- Öğretmenlerin etkileşimli tahtaları kullanma sıklığını artırabilmek için başta internet altyapısı ve zengin bir e-çerik arşivi olmak üzere projenin tüm bileşenlerindeki eksikliklerin giderilmesi gerekmektedir.
- Tüm bilgisayarlarda olduğu gibi etkileşimli tahtalarda da yazılım konusunda dışa bağımlılığı ortadan kaldırmak için yerli işletim sistemi olan Pardus'un etkileşimli tahta sürümü Pardus ETAP'ı tüm etkileşimli tahtalarda kullanmak için gerekli önlemler alınmalıdır. ETAP'ın tanıtımı yapılmalı, içerikler buna göre düzenlenmeli, kullanımı ile ilgili hizmet içi eğitimler verilmelidir.
- Etkileşimli tahtalarda her defasında kalibrasyon yapmayı gerektiren dokunmatik sorunları giderilmelidir.
- Öğretmenler kendi tabletleriyle etkileşimli tahta arasında bağlantı kurabilmeli, öğrenci tabletlerini kontrol edebilmelidirler. Bunun için gerekli altyapının kurulması gerekmektedir.

- Tablet bilgisayarların kullanım sıklığını artırmak ve projenin genel başarısına katkı sağlamak için öğretmenlerin kendi tabletlerine e-içerik yükleyebilmeleri gerekmektedir. Bu e-içerikleri istedikleri zaman etkileşimli tahtaya ya da öğrenci tablet bilgisayarlarına yansıtılabilmelilerdir. Ayrıca öğretmenler kendi tablet bilgisayarları üzerinden öğrencilerin tablet bilgisayarlarını kontrol edebilecekleri bir sistem kurulmalıdır.
- Öğretmenler yönlendirmediği sürece öğrencilerin birçoğu tablet bilgisayarları verimli kullanmak konusunda sıkıntı yaşamaktadırlar. Bu sorunun önüne geçebilmek için öğrencilere sürekli eğitimler verilmelidir.
- Tablet bilgisayarların taşıdığı bazı sağlık riskleri ve bağımlılık sorunu açısından kullanımları ile ilgili öğretmen, öğrenci ve veliler bilgilendirilmelidir.
- İlerleyen dönemlerde tablet bilgisayar yerine dağıtılması düşünülen hem tablet hem dizüstü bilgisayarlar benzer riskleri taşımasına rağmen yerinde bir karardır.
- Doküman kamera ve Fatih Projesi yazıcısı ile projenin eğitim-öğretime ne kattığı öğretmenlere çok iyi anlatılmalıdır. Uygulamalı gösterimler yapılarak öğretmenlerin bu bileşenleri daha aktif kullanmaları sağlanmalıdır.
- Projenin başarıya ulaşmasındaki en önemli bileşenlerin başında yer alan EBA'daki e-içerikler her konu için artırılmalı ve zenginleştirilmelidir.
- Projenin en önemli amaçlarından olan fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi için her dersliğe yüksek hızda internet verilmelidir. Fiber internet altyapısı ile ilgili problemler çözülmeli ve tüm derslikler internete kavuşmalıdır.
- Dersliklere sağlanan internet gerekli virüs koruma ve filtrelemeden geçirilerek öğretmen ve öğrencilerin kullanımına sunulmalıdır.
- Okul yöneticileri proje yönetimi ile ilgili aktif olmalı, proje bileşenlerinin kullanımı ve projede yaşanan aksaklıklarla ilgili hem öğretmen ve öğrencilerle hem de projenin illerdeki koordinatörleriyle iletişim halinde olmalılardır.
- Projenin okullardaki uygulama süreçlerinde, okul idarecileri daha aktif rol almalılardır. Proje bileşenlerinin derslerdeki kullanımı ile ilgili gerekli kontrolleri yapıp rapor tutarak, bununla ilgili iyileştirmeler için proje koordinatörleri ile ortak çalışmalar yapmalıdırlar.
- Okullarda projenin uygulanabilirliği açısından en önemli rehberlik görevini üstlenen bilişim teknolojileri rehber öğretmenleri geçici görevlendirmelerle

değil, kadrolu istihdam edilmelidir. Her okulda en az bir bilişim teknolojileri rehber öğretmeni bulunmalıdır.

- İl ve ilçelerde Fatih Projesinden sorumlu birimler oluşturulmalı, okullarla sürekli bilgi alışverişinde bulunulup dönemsel raporlar yazılmalıdır. Ayrıca il ve ilçelerde görev yapan bilişim teknolojileri formatör öğretmenlerinin sayısı artırılmalıdır.
- Proje bileşenlerinin arızalarını gidermek için çok daha hızlı işleyen bir teknik servis ağı kurulmalıdır.
- Proje bileşenlerinin kullanımı ile ilgili oluşabilecek sağlık problemleriyle ilgili öğretmen, öğrenci ve veliler bilgilendirilmelidir.
- Bilgi toplumu olma yolunda ilerleyen ülkemiz öğrencilerinin, teknoloji okuryazarlığının gelişmesi ve hızlı gelişen teknolojilere ayak uydurabilmesi için okullarda tüm sınıf seviyelerinde bilişim teknolojileri dersi, müfredatı güncellenerek zorunlu hale getirilmelidir.
- Fatih Projesinin başlamasıyla kurulumuna son verilen BT sınıfları, yeni teknolojik donanımlarla tüm okullarda yeniden kurulmalıdır.
- Öğretmenlerin proje bileşenlerini daha iyi kullanabilmeleri için ders ve konularına uygun e-içeriklere ulaşabilmeleri gerekmektedir. EBA'daki e-içerikleri kullanabilecekleri gibi kendileri de e-içerik oluşturabilirler. E-içerik arşivinin zenginleştirilmesi için öğretmenler kendi oluşturdukları e-içerikleri EBA'da daha yoğun paylaşmalıdırlar.
- Öğretim programlarında Fatih Projesi ile ilgili gerekli güncellemeler yapılmalıdır. Kılavuz kitaplarda dersin ve konunun özelliğine göre Fatih Projesi bileşenlerinin kullanımı ile ilgili öğretmenlere alternatifler sunulmalıdır. Tüm kazanımlar için e-içerik oluşturulmalıdır.
- Öğretmenlerin hızlı gelişen teknolojilere uyum sağlayabilmeleri ve projenin başarıya ulaşması için öğretmenlere sürekli hizmet içi eğitim verilmelidir.
- Proje yürütücüleri hizmet içi eğitimleri sürekli hale getirmelidir. Projenin dinamik olması ve sürekli gelişen teknolojilerin varlığı hizmet içi eğitimlerin güncellenmesini gerektirmektedir. Eğitimler güncellendikçe proje kullanıcılarına eğitimler verilmelidir.
- Öğretmenler ders konularına uygun e-içerik bulamadıkları zaman kendileri hazırlamak istemektedirler. Her öğretmen e-içerik hazırlama konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığından, öğretmenlerin e-içerik hazırlayabilmeleri için hizmet içi eğitim verilmelidir.

Sonuç olarak; ülke tarihinin en büyük eğitim teknolojileri projesi olarak, çok büyük hedeflerle 2011 yılında başlatılan Fatih Projesi planlamadaki yetersizlikten dolayı hedeflenen sürede bitirilememiştir. 2017 yılı itibariyle birkaç proje bileşeninin kurulumu haricinde çok az mesafe alınabilmiştir. Tüm bileşenleriyle uygulamaya geçirilen okullarda ise bileşen kullanım oranları çok alt seviyelerde kalmıştır.

Projenin gecikmesiyle günümüz bilgi toplumuna uyum sağlamaları hedeflenen öğrencilerimiz, dünya standartlarının gerisinde kalmaktadırlar. Milli Eğitim Bakanlığı ve Ulaştırma Bakanlığı'nın proje için harcadığı emek ve zaman maliyetleri göz önünde bulundurulduğunda, projenin gecikmesinden kaynaklı telafi edilemeyecek ekonomik zararlar oluşmaktadır.

Proje kurulum ve uygulama aşamalarındaki aksaklıklar incelendiğinde, projeye başlamadan önce hazırlanan bir çalışma planının olmadığı, projenin uygulanabilirliği açısından mevcut durum analizinin yapılmadığı ve hedefe ulaştırabilecek stratejilerin net bir şekilde belirlenmediği anlaşılmaktadır.

Eğitim sektörü açısından değerlendirildiğinde, projenin eğitim sisteminin gerçek ihtiyaç ve sorunlarından uzak bir şekilde kurgulandığı anlaşılmaktadır. Mevcut eğitim sistemindeki öncelikli sorunlar çözülmeden, projenin eğitim-öğretime bir katkı sağlamayacağı bilinmektedir. Projeden istenilen verimin alınabilmesi açısından en önemli kullanıcı olan öğretmenlerin yeterince motive edilemediği ve bu sebeple projeyi sahiplenmedikleri görülmektedir. Proje başarısının artırılması için öğretmenlerin eğitim-öğretim süreçlerinde proje bileşen kullanımını rutin haline getirmeleri ve öğrencilere proje konusunda rehberlik yapmaları gerekmektedir.

Proje bileşenlerinin aynı anda kurulamamış olması sistemin bir bütün olarak çalışmasını engellemiştir. Özellikle fiber internet altyapısının gecikmesi doğrudan diğer proje bileşenlerinin kullanımını kısıtlamıştır. Etkileşimli tahta ile tablet bilgisayarlar arasında etkileşimin sağlanarak interaktif bir eğitim ortamının oluşturulamamış olması ve EBA'daki e-içeriklerin yeterince zenginleştirilememiş olması bileşenler açısından önemli sorunlar olarak durmaktadır.

Tüm ders kitaplarını hatta daha fazlasını tablet bilgisayarlara yükleyerek, öğrencileri çanta taşımaktan kurtarmak amacıyla dağıtılan tablet bilgisayarlar, derslerde kullanılmayarak ekonomik ömürlerini yitirmiş ve atıl duruma düşmüşlerdir. Dünyada örneği olmayan böyle bir uygulamanın devam ettirilme kararı verilirken gerekli sorgulamaların yapılması ve olası sonuçlarının sorgulanması yerinde olacaktır.

Yetkili mercilerin ifadeleriyle maliyetinin 8 milyar dolar civarında olacağı belirtilen projeye ilişkin yapılan ve bundan sonra yapılacak harcamalarla ilgili net bilgilere ulaşılamamaktadır. Proje bütçesinin nasıl oluşturulduğu ve nasıl yönetildiği

hakkında da bilgi bulunmamaktadır. Projenin planlama aşamasında gerçek maliyetinin hesaplanmadığı ve fayda-maliyet analizinin yapılmadığı görülmektedir. Bu nedenle projenin finansal sürdürülebilirliği ile ilgili endişeler bulunmaktadır.

Fatih Projesinin yönetimi, geriye kalan kısmının kurulumu ve uygulama aşamasında sürdürülebilirliği açısından öncelikle proje hedefleri somut bir şekilde izah edilmeli, önceden hazırlanan plana uyulmalıdır. Fayda-maliyet analizi yapılmalı, çıkabilecek sorunlara çözüm getirilmeli, proje uygulamaları sürekli izlenmeli ve projenin verimlilik değerlendirmesi için ölçülebilir göstergeler oluşturulmalıdır. Bu öneriler çerçevesinde Fatih Projesi uygulaması devam ettirildiğinde ve hedefler gerçekleştirildiğinde proje başarıya ulaşacak, eğitimde fırsat eşitliği yakalanarak kalite artışı sağlanacak ve bilgi toplumu olma yolunda dünya standartlarını yakalamış eğitilmiş bireylerin yetiştirilmesine yardımcı olacaktır.

Bilgi toplumunda insan, işletmeler için çok değerli bir sermaye olarak kabul edilmektedir. İşletmeler, gelişen teknoloji ve çağın gereklerine uyum sağlamak için insan kaynağını her geçen gün geliştirmek durumundadır. İşletmelerin vizyonlarını gerçekleştirmek ve hedeflerine ulaşabilmek için, öncelikle uygun niteliklere sahip, gerekli bilgi ve becerilerle donanmış, yeterli sayıda çalışanlara sahip olması gerekir. Bu nedenle, çalışanlara sürekli yatırım yapmak ve onların yeteneklerini geliştirecek eğitim imkânı sağlamak, işletmelerin öncelikli amaçları arasında yer almaktadır.

İşletmeler ellerindeki insan gücünü, farklılık oluşturabilmek, değişen çevre koşullarına uyum sağlayabilmek ve çağın gerekleri olan hız, esneklik, kalite vb. özellikleri kazanabilmek için doğru ve yerinde kullanmak zorundadırlar. Bu nedenle doğru bir insan kaynakları yönetimi için sürekli ve etkili insan kaynağı eğitimine ihtiyaç duyulmaktadır. Eğitimden istenilen verimin alınabilmesi için işletmelerin önemli bir eğitim teknolojileri yatırımı yapmaları gerekmektedir.

İşletmelerin insan kaynakları eğitiminde, Fatih Projesi bileşenlerinin kullanılması, eğitim sürelerinin kısalmasına, fırsat eşitliğinin sağlanmasına ve planlı eğitimin yapılmasına yardımcı olacaktır. Eğitim kalitesinin artması bireysel ve örgütsel performansların artmasını sağlayacaktır.

İşletmelerde insan kaynakları eğitiminde, Fatih Projesi bileşenlerinin kullanılmasıyla çok sayıda personelin aynı anda eğitim alması sağlanacaktır. Bu sayede zaman ve performans kayıpları azalacak, personel eğitim maliyetleri düşecektir. Personelin gelişen teknolojilere uyum sağlaması hızlanarak, iş tatmini yükselecek ve örgütsel uyum sağlanacaktır.

Eğitim, yüksek vasıflı çalışanlara hem öğrenme ve kendilerini geliştirme hem de yeterlilikleri ile yeteneklerini arttırma fırsatları sunar. Fatih Projesi bileşenlerinin insan kaynakları eğitiminde kullanılması bu sürece olumlu katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

ADA Şükrü, Başar Erdoğan, Dağlı Abidin, Ekinci Ergin, Ergün Muammer ve Gelbal **Selahattin Eğitim Bilimine Giriş**, İstanbul: Pegem A Yayıncılık, 2007.

ALKAN Cevat, **Eğitim Teknolojisi**, Anı Yayıncılık, İstanbul, 1998.

BÜYÜKKARAGÖZ Savaş, **Genel Öğretim Metotlarının Öğretimde Planlama "Uygulama**, Beta Basım Yayın, Ankara, 1999.

ÇABUK Selçuk, **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. (Editör: Adil Türkoğlu). Mikro Yayınları, Ankara, 2002.

DURA Cihan ve ATİK Hayriye, **Bilgi Toplumu, Bilgi Ekonomisi ve Türkiye**. Literatür Yayınları, İstanbul, 2002.

DÖNGEL Ali, **Dyned; Bilgisayar Destekli İngilizce Programının İlköğretim İngilizce Dersi Öğretim Programlarına Uygunluğu Yönünden İçerik Analizi**, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2011.

ERTÜRK Selahattin, **Öğretimi Planlama Uygulama ve Değerlendirme**, Ankara, 1998.

FİDAN Nurettin, **Okulda Öğrenme ve Öğretme**. Ankara: Pegem Akademi, 2012.

HESAPÇIOĞLU Muhlis, **21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitimi Sistemi**, İstanbul: Serdar Yayıncılık. 2001.

İŞMAN Aytakin, ODABAŞI Hatice Ferhan ve AKKOYUNLU Buket, **Eğitim Teknolojileri Okumaları** Salmat Basım Yayıncılık, Ankara, 2016.

OKTAY Ayla, **21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitimi Sistemi**, İstanbul, Serdar Yayıncılık, 2001.

Oktay Ayla, **Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem**, İstanbul: EPSİLON Yayınları, 2001.

REİSOĞLU İlnur, YÜKSEL Gökteş, ve ÇAĞILTAY Kürşat, **Öğretim Teknolojilerinin Türkiye Tarihine Bir Bakış**, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2013.

RİCHARD Nolan ve Croson, David, **Creative Destruction**, Harvard Business SchollPress, 1995.

ŞİMŞEK Şerif, **Yönetim ve Organizasyon**. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara. TDK (1988). Türkçe Sözlük, 2000.

TEKİN Mahmut, GÜLEŞ Kürşat, **Değişen Dünyada Teknoloji Yönetimi**, Damla Ofset, Konya, 2000.

TUTAR Hasan, **Bilgi Çağı Örgütleri İçin Yönetici Sekreterliği**. Seçkin Yayıncılık. Ankara, 2007.

TÜRKOĞLU Adil, **99 Soruda Eğitim Bilimlerine Giriş**. Memleket Yayıncılık, İzmir, 1996.

TÜZÜN Hakan, AKINCI Arzu, YILDIRIM İsmail., SIRAKAYA Mustafa, **Bilgisayar Oyunları ve Öğrenme**. K. Çağıltay ve Y. Göktaş, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2013.

MAKALELER

ABAY A. Rıza, Eğitim Toplum İlişkisi ve Türkiye Uygulamaları, **Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi**, Sayı 149, Nisan, 2004, ss.129 -146.

ADIGÜZEL Tufan, Gürbulak Neşe ve Sarıçayır Hakan, Akıllı Tahtalar Ve Öğretim Uygulamaları. **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2011, 8(15), 457-471.

AKIN Bahadır, Bilişim Teknolojilerinin Evrimi ve Bilişim Teknolojilerinin Çağdaş İşletmelerde Stratejik Yönetim Üzerindeki Etkileri, **Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 1998, Sayı: 1, ss. 239-253.

AKYÜZ Yahya, Anaokullarının Türkiye’de Kuruluş ve Gelişim Tarihçesi. **Milli Eğitim**, 2012, 132, ss.11–18.

AYTAÇ Tahir, Öğrenen örgüt, **Milli Eğitim Dergisi**. Sayı: 141, 2001.

CESUR Esra ve Yelken, Tuğba, Intel Öğretmen Programı Karma Model Hizmetiçi Eğitimi Hakkındaki Öğretmen Görüşleri, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt: 8 Sayı: 38 Volume: 8/38 Haziran 2015, SS. 673-688.

AYVACI Hakan Şevki, Bakırcı Hasan ve Başak Mehmet Hulki, Fatih Projesinin Uygulama Sürecinde Ortaya Çıkan Sorunların İdareciler, Öğretmenler Ve Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi, **YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi**, 2014,Cilt:XI, Sayı:1,21-47, ss. 21-22.

DAŞKIRAN Levent, Ctrl+Alt+Del, **Tübitak Bilim ve Teknik Dergisi**, 2013, Sayı: 553, ss.14-17.

EKİCİ Selda ve Yılmaz Bülent, Fatih Projesi Üzerine Bir Değerlendirme, **Türk Kütüphaneciliği**, 2013, 27, 2 ss. 317-339.

ELİBOL Halil, Bilişim Teknolojileri Kullanımının İşletmelerin Organizasyon Yapıları Üzerindeki Etkileri. **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2005, ss. 153-163.

FIRAT Mehmet, Yurdakul Işıl, Ersoy Ali, Bir Eğitim Teknolojisi Araştırmasına Dayalı Olarak Karma Yöntem Araştırması Deneyimi, **ENAD Dergisi**, Cilt 2, Sayı 1, 2014,ss. 65-86.

GÜNDOĞDU Tolga, Bir Öğretme-Öğrenme Aracı Olarak Akıllı Tahta, **Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Yıl: 2, Sayı: 6, Eylül 2014, s. 392-401.

GÜROL Mehmet, Donmuş, Vildan ve Arslan, Müge, İlköğretim kademesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin Fatih projesi ile ilgili görüşleri. **Eğitim Teknolojileri Araştırmaları Dergisi**, 2012, (3).

HACİFAZLIOĞLU Özge, Karadeniz Şirin ve Dalgıç Gülay, Eğitim Yöneticileri Teknoloji Liderliği Öz-Yeterlik Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**, 2011, S: 17(2), s. 145-166.

IDRİ Emre ve Kaya Zehra. Akıllı Tahta Kullanımının Fen Ve Teknoloji Öğretmen Adaylarının Bilgi Ve İletişim Teknolojilerine Karşı Tutumlarına Başarılarına Etkisi. **Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama**, 2011, ss. 24-27.

KAPTANGİL Kerem, İşletmelerde İnsan Kaynakları Eğitiminin Çalışanların Performansları Üzerine Olan Etkileri, **Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 2012, Cilt:2, Sayı:2, ss. 25-44.

SOZBİLİR Mustafa, Eğitim Teknolojisi Araştırmalarında Problemlerin Belirlenme Süreci, **Educational Sciences: Theory & Practice**, 2013, 35(2), 12-14.

YILDIZ Murat, Eğitim Teknolojileri Eğitim Teknolojileri Nereye Gidiyor?, **Teknoloji**, 2015, ss. 104-105.

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://www.hurriyet.com.tr/windows-tek-cip-e-sigacak-cihaz-uyumsuzlugu-bitecek-16702054> (Erişim Tarihi: 25.06.2017)

ÇELİK Ferit, "Windows 8 ve daha fazlası" Artık Hazır, <http://www.btnet.com.tr/windows-8-ve-daha-fazlasi-artik-hazir/> (Erişim tarihi: 20.06.2017).

ERG (Eğitim Reformu Girişimi), http://www.egitimreformugirisimi.org/wp-content/uploads/2017/03/ERG_-MEB-2014-Butce-Notu.pdf, 13 Aralık 2013.

FATİH Projesi, Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi. [Çevrim-içi: <http://www.fatihprojesi.com/>, (Erişim tarihi: 01.12.2016).

FATİH Projesi. <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/icerikincele.php?id=16> (Erişim tarihi 05.10.2016)

<http://dergi.bmo.org.tr/tekno-politika/fatih-projesini-fetheden-firmalar> (Erişim tarihi 01.11.2016).

<http://egitek.meb.gov.tr/egitek/tanitim.htm/> (Erişim tarihi 12.06.2016).

<http://fatihprojesi.meb.gov.tr/700-bin-tablet-bilgisayarın-dagitimi-gerceklesti/> (Erişim tarihi 01.11.2016).

<http://fatihprojesi.meb.gov.tr/erisim/> (Erişim tarihi 01.12.2016).

<http://fatihprojesi.meb.gov.tr/etkilesimli-tahta/> (Erişim tarihi 01.12.2016).

<http://fatihprojesi.meb.gov.tr/ogretmen-egitimi/> (Erişim tarihi 01.12.2016).

<http://fatihprojesi.meb.gov.tr/proje-hakkında/> (Erişim tarihi 10.12.2016).

<http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tablet/#!gg-6-34> (Erişim tarihi 01.12.2016).

<http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/index.php> (Erişim tarihi 10.06.2016).

<http://fatihprojesi.meb.gov.tr/yazici/> (Erişim tarihi 01.12.2017).

<http://www.dyned.com.tr>, (Erişim tarihi 02.11.2017)

<http://www.milliyet.com.tr/fatih-projesinde-maliyet-7-8-milyar-dolara-cikar-ekonomi-1534745/> (Erişim tarihi 30.04.2017).

<http://www.pardus.org.tr/projeler/etap/> (Erişim tarihi 01.11.2016).

<http://www.turkiyegazetesi.com.tr/egitim/513818.aspx> (Erişim tarihi: 04 08 2017).

<http://www2.tbmm.gov.tr/d26/7/7-8361sgc.pdf> (Erişim tarihi 10.05.2016)

<https://www.etwinning.net/tr/pub/about.htm> (Erişim tarihi 01.10.2017)

<https://www.memurlar.net/haber/696533/fatih-projesine-vergi-duzenlemesi.html>
(Erişim tarihi: 04 08 2017).

Intel Öğretmen Programı, <http://www.intel.com/education>, (Erişim tarihi 01.06.2017).

MEB Intel Öğretmen Programı, <http://ogretmenprogrami.meb.gov.tr>. (2017, Haziran 01).

MEB, <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/index.php>, (Erişim Tarihi: 01.11. 2017).

MEB. Milli Eğitim Bakanlığı. "Eğitimde FATİH Projesi web sayfası", (Erişim tarihi 11 12 2015).

Milliyet (2014), Casio, Hybrit Teknolojisiyle Dünyada Eşi Benzeri Olmayan Saatler Üretti, 11 Aralık 2014 tarihli haber, <http://www.milliyet.com.tr/casio-hybrit-teknolojisiyle-dunyada-istanbul-yerelhaber-518113/> (Erişim Tarihi 25.06.2017)

YAPICI, Cenk (2010), Bulut Bilişim Dosyası, TÜBİSAD Bilişim Sanayicileri Derneği Analizi, http://www.tubisad.org.tr/tr/library/analizler/bulut_bilisim_dosyasi.pdf (Erişim tarihi: 28.06.2017).

YEGİTEK (2015), <http://yegitek.meb.gov.tr/www/fatih-projesinin-altyapi-2-faz-calismalari-icin-mebilenetas-arasinda-imzalar-atildi/icerik/285>, (Erişim tarihi: 04 08 2016).

TEZLER

BOYRAZ Zehra, Türk Eğitim Sisteminde Eğitim Teknolojisinin Eğitim - Öğretim Kalitesine Etkisi, İstanbul: Beykent Üniversitesi SBE, 2008, (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

YEŞİLYURT Zeynep Ceren, Çocukları Anaokuluna Devam Eden Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumlarından Beklentileri Ve Kurumların Bu Beklentileri Karşılama Durumları, Pamukkale Üniversitesi SBE, 2011, (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

ÖNER Abdullah, Hayat Boyu Eğitimin Sağlanmasında Halk Eğitimi Merkezlerinin Değerlendirilmesi: Yenişehir Halk Eğitimi Merkezi Örneği, Mersin: Toros Üniversitesi, 2014, (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

HAŞILOĞLU Selçuk Burak, İşletmelerde Siber uzayın Bir Yönetim Fonksiyonu Olarak Pazarlama Alanında Kullanılması: Elektronik Ticaret, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Denizli, 1998 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

COŞKUN Elif Pınar, Bilgisayar Destekli Eğitimde Dyned Programının İlköğretim İngilizce Dersini Desteklemesi Hakkındaki Öğretmen Görüşleri (Kırşehir İli Örneği), Kırşehir: Ahi Evran Üniversitesi SBE, 2013. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ARICAN Halis, Tablet Bilgisayarın Ortaöğretimde Kullanımı: Fatih Projesi Örneği, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

GÜNTEKİN Harun, Etkileşimli Tahta Ekran Görüntülerinin Resim Ve Video Formatında Paylaşımının Öğrenenler Açısından İncelenmesi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2015, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

RAPOR VE SEMPOZYUM

AKDUR Tunç Erdal ve KURBANOĞLU, Hacer Merve, Scientix Projesi: Sorgulamaya Dayalı Fen ve Matematik Eğitimi, **MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü**, Ankara, 2015

ALKAN Tunay, BİLİCİ Arzu, AKDUR Erdal ve TEMİZHAN, Oğuzhan, Fırsatları Arttırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi, 5th International **Computer & Instructional Technologies Symposium**, 2011, ss.370-375.

DOĞAN Dilek, Çınar Murat, ve Seferoğlu Süleyman, "One Laptop per Child" projectsand FATİH project: A comparativeexamination. **SDU International Journal of EducationalStudies**, 2016, 3(1), 1-26, s. 22.

MEB YEĞİTEK, Fatih Projesine Bir Ödül De İtalya'dan, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Dergisi, Ocak-Şubat-Mart 12/2015. T.C. Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, **Ulusal Genişbant Stratejisi ve Eylem Planı** (2017-2020)(Taslak), 2017.

Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi Ve 2009 -2013 Dönemi Hayat Boyu Öğrenme Faaliyet Planı. Milli Eğitim Bakanlığı; **Çıraklık Ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü**.

YILDIRIM Fatma Kevser ve Gökşen, Yılmaz, "Bilgi Teknolojilerinin Türkiye'deki KOBİ'lerin Rekabet Gücü Üzerindeki Rolünü Belirlemeye Yönelik Bir Saha Çalışması", 2. KOBİ'ler ve Verimlilik Kongresi "AB KOBİ'leri ile İşbirliği", Aralık, İstanbul, 2005, ss.10-18.

FATİH PROJESİ UYGULAMA SONUÇLARI DEĞERLENDİRME ANKETİ

Değerli Meslektaşım,

Elinizdeki anket formu, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Tezli Yüksek Lisans Programında “Eğitimde Fatih Projesinin Yönetimi ve İlk 5 Yıllık Uygulama Sonuçlarının Değerlendirilmesi(Beylikdüzü Örneği)” konu başlıklı tez için yapılmaktadır. Anketin amacı Fatih Projesinin bileşenlerinin kullanım düzeylerini belirlemek ve daha verimli kullanımını sağlayabilecek öneriler sunmaktır.

Araştırma üç bölümden oluşmaktadır. I.Bölümde Kişisel Bilgiler; II.Bölümde Fatih Projesi bileşenlerini kullanım düzeyiniz; III.Bölümde ise araştırmannın anket soruları yer almaktadır. Lütfen cevabınızı en iyi ifade eden seçeneği (X) işareti ile işaretleyiniz.

Sorulara vereceğiniz cevaplar başka hiçbir amaçla kullanılmayacak, gizli tutulacaktır. Vereceğiniz samimi cevaplar, araştırmannın amacına ulaşmasını sağlayacaktır. Araştırmaya sunduğunuz değerli katılımınız ve desteğiniz için teşekkür ederim.

Danışman

Yrd.Doç.Dr. Abdulnaim TEMUR
İstanbul Gelişim Üniversitesi

Yahya GENÇAY

Bilişim Teknolojileri Öğretmeni
yahyagencay@gmail.com

I.BÖLÜM: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz:

Kadın ( )
Erkek ( )

2. Yaşınız:

a. 21-25 ( ) e. 41-45 ( )
b. 26-30 ( ) f. 46-50 ( )
c. 31-35 ( ) g. 51-55 ( )
d. 36-40 ( ) h. 55 üzeri ( )

3. Çalıştığınız Okul

(.....)

4. Ünvanınız:

a. Okul Müdürü ( )
b. Müdür Yardımcısı ( )
c. Öğretmen ( )

5. Branşınız:

a. Edebiyat ( ) 1. İngilizce ( )
b. Tarih ( ) j. Müzik ( )
c. Coğrafya ( ) k. Görsel Sanatlar ( )
d. Felsefe ( ) l. Beden Eğitimi ( )
e. Matematik ( ) m. Bilişim Teknolojileri ( )
f. Fizik ( ) n. Din Kül. Ve Ahlak Bil. ( )
g. Kimya ( ) o. Diğer(.....)
h. Biyoloji ( )

6. Eğitim Durumunuz:

a. Ön Lisans ( )
b. Lisans ( )
c. Yüksek Lisans ( )
d. Doktora ( )

7. Mezun Olduğunuz Fakülte:

a. Eğitim Fakültesi ( )
b. Fen-Edebiyat Fakültesi ( )
c. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ( )
d. Mühendislik Fakültesi ( )
e. Güzel Sanatlar Fakültesi ( )
f. İlahiyat Fakültesi ( )
g. Diğer (.....)

8. Meslekteki Kıdem yılınız:

a. 1-5 yıl arası ( )
b. 6-10 yıl arası ( )
c. 11-15 yıl arası ( )
d. 16-20 yıl arası ( )
e. 21-25 yıl arası ( )
f. 26-30 yıl arası ( )
g. 30 yıl üzeri ( )

II. BÖLÜM

1. Fatih Projesi bileşenlerini (Etkileşimli Tahta, Tablet Bilgisayar, Doküman Kamera, Fatih Projesi Yazıcısı, EBA-Eğitim Bilişim Ağı) kullanma konusunda bir hizmet içi eğitim aldınız mı?

- a. Evet, aldım ( )
- b. Hayır, almadım. ( )

2. Sınıflardaki etkileşimli tahtaları ne sıklıkla kullanıyorsunuz?

- a. Hiçbir zaman ( )
- b. Nadiren ( )
- c. Ara sıra ( )
- d. Sık sık ( )
- e. Her zaman ( )

3. Size ait Tablet Bilgisayarı ne sıklıkla kullanıyorsunuz?

- a. Hiçbir zaman ( )
- b. Nadiren ( )
- c. Ara sıra ( )
- d. Sık sık ( )
- e. Her zaman ( )

4. Okuldaki Doküman Kamera'yı ne sıklıkla kullanıyorsunuz?

- a. Hiçbir zaman ( )
- b. Nadiren ( )
- c. Ara sıra ( )
- d. Sık sık ( )
- e. Her zaman ( )

5. Okuldaki Fatih Projesi Yazıcısını ne sıklıkla kullanıyorsunuz?

- a. Hiçbir zaman ( )
- b. Nadiren ( )
- c. Ara sıra ( )
- d. Sık sık ( )
- e. Her zaman ( )

6. Eğitim Bilişim Ağı(EBA)'nda ki e-içerikleri ne sıklıkla kullanıyorsunuz?

- a. Hiçbir zaman ( )
- b. Nadiren ( )
- c. Ara sıra ( )
- d. Sık sık ( )
- e. Her zaman ( )

7. Fatih Projesi ile okullara gelen fiber internet altyapısını ne kadar yeterli görüyorsunuz?

- a. Hiç yeterli görmüyorum. ( )
- b. Çok az yeterli görüyorum. ( )
- c. Biraz yeterli görüyorum. ( )
- d. Yeterli görüyorum. ( )
- e. Çok yeterli görüyorum. ( )

8. Fatih Projesi bileşenlerini kullanma konusunda kendinizi ne kadar yeterli görüyorsunuz?

- a. Hiç yeterli görmüyorum. ( )
- b. Çok az yeterli görüyorum. ( )
- c. Biraz yeterli görüyorum. ( )
- d. Yeterli görüyorum. ( )
- e. Çok yeterli görüyorum. ( )

III. BÖLÜM

	Soruları cevaplarken 5 seçenektan sadece 1 tanesini işaretleyiniz	<i>Kesinlikle katlıyorum</i>	<i>Katlıyorum</i>	<i>Kararsızım</i>	<i>Katılmıyorum</i>	<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>
1.	Fatih Projesi ile ders anlatım yöntemleri çeşitlenmiştir.					
2.	Fatih Projesi ile dersler daha verimli geçmektedir.					
3.	Fatih Projesi ile derslere daha istekli gelmekteyim.					
4.	Fatih Projesi öğrencilerin derse olan ilgisini artırdı.					
5.	Fatih Projesi sınıf yönetimi becerilerimi geliştirdi.					
6.	Fatih Projesi ile öğrencilerle sınıf içi iletişimim azaldı.					
7.	Fatih Projesinin tüm okullarda uygulanmasını desteklerim.					
8.	Etkileşimli tahtaları rahatlıkla kullanabiliyorum.					
9.	Tablet bilgisayarı rahatlıkla kullanabiliyorum.					
10.	Sınıflarda interneti rahatlıkla kullanabiliyorum.					
11.	Okuldaki doküman kamerayı rahatlıkla kullanabiliyorum.					
12.	Fatih Projesi yazıcısını rahatlıkla kullanabiliyorum.					
13.	Okulumda etkileşimli tahta sayısı yeterlidir.					
14.	Okulumda tablet bilgisayar sayısı yeterlidir.					
15.	Etkileşimli tahtanın sınıf içi etkinliklerde kullanılması gerektiğini düşünüyorum.					
16.	Etkileşimli tahta öğrencilerin dikkat sürelerini uzatmıştır.					
17.	Sınıfta internet erişim hızı çalışmalarım için yeterlidir.					
18.	Fatih Projesi bileşenlerinin güvenli kullanımı için yeterli virüs koruması, zararlı içerik filtreleme, vb. gibi önlemler bulunmaktadır.					
19.	Öğrenciler Fatih Projesi bileşenlerini rahatlıkla kullanabiliyor.					
20.	Fatih Projesi bileşenlerinin kullanımıyla ilgili öğretim programlarında yeterli yönlendirmeler vardır.					
21.	Fatih Projesi çerçevesinde tablet bilgisayarların dağıtılmasını destekliyorum					
22.	Tablet bilgisayarlar ile öğrencilerin kontrolü kolaylaşmıştır.					
23.	Öğrenciler tablet bilgisayarlarını derslerde düzenli olarak kullanıyorlar.					
24.	Etkileşimli tahta ve tablet bilgisayar etkileşimi konusunda teknik problemler vardır.					
25.	Okulumda ben dahil bütün öğretmenler Fatih Projesi bileşenlerinin verimli kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahiptir.					
26.	Fatih Projesi ile sunulan desteğin eğitime katkısının harcanan emeği karşılamayacağını düşünüyorum.					
27.	Ders müfredatı, sınıflarda bulunan cihazların ve e-içeriğin ders öğretiminde kullanımını desteklemektedir.					
28.	Fatih Projesi bileşenleri mesleki gelişimime katkı sağlamaktadır.					
29.	Okul yöneticileri Fatih Projesi bileşenlerinin öğretim süreçlerinde kullanımını desteklemektedir.					
30.	Her derste e-içerikten yararlanıyorum.					
31.	Eğitim Bilişim Ağı(EBA)'nda alanım ile ilgili yeterli sayıda e-içerik bulunmaktadır.					
32.	Derslerimde kullanmak üzere kendi e-içeriklerimi hazırlayabiliyorum.					

33.	Öğrencilerin ödevlerini birlikte yapabilmelerini sağlamak ve paylaşımını arttırmak amacıyla tablet bilgisayar ağının geliştirilmesinin gerektiğini düşünüyorum.					
34.	Fatih Projesi bileşenlerini kullanma konusunda eğitime ihtiyaç duyuyorum.					
35.	Yeniliklerin hayata geçirilebilmesi için çok sık hizmetiçi eğitim faaliyeti düzenlenmelidir.					
36.	E-İçerik hazırlama ve geliştirme eğitimine ihtiyaç duyuyorum.					
37.	Okulumdaki bilişim teknolojileri rehber öğretmeninden gerekli yardımı alabiliyorum.					
38.	Fatih Projesi bileşenlerinin derslerde kullanılabilmesi için öğretim programlarında etkinlikler bölümlerinin bu teknolojileri içerecek biçimde güncelleştirilmesi gerekmektedir.					
39.	Öğretmen kılavuz kitaplarının içeriği Fatih Projesi bileşenlerini içerecek biçimde değiştirilmelidir.					
40.	Fatih Projesi bileşenlerinin öğretmen arkadaşlar tarafından kullanılmayacağını düşünüyorum					
Varsa Görüşleriniz:						

İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü Anket Uygulama İzin Onayı

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-44-E.10898605
Konu: Anket ve Araştırma İzin Talebi

18.07.2017

Sayın: Yahya GENÇAY

İlgi: a) 05.07.2017 tarihli dilekçeniz.
b) Valilik Makamının 17.07.2017 tarih ve 10871231 sayılı oluru.

"Eğitimde FATİH Projesinin Yönetimi ve İlk 5 Yıllık Uygulama Sonuçlarının Değerlendirilmesi İstanbul İli Beylikdüzü İlçesi Örneği" konulu teziniz hakkındaki ilgi (a) dilekçe ve ekleri ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve söz konusu talebiniz; bilimsel amaç dışında kullanmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini rica ederim.

Harun TÜYSÜZ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

İl Milli Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 53f2-284b-3011-bf42-fc76 kodu ile teyit edilebilir.

